

**Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego**

**WYPADKI PRZY PRACY
I CHOROBY ZAWODOWE
ROLNIKÓW
ORAZ DZIAŁANIA
PREWENCYJNE KRUS
W 2011 ROKU**

WARSZAWA 2012

**WYPADKI PRZY PRACY
I CHOROBY ZAWODOWE ROLNIKÓW
ORAZ
DZIAŁANIA PREWENCYJNE KRUS
W 2011 ROKU**

Warszawa, czerwiec 2012 r.

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji
na podstawie rocznych informacji i sprawozdań statystycznych OR
www.krus.gov.pl

Opracowanie techniczne
Wydział Poligrafii KRUS

DTP
Maciej Szewczyk
Igor Zalewski

Zam. nr 203/12

Spis treści

Wstęp	5
I. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników	7
A. Wypadki przy pracy rolniczej	7
1. Wypadki zgłoszone	7
2. Decyzje w sprawie odszkodowań	10
B. Choroby zawodowe rolników	21
II. Działania prewencyjne Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	25
1. Formy i kierunki działalności prewencyjnej KRUS	25
2. Analiza przyczyn wypadków i chorób zawodowych	26
3. Dobrowolne, nieodpłatne szkolenie i instruktaż dla ubezpieczonych na temat zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym	51
4. Pozaszkoleniowe formy upowszechniania wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi oraz zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym	55
5. Współdziałanie KRUS w tworzeniu systemu ratownictwa przedmedycznego	76
6. Starania KRUS o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników	78
7. Finansowanie działań prewencyjnych KRUS z Funduszu Prewencji i Rehabilitacji	81
III. Podsumowanie	82

Wstęp

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego została powołana ustawą z dnia 20 grudnia 1990 roku. Realizuje zadania z zakresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego oraz ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego.

Zaistniałe wypadki w rolnictwie indywidualnym wynikają ze specyfiki pracy w rodzinnych gospodarstwach rolnych, między innymi z konieczności wykonywania różnych czynności wymagających odmiennych umiejętności. Rolnik wykonuje prace typowo rolnicze – obsługuje zwierzęta, skomplikowane linie do produkcji rolniczej oraz maszyny i urządzenia, a także drobne prace stolarskie, elektryczne, budowlane i mechaniczne. W okresie zbiorów płodów rolnych następuje nasilenie prac i konieczność wykonywania przez wiele godzin ciężkiej, monotonnej pracy, często pod presją czasu (zmiana pogody).

W środowisku pracy rolnika występują liczne zagrożenia – bezpośredni kontakt ze zwierzętami i chorobotwórczymi czynnikami biologicznymi, narażenie na hałas, zapylenie, drgania mechaniczne, przebywanie w trudnych, często zmieniających się warunkach atmosferycznych (upały, niskie temperatury, opady atmosferyczne).

Na podstawie art. 63 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (skrót u.s.r.) KRUS prowadzi działalność na rzecz zapobiegania wypadkom i chorobom zawodowym rolników. Poprzez różnorodne w formach oddziaływanie Kasy i innych instytucji na świadomość rolników poziom bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych uległ istotnej poprawie. W ciągu ostatnich dwudziestu lat liczba wypadków zgłaszanych do KRUS zmniejszyła się z 65 936 do 25 772, a wypadków śmiertelnych z 361 do 81. Na poprawę warunków pracy rolników i członków ich rodzin wpłynęły również zmiana struktury gospodarstw i technologii produkcji rolnej. Rolnicy chętnie obierają jeden kierunek produkcji, eliminując tym samym wiele zagrożeń, a pozyskiwane z Unii Europejskiej środki finansowe wykorzystują na zakup nowoczesnych maszyn, urządzeń i linii produkcyjnych o wysokim standardzie bezpieczeństwa. W małych gospodarstwach, w których odnotowywano najczęściej wypadków, stopniowo wyłączana jest produkcja.

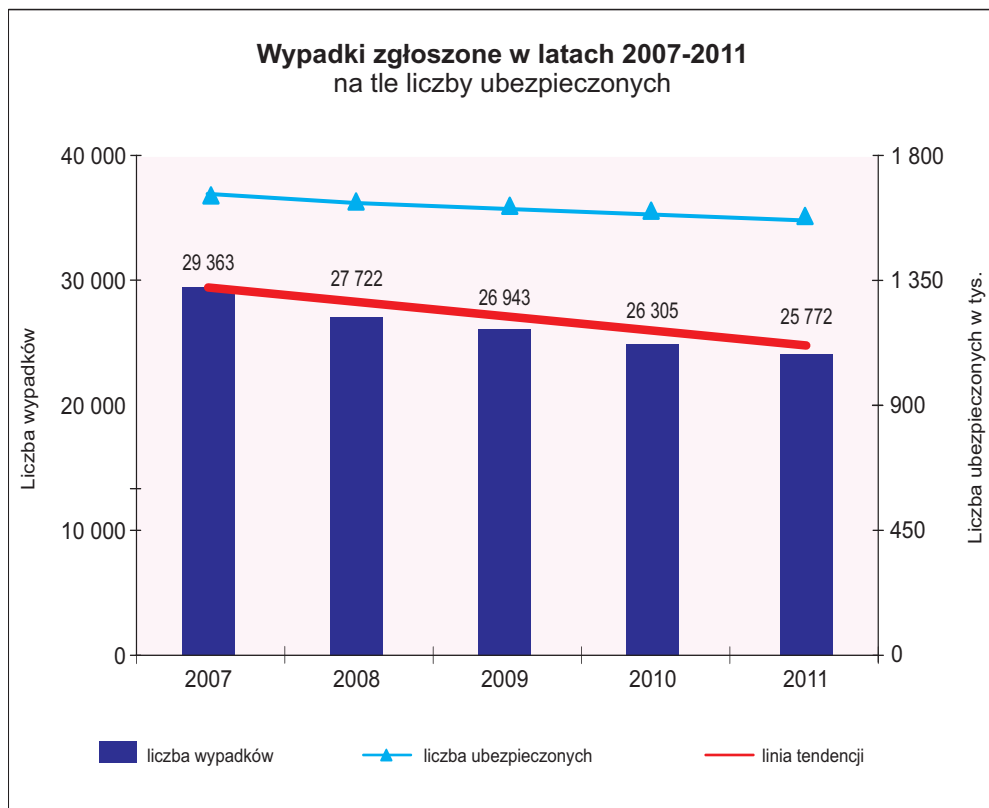
Niniejsze opracowanie o wypadkach i chorobach zawodowych rolników oraz przeprowadzonych działaniach prewencyjnych KRUS w 2011 roku zostanie zamieszczone na stronie internetowej Kasy www.krus.gov.pl w zakładce – prewencja.

I. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników

A. Wypadki przy pracy rolniczej

1. Wypadki zgłoszone

W 2011 roku do KRUS zgłoszono 25 772 zdarzenia wypadkowe, o 533 (2%) mniej niż w 2010 roku, przy spadku liczby osób ubezpieczonych o 19 153 (1,2%) z 1 535 461 do 1 516 308.

**Liczba zgłoszonych wypadków w latach 2007-2011
według województw**

Lp.	Województwo	2007	2008	2009	2010	2011	2011-2010	2011/2010 w %
1.	dolnośląskie (OR Wrocław)	1 179	1 084	1 111	1 056	1 066	10	100,9
2.	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	2 195	2 074	2 118	1 820	1 826	6	100,3
3.	lubelskie (OR Lublin)	3 987	3 656	3 377	3 292	3 305	13	100,4
4.	lubuskie (OR Zielona Góra)	328	256	302	278	291	13	104,7
5.	łódzkie (OR Łódź)	2 628	2 403	2 302	2 396	2 203	-193	91,9
6.	małopolskie (OR Kraków)	2 450	2 348	2 300	2 246	2 150	-96	95,7
7.	mazowieckie (OR Warszawa)	3 596	3 349	3 358	3 269	3 242	-27	99,2
8.	opolskie (OR Opole)	600	491	512	504	482	-22	95,6
9.	podkarpackie (OR Rzeszów)	1 901	1 848	1 861	1 834	1 859	25	101,4
10.	podlaskie (OR Białystok)	2 513	2 484	2 335	2 214	2 074	-140	93,7
11.	pomorskie (OR Gdańsk)	839	822	839	766	826	60	107,8
12.	śląskie (OR Częstochowa)	774	676	623	649	610	-39	94,0
13.	świętokrzyskie (OR Kielce)	1 483	1 569	1 338	1 305	1 281	-24	98,2
14.	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	1 428	1 327	1 303	1 292	1 295	3	100,2
15.	wielkopolskie (OR Poznań)	3 011	2 891	2 887	2 977	2 899	-78	97,4
16.	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	451	444	377	407	363	-44	89,2
Ogółem:		29 363	27 722	26 943	26 305	25 772	-533	98,0

Powierzchnia i profil produkcji gospodarstw, w których odnotowano zgłoszone wypadki

Większość zdarzeń wypadkowych miała miejsce w gospodarstwach rolnych o powierzchni od 1 do 5 ha fizycznych (28,1%) i od 5 do 10 ha fizycznych (25,9%), o mieszanym profilu produkcji (64,2%).

Wielkość powierzchni gospodarstw, w których zgłoszono wypadki

Lp.	OR (województwo)	Powierzchnia gospodarstwa w ha fizycznych														Liczba wypadków ogółem	
		0,00-1,00	1,01-5,00	5,01-10,00	10,01-15,00	15,01-20,00	20,01-30,00	30,01-40,00	40,01-50,00	50,01-100,00	100,01-150,00	150,01-300,00	300,01-600,00	600,01-999,00	999,01 i więcej		nie ustalono
1.	Białystok (podlaskie)	10	230	385	520	359	341	146	41	36	3	1	1	0	0	1	2 074
2.	Bydgoszcz (kujawsko-pomorskie)	29	276	380	373	245	268	134	49	61	7	3	1	0	0	0	1 826
3.	Częstochowa (śląskie)	30	273	129	78	38	21	13	7	6	1	0	0	0	0	14	610
4.	Gdańsk (pomorskie)	24	124	135	181	105	125	52	23	48	6	3	0	0	0	0	826
5.	Kielce (świętokrzyskie)	30	502	495	154	52	37	6	3	1	1	0	0	0	0	0	1 281
6.	Koszalin (zachodnio-pomorskie)	7	59	53	52	42	53	25	20	39	6	5	1	1	0	0	363
7.	Kraków (małopolskie)	143	1 387	496	79	22	14	3	1	4	1	0	0	0	0	0	2 150
8.	Lublin (lubelskie)	77	1 097	1 128	524	218	167	50	20	23	0	1	0	0	0	0	3 305
9.	Łódź (łódzkie)	29	521	814	471	171	136	39	12	7	3	0	0	0	0	0	2 203
10.	Olsztyn (warmińsko-mazurskie)	13	150	163	247	175	213	122	83	99	16	7	6	1	0	0	1 295
11.	Opole (opolskie)	14	111	83	89	61	59	28	11	20	5	1	0	0	0	0	482
12.	Poznań (wielkopolskie)	86	470	634	628	427	370	139	66	68	8	2	1	0	0	0	2 899
13.	Rzeszów (podkarpackie)	146	1 075	482	98	28	18	5	5	1	0	0	1	0	0	0	1 859
14.	Warszawa (mazowieckie)	34	608	982	706	386	342	96	32	35	2	4	0	0	0	15	3 242
15.	Wrocław (dolnośląskie)	25	289	272	160	88	97	40	32	42	10	5	2	0	0	4	1 066
16.	Zielona Góra (lubuskie)	7	79	51	47	18	33	15	7	22	7	5	0	0	0	0	291
Razem:		704	7 251	6 682	4 407	2 435	2 294	913	412	512	76	37	13	2	0	34	25 772
Udział procentowy		2,7	28,1	25,9	17,1	9,4	8,9	3,5	1,6	2,0	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	100,0

Profil produkcji gospodarstw, w których zgłoszono wypadki

Lp.	OR/województwo	Profil produkcji:						Liczba wypadków ogółem
		roślinna	zwierzęca	działy specjalne	mieszana	sadownicza	pozostałe lub w których nie ustalono	
1.	Białystok (podlaskie)	351	1 142	7	571	0	1	2 074
2.	Bydgoszcz (kujawsko-pomorskie)	321	36	11	1 443	10	0	1 826
3.	Częstochowa (śląskie)	131	46	18	392	1	19	610
4.	Gdańsk (pomorskie)	176	67	7	576	0	0	826
5.	Kielce (świętokrzyskie)	238	14	3	935	82	9	1 281
6.	Koszalin (zachodniopomorskie)	135	7	5	212	4	0	363
7.	Kraków (małopolskie)	367	52	12	1 716	0	3	2 150
8.	Lublin (lubelskie)	1 056	132	6	2 017	93	1	3 305
9.	Łódź (łódzkie)	561	238	14	1 336	53	0	2 203
10.	Olsztyn (warmińsko-mazurskie)	272	248	13	756	0	6	1 295
11.	Opole (opolskie)	149	2	4	327	0	0	482
12.	Poznań (wielkopolskie)	500	175	69	2 153	0	1	2 899
13.	Rzeszów (podkarpackie)	447	95	5	1 312	0	0	1 859
14.	Warszawa (mazowieckie)	631	165	29	2 201	135	43	3 242
15.	Wrocław (dolnośląskie)	560	16	7	478	0	5	1 066
16.	Zielona Góra (lubuskie)	125	38	8	117	0	3	291
	Razem:	6 020	2 473	218	16 542	378	91	25 722
	Udział w procentach:	23,4	9,6	0,9	64,2	1,5	0,4	100

2. Decyzje w sprawie odszkodowań

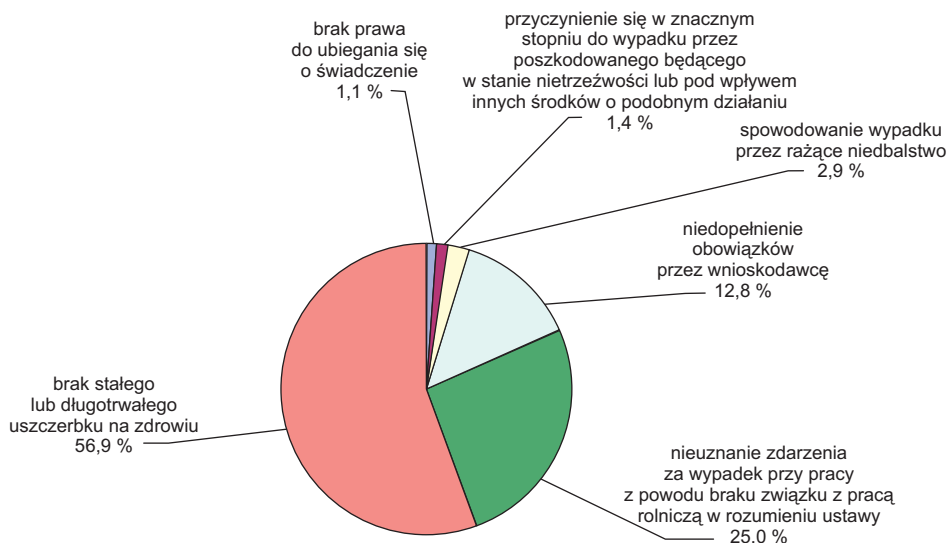
Złożono 25 665 wniosków o jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci, spowodowanej wypadkiem przy pracy rolniczej. Decyzje podjęto wobec 26 143 wypadków (łącznie z wnioskami nie załatwionymi w 2010 roku i 279 sprawami z odwołań sądowych).

Za wypadki przy pracy rolniczej w rozumieniu ustawy o u.s.r. (bez względu na skutki zdrowotne wypadku), **uznano 22 642 zdarzenia**, o 852 (3,6%) mniej niż w roku poprzednim.

Wśród podjętych decyzji było:

- 16 574 decyzje przyznające jednorazowe odszkodowanie (63,4% decyzji) – w tym 279 na podstawie odwołań.
- 9 062 decyzje odmawiające jednorazowego odszkodowania (34,7% decyzji),
- 507 umorzeń z powodu rezygnacji z roszczeń (1,9% decyzji).

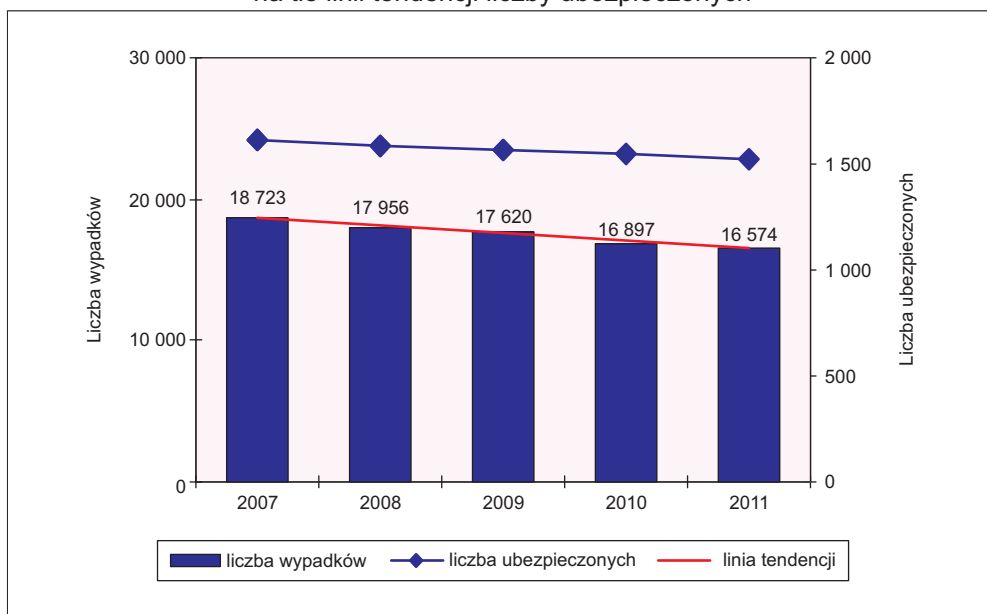
Decyzje odmowne w 2011 roku

Wypadki powodujące wypłatę jednorazowych odszkodowań, ich terytorialne rozmieszczenie i orzekany uszczerbek na zdrowiu

Liczba wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań zmniejszyła się o 323 (1,9%) z 16 897 w 2010 roku do 16 574 w 2011 roku.

Wypadki zakończone wypłatą jednorazowych odszkodowań w latach 2007-2011 na tle linii tendencji liczby ubezpieczonych

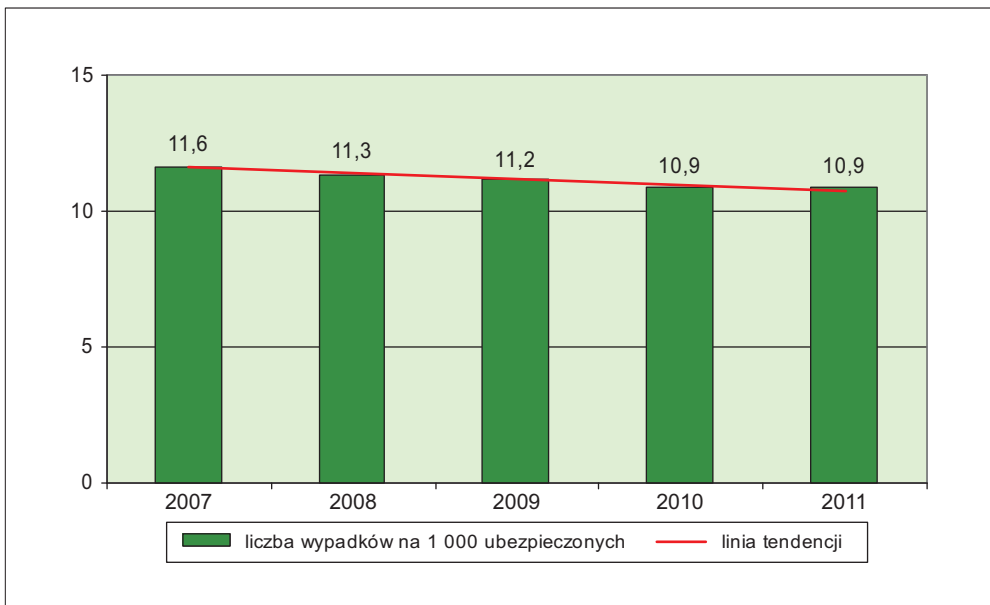

Liczba wypadków zakończonych wydaniem decyzji przyznającej jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej w województwach, w latach 2007-2011

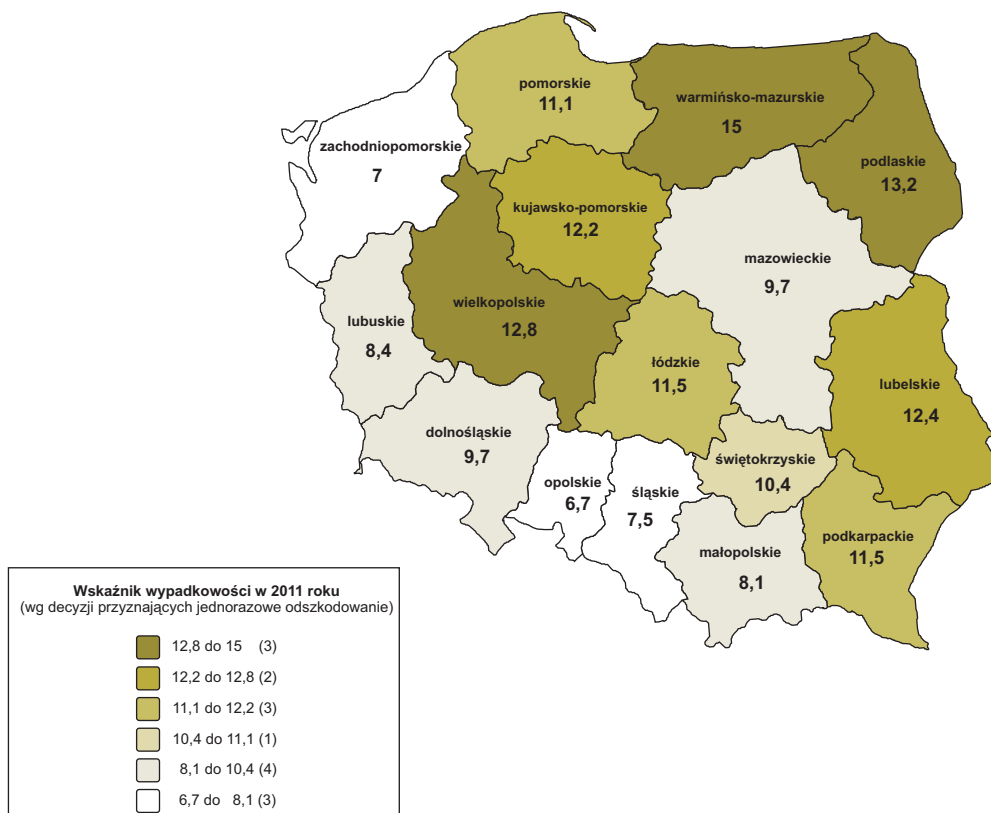
Lp.	Województwo	2007	2008	2009	2010	2011	2011-2010	2011/2010 w %
1.	dolnośląskie (OR Wrocław)	555	567	700	628	588	-40	93,6
2.	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	1 453	1 252	1 287	1 241	1 090	-151	87,8
3.	lubelskie (OR Lublin)	2 814	2 785	2 424	2 247	2 278	31	101,4
4.	lubuskie (OR Zielona Góra)	237	191	228	193	164	-29	85,0
5.	łódzkie (OR Łódź)	1 582	1 505	1 395	1 453	1 457	4	100,3
6.	małopolskie (OR Kraków)	1 543	1 506	1 356	1 356	1 314	-42	96,9
7.	mazowieckie (OR Warszawa)	2 257	2 128	2 180	2 111	2 088	-23	98,9
8.	opolskie (OR Opole)	308	319	274	252	258	6	102,4
9.	podkarpackie (OR Rzeszów)	1 214	1 185	1 196	1 235	1 195	-40	96,8
10.	podlaskie (OR Białystok)	1 465	1 549	1 566	1 459	1 395	-64	95,6
11.	pomorskie (OR Gdańsk)	673	561	647	576	567	-9	98,4
12.	śląskie (OR Częstochowa)	432	454	407	371	350	-21	94,3
13.	świętokrzyskie (OR Kielce)	1 011	877	957	897	883	-14	98,4
14.	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	931	881	811	786	796	10	101,3
15.	wielkopolskie (OR Poznań)	1 958	1 845	1 911	1 874	1 911	37	102,0
16.	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	290	351	282	218	240	22	110,1
Ogółem:		18 723	17 956	17 620	16 897	16 574	-323	98,1

Wskaźnik wypadkowości w latach 2007-2011

(liczba wypadków na 1 000 ubezpieczonych wg decyzji powodujących wypłatę jednorazowych odszkodowań)

Wskaźnik wypadkowości w 2011 roku (według województw)

W 2011 roku wskaźnik wypadkowości (liczba wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań na 1 000 ubezpieczonych) w rolnictwie indywidualnym wyniósł 10,9. *Wskaźnik ten jest niższy od wskaźnika dla pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybołówstwie, który według GUS wyniósł 13,01(12,53 w 2010 roku).* Od 2007 roku wskaźnik wypadkowości w rolnictwie indywidualnym obniżył się o 0,7.

Odnotowano duże zróżnicowanie wskaźnika wypadkowości pomiędzy województwami, najniższy wskaźnik był w województwach południowo-zachodniej Polski: opolskim (6,7), zachodnio-pomorskim (7,0), śląskim (7,5), małopolskim (8,1), a najwyższy – w województwach: warmińsko-mazurskim (15,0), podlaskim (13,2), wielkopolskim (12,8) i lubelskim (12,4). Na zróżnicowanie wskaźnika pomiędzy województwami mają wpływ: ukształtowanie terenu, warunki klimatyczne regionu, specyfika produkcji rolniczej w województwie, sytuacja ekonomiczna gospodarstw oraz kultura pracy.

Wskaźnik wypadkowości w latach 2007-2011 według województw

Lp.	Województwo	2007	2008	2009	2010	2011	2011-2010
1.	dolnośląskie (OR Wrocław)	8,2	8,7	11,0	10,1	9,7	-0,4
2.	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	15,1	13,3	13,8	13,6	12,2	-1,4
3.	lubelskie (OR Lublin)	15,0	15,0	13,1	12,2	12,4	0,2
4.	lubuskie (OR Zielona Góra)	11,2	9,2	11,1	9,6	8,4	-1,2
5.	łódzkie (OR Łódź)	11,8	11,5	10,7	11,3	11,5	0,2
6.	małopolskie (OR Kraków)	9,2	9,0	8,1	8,3	8,1	-0,2
7.	mazowieckie (OR Warszawa)	9,9	9,4	9,8	9,7	9,7	0,0
8.	opolskie (OR Opole)	6,9	7,5	6,6	6,3	6,7	0,4
9.	podkarpackie (OR Rzeszów)	11,5	11,3	11,3	11,8	11,5	-0,3
10.	podlaskie (OR Białystok)	12,9	13,8	14,2	13,6	13,2	-0,4
11.	pomorskie (OR Gdańsk)	12,6	10,6	12,4	11,2	11,1	-0,1
12.	śląskie (OR Częstochowa)	8,4	9,2	8,4	7,8	7,5	-0,3
13.	świętokrzyskie (OR Kielce)	11,4	10,0	11,0	10,4	10,4	0,0
14.	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	16,7	15,9	14,8	14,6	15,0	0,4
15.	wielkopolskie (OR Poznań)	12,5	12,0	12,5	12,4	12,8	0,4
16.	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	7,9	9,7	7,9	6,3	7,0	0,7
Ogółem:		11,6	11,3	11,2	10,9	10,9	0,0

Wiek i płeć osób poszkodowanych w wypadkach w 2011 roku

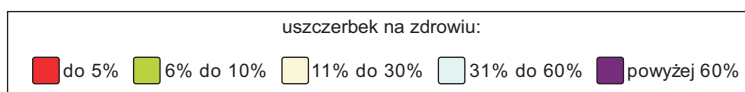
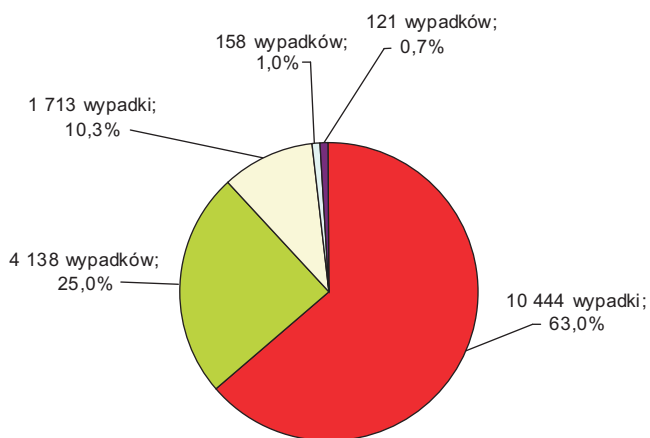
Wyszczególnienie a – liczba poszkodowanych b – udział % w wypadkach ogółem:		Razem	Liczba wypadków w grupach wiekowych:							
			<18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
kobiety	a	5 096	0	0	306	1 117	1 743	1 840	51	39
	b	30,7	0,0	0,0	1,8	6,7	10,5	11,1	0,3	0,2
mężczyźni	a	11 478	0	31	1 215	2 449	3 609	3 887	252	35
	b	69,3	0,0	0,2	7,3	14,8	21,8	23,5	1,5	0,2

Najwięcej wypadków odnotowano wśród mężczyzn (69,3% poszkodowanych). Najczęściej poszkodowane były osoby w grupach wiekowych: **50-59 lat** (23,5% wszystkich poszkodowanych stanowili mężczyźni i 11,1% kobiety), **40-49 lat** (21,8% mężczyźni i 10,5% kobiety) oraz **30-39 lat** (14,8% mężczyźni i 6,7% kobiety).

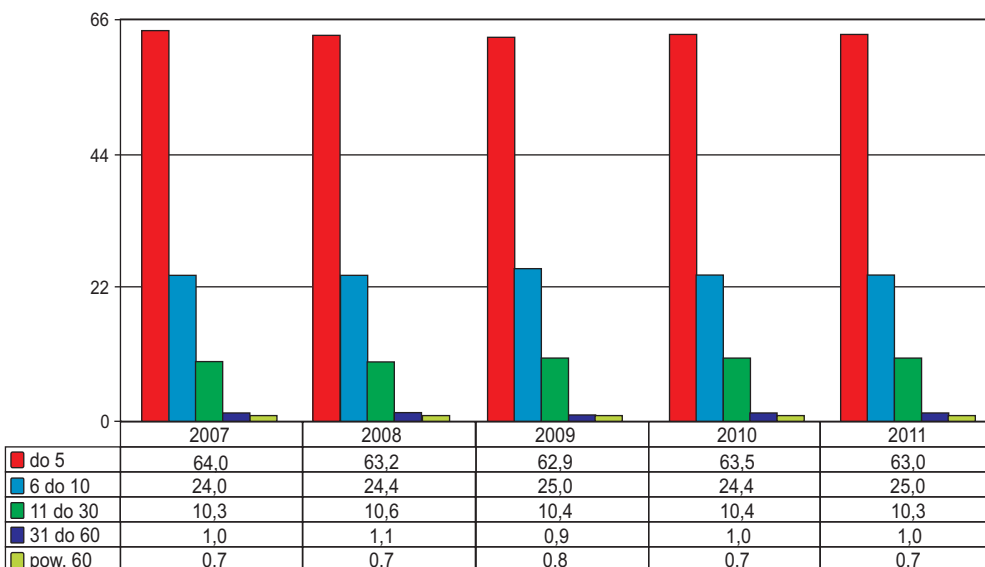
Oceny uszczerbku na zdrowiu dokonano w 21 646 sprawach. W 5 153 przypadkach nie orzeczono uszczerbku na zdrowiu (sprawy te stanowiły ok. 24% wypadków kierowanych do orzecznictwa lekarskiego). Większość wypadków zakończonych przyznaniem odszkodowania (63,0%) spowodowało uszczerbki na zdrowiu nie przekraczające 5%. Udział wypadków z uszczerbkiem powyżej 60% od kilku lat utrzymuje się na poziomie (0,7-0,8%).

Niezdolność do samodzielnej egzystencji wskutek wypadku przy pracy rolniczej ustalono u 41 osób.

Struktura uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej w 2011 r.

Struktura uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej w latach 2007-2011

Struktura uszczerbku na zdrowiu w 2011 roku w grupach wypadkowych

Grupa wypadkowa		Udział % uszczerbku w grupie wypadkowej						Liczba poszkodowanych z ustaloną niezdolnością do samodzielnej egzystencji
		do 5%	6-10%	11-20%	21-30%	31-60%	powyżej 60%	
02	upadek osób	57,9	30,0	10,2	1,3	0,4	0,2	12
03	upadek przedmiotów	75,0	16,5	6,1	0,9	0,6	0,9	7
04	zetsknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i innymi ostrymi przedmiotami	78,3	17,7	2,8	0,4	0,8	0,0	0
05	uderzenie, przygnięcie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie	79,9	13,1	6,1	0,0	0,9	0,0	0
06	przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu	39,3	23,0	16,2	6,5	5,6	9,4	4
07	pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	62,9	20,4	10,3	2,7	2,4	1,3	8
08	uderzenie, przygnięcie, pogryzienie przez zwierzęta	71,2	21,9	5,6	0,6	0,5	0,2	1
09	pożar, wybuch, działanie sił przyrody	65,2	13,9	8,9	5,0	2,0	5,0	1
10	działanie skrajnych temperatur	79,7	11,7	5,3	1,1	1,1	1,1	1
11	działanie materiałów szkodliwych	44,9	10,4	17,2	10,3	13,8	3,4	0
12	nagle zachorowania	38,8	30,9	11,5	5,5	3,6	9,7	4
13	inne zdarzenia	67,8	21,5	5,8	2,6	1,2	1,1	2
Ogółem:		63,0	25,0	8,7	1,6	1,0	0,7	41

Wskutek wypadków przy pracy rolnicy doznali **ogółem 17 931 stałych lub długotrwałych urazów ciała**. Najbardziej na urazy narażone były kończyny górne – 8 888 urazów (49,57%) i kończyny dolne – 6 759 urazów (37,69%).

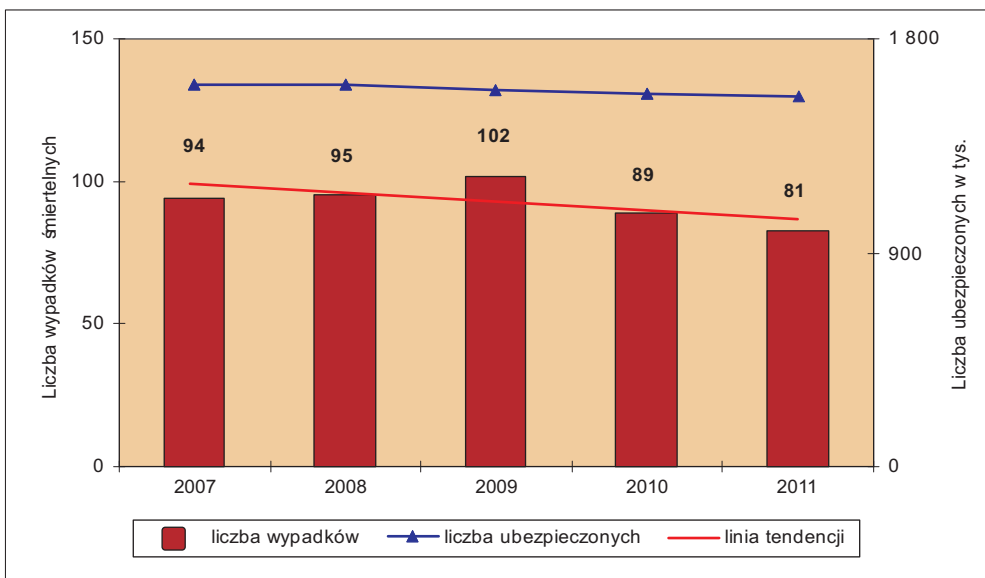
Struktura urazów w 2011 roku

Urazy:		Liczba urazów											liczba ostrych zatruc i ich następstw (87-88)
		głowy i twarzy	narządu wzroku	narządu słuchu	szyi, krtani, tchawicy i przęłyku	kłatki piersiowej i ich następstwa	brzucha i ich następstwa	narządów moczowo-płciowych	kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	międniczy	kończyny górnej	kończyny dolnej i porażenia, i niedowłady poszczęólnych nerwów obwodowych	
liczba	17 931	899	218	36	5	363	80	20	579	82	8 888	6 759	2
w %	100,00	5,01	1,22	0,20	0,03	2,02	0,45	0,11	3,23	0,46	49,57	37,69	0,01

Wypadki śmiertelne

Wyplacono 81 jednorazowych odszkodowań z tytułu śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej, tj. o 8 (9%) mniej niż w 2010 roku. Wypadki śmiertelne stanowiły 0,49% wszystkich wypadków zakończonych wypłatą świadczeń. Częstotliwość tych wypadków wynosiła 5,3 na 100 000 ubezpieczonych i w poszczególnych latach była zmienna w województwach, z reguły wyższa w tych o wysokim wskaźniku wypadkowości.

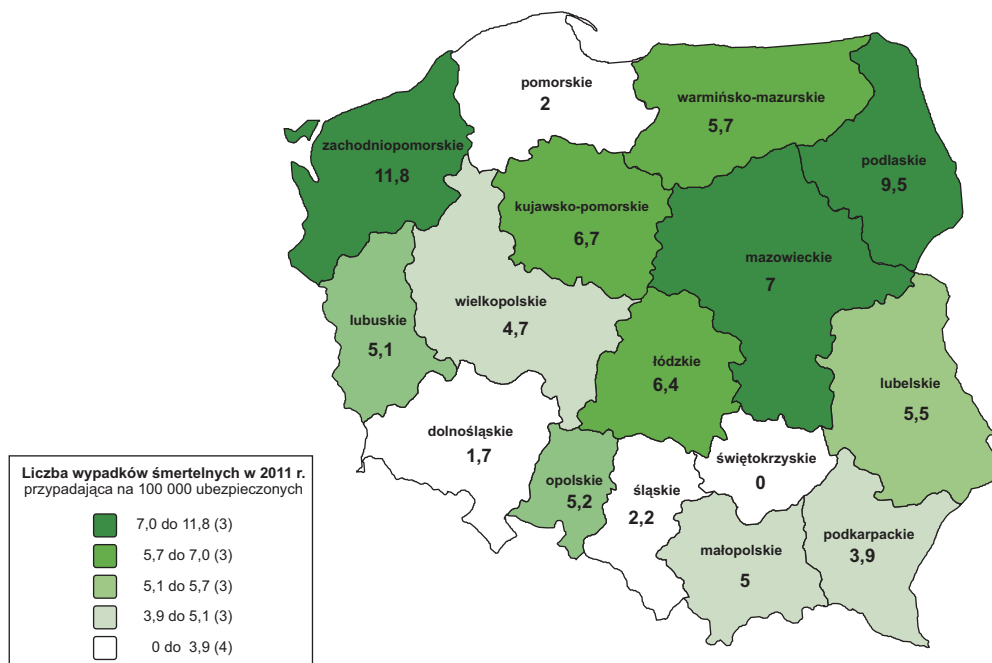
Wypadki śmiertelne zakończone wypłatą jednorazowych odszkodowań w latach 2007-2011 na tle liczby ubezpieczonych i linii tendencji

Liczba wypadków śmiertelnych zakończonych przyznaniem jednorazowych odszkodowań w latach 2007-2011, według województw

Lp.	Województwo	2007	2008	2009	2010	2011	2011-2010
1.	dolnośląskie (OR Wrocław)	1	1	1	2	1	-1
2.	kujawsko-pomorskie (OR Bydgoszcz)	5	4	7	4	6	2
3.	lubelskie (OR Lublin)	14	16	15	16	10	-6
4.	lubuskie (OR Zielona Góra)	1	0	2	2	1	-1
5.	łódzkie (OR Łódź)	10	10	6	9	8	-1
6.	małopolskie (OR Kraków)	9	5	7	5	8	3
7.	mazowieckie (OR Warszawa)	19	13	17	13	15	2
8.	opolskie (OR Opole)	1	2	0	3	2	-1
9.	podkarpackie (OR Rzeszów)	3	1	8	1	4	3
10.	podlaskie (OR Białystok)	6	9	10	5	10	5
11.	pomorskie (OR Gdańsk)	1	0	3	4	1	-3
12.	śląskie (OR Częstochowa)	3	1	1	1	1	0
13.	świętokrzyskie (OR Kielce)	6	8	5	14	0	-14
14.	warmińsko-mazurskie (OR Olsztyn)	5	4	2	3	3	0
15.	wielkopolskie (OR Poznań)	19	16	15	7	7	0
16.	zachodniopomorskie (OR Koszalin)	1	5	3	0	4	4
Ogółem:		94	95	102	89	81	-8

Częstotliwość wypadków śmiertelnych w 2011 roku
(liczba wypadków na 100 000 ubezpieczonych według województw)

Wypadkom śmiertelnym najczęściej ulegali mężczyźni (91,4% poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych), głównie w wieku **50-59 lat** (44,4% wszystkich poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych) i **40-49 lat** (30,9%). Wśród ofiar wypadków śmiertelnych było 7 kobiet, najwięcej w grupach wiekowych **40-49 lat** (4,9%) i **50-59 lat** (2,5%).

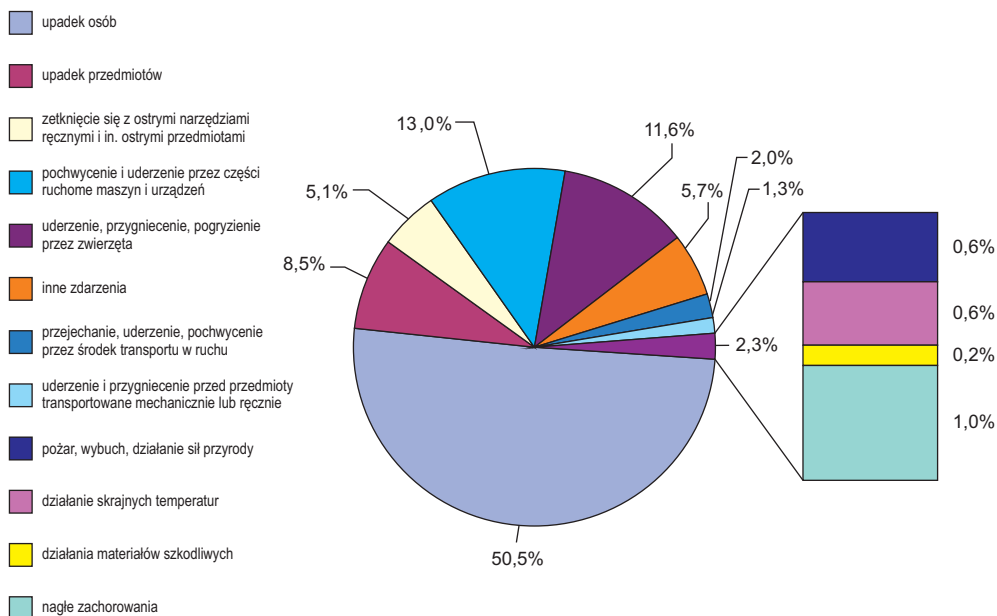
Wiek i płeć ofiar wypadków śmiertelnych w 2011 roku

Wyszczególnienie a – liczba poszkodowanych b – udział % w wypadkach śmiertelnych ogółem:		Razem	Liczba wypadków w grupach wiekowych:							
			<18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
kobiety	a	7	0	0	0	1	4	2	0	0
	b	8,6	0,0	0,0	0,0	1,2	4,9	2,5	0,0	0,0
mężczyźni	a	74	0	1	1	7	25	36	4	0
	b	91,4	0,0	1,2	1,2	8,6	30,9	44,4	4,9	0,0

Struktura wypadków

Struktura grup wypadkowych (wg zdarzeń powodujących urazy) w ostatnich latach nie uległa istotnym zmianom. Ponad 75% wypadków w 2011 roku stanowiły wypadki z trzech grup „upadek osób” (50,5%), oraz „pochwycenia i uderzenia przez ruchome części maszyn” (13%) i „uderzenia, przygniecenia i pogryzienia przez zwierzęta” (11,6%).

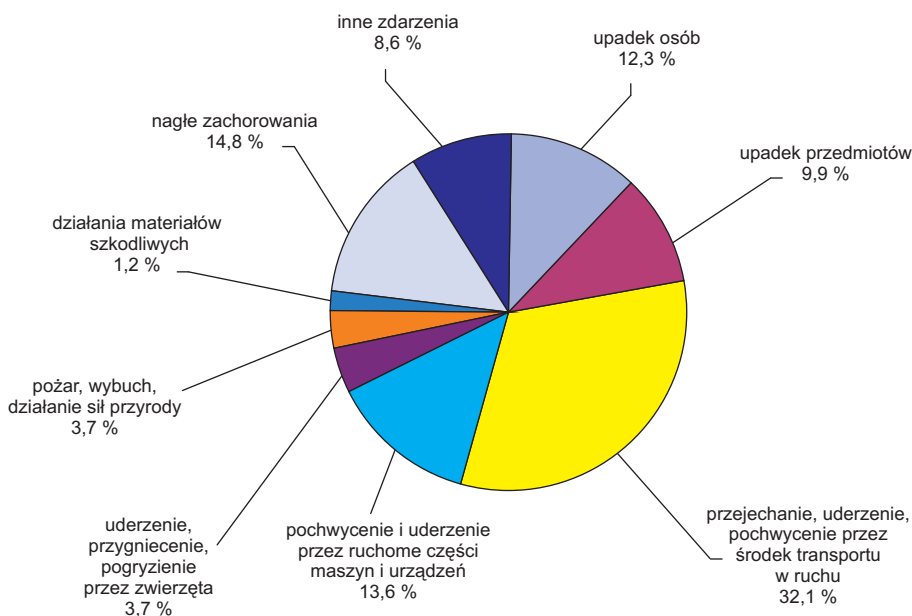
Struktura wypadków w 2011 roku według grup wypadkowych

Liczba wypadków, w następstwie których wypłacono jednorazowe odszkodowania w latach 2007-2011, według grup zdarzeń

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2011-2010	2011/2010 w %	udział grupy w %
Ogółem,	18 723	17 956	17 620	16 897	16 574	-323	98,1	100,0
w tym:								
upadek osób	8 674	8 462	8 530	8 569	8 368	-201	97,7	50,5
upadek przedmiotów	1 423	1 364	1 284	1 173	1 403	230	119,6	8,5
zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami	1 081	981	964	785	843	58	107,4	5,1
uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie	465	422	379	301	213	-88	70,8	1,3
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu	432	402	418	365	339	-26	92,9	2,0
pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	2 465	2 546	2 225	2 173	2 155	-18	99,2	13,0
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	2 660	2 502	2 429	2 187	1 926	-261	88,1	11,6
pożar, wybuch, działanie sił przyrody	75	64	102	114	101	-13	88,6	0,6
działanie skrajnych temperatur	141	120	120	117	94	-23	80,3	0,6
działania materiałów szkodliwych	30	29	17	18	29	11	161,1	0,2
nagle zachorowania	187	159	156	147	165	18	112,2	1,0
inne zdarzenia	1 090	905	996	948	938	-10	98,9	5,7

Struktura wypadków śmiertelnych w 2011 roku według grup zdarzeń

Najwięcej wypadków ze skutkiem śmiertelnym było w grupie: „przejechanie, uderzenie i pochwycenie przez środek transportu w ruchu” (32,1% śmiertelnych) mimo, że wypadki tej grupy stanowiły jedynie 2,0% ogółu wypadków zakończonych decyzją przyznającą jednorazowe odszkodowanie. W porównaniu z 2010 rokiem odnotowano ich znaczne zmniejszenie – z 34 do 26.

Dużą liczbę wypadków ze skutkiem śmiertelnym stwierdzono w grupach: „nagle zachorowania” – 12 poszkodowanych (14,8% śmiertelnych), „pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń – zginęło 11 osób (13,6% śmiertelnych) oraz „upadek osób” – 10 osób (12,3% śmiertelnych).

Struktura wypadków śmiertelnych w latach 2007-2011

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2011-2010
Liczba wypadków ogółem	94	95	102	89	81	-8
w tym:						
upadek osób	9	9	17	9	10	1
upadek przedmiotów	7	7	11	8	8	0
zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami	1	0	1	0	0	0
uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie	0	3	1	0	0	0
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu	34	40	37	34	26	-8
pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	6	10	7	9	11	2
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	2	5	4	3	3	0
pożar, wybuch, działanie sił przyrody	3	2	5	2	3	1
działanie skrajnych temperatur	0	0	1	1	0	-1
działania materiałów szkodliwych	0	1	0	2	1	-1
nagle zachorowania	17	15	11	13	12	-1
inne zdarzenia	15	3	7	8	7	-1

B. Choroby zawodowe rolników

Do oddziałów regionalnych i placówek terenowych KRUS zgłoszono ogółem 250 wniosków o jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci wskutek choroby zawodowej. Decyzje podjęto wobec 251 spraw (łącznie z wnioskami pozostałymi z 2010 roku i sprawami z odwołań sądowych).

Odmownie rozpatrzono 68 wniosków, w tym w 33 przypadkach wnioskodawcy nie posiadali uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników, a w 35 przypadkach – z powodu braku uszczerbku na zdrowiu.

Stwierdzone choroby zawodowe, z tytułu których wydano decyzje odmowne w 2011 roku

Jednostka lub grupa chorobowa	Pozycja w wykazie chorób zawodowych	Liczba odmów:		
		ogółem	z powodu:	
			braku uprawnień	niestwierdzenia uszczerbku na zdrowiu
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	26	57	22	35
Alergiczny nieżyt nosa	12	1	1	0
Astma oskrzelowa	6	1	1	0
Choroby skóry	18	2	2	0
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	20	1	1	0
Alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	7	6	6	0
Suma	68	68	33	35

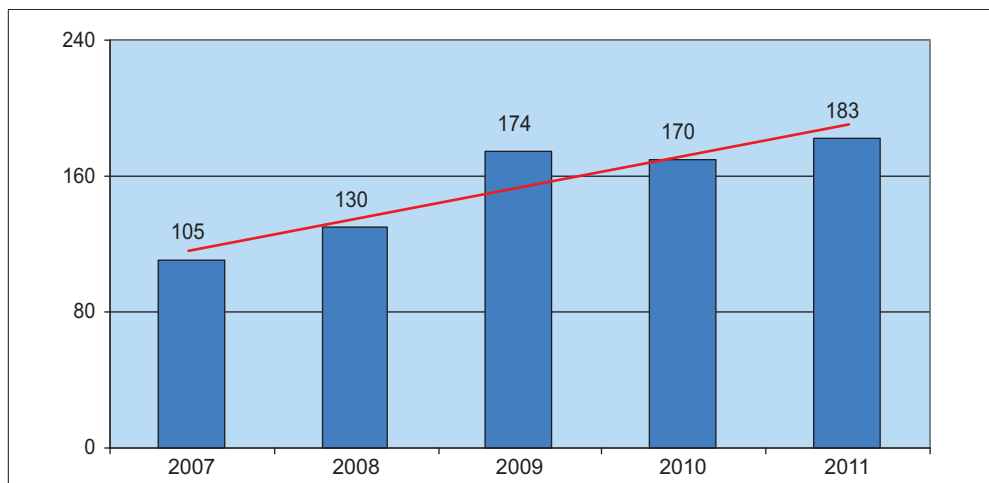
Przyznano 183 jednorazowe odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu spowodowanego chorobą zawodową, w tym w jednym przypadku z tytułu zgonu wskutek choroby zawodowej. W porównaniu do 2010 roku wypłacono o 13 (7,6%) odszkodowań więcej.

Dominowały choroby zakaźne (159 przypadków). Ponadto stwierdzono choroby układu oddechowego (12 przypadków) i choroby skóry (6 przypadków), przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy (4 przypadki), przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy (1 przypadek), nowotwór złośliwy (1 przypadek).

Nastąpił wzrost odkleszczowych chorób zakaźnych – boreliozy (o 21) oraz kleszczowego zapalenia opon mózgowych (o 5) i spadek zachorowań na alergiczny nieżyt nosa (o 6) oraz astmę oskrzelową (o 5).

Wzrost liczby wypłaconych jednorazowych odszkodowań z tytułu zakaźnych chorób zawodowych jest efektem większej świadomości lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i rolników co do możliwości uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników z tytułu stwierdzenia choroby zawodowej.

Liczba chorób zawodowych w latach 2007-2011 na tle linii tendencji

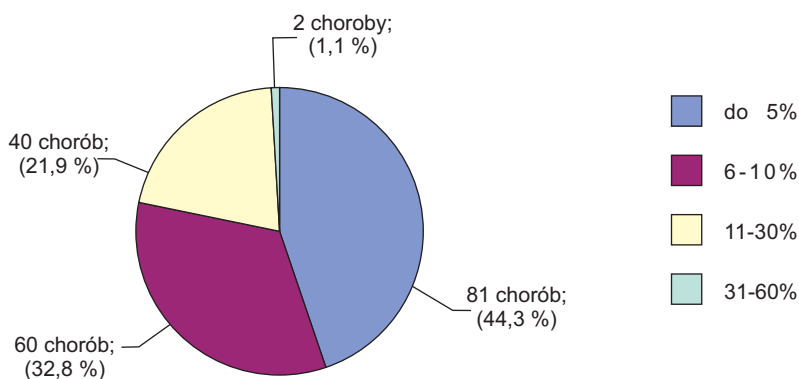

Najczęściej chorowały osoby w grupach wiekowych: **50-59 lat** (25,1% wszystkich chorujących stanowiły kobiety i 24,0% mężczyźni), **40-49 lat** (23,5% kobiety i 15,3% mężczyźni).

Wiek i płeć osób, u których stwierdzono uszkodzenia na zdrowiu wskutek chorób zawodowych w 2011 roku

Wyszczególnienie a – liczba poszkodowanych b – udział % w wypadkach ogółem:		Razem	Liczba chorób w grupach wiekowych:							
			<18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
kobiety	a	95	0	0	1	4	43	46	1	0
	b	51,9	0,0	0,0	0,5	2,2	23,5	25,1	0,5	0,0
mężczyźni	a	88	0	0	2	12	28	44	2	0
	b	48,1	0,0	0,0	1,1	6,6	15,3	24,0	1,1	0,0

Struktura uszkodzeń na zdrowiu wskutek chorób zawodowych w 2011 r.

Wskutek chorób zawodowych wnioskodawcy najczęściej doznawali uszczerbków na zdrowiu nie przekraczających 5% (81 chorób).

Struktura procentowego uszczerbku na zdrowiu dla chorób/grup chorobowych w 2011 roku

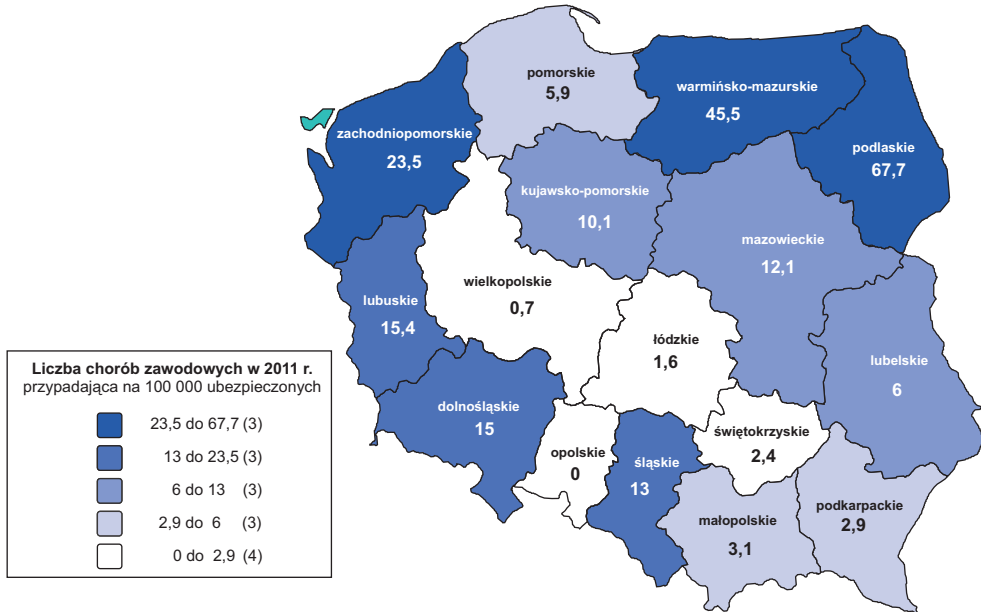
% uszczerbek na zdrowiu	przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	astma oskrzelowa	zewnątrzpochodne zapalenie pęcherzyków płucnych	nowotwory złośliwe	choroby skóry	przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	przewlekłe choroby oobwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	choroby zakaźne lub pasożytnicze i ich następstwa w tym:	borelioza	kleszczowe zapalenie mózgu	toksokaroza	Suma
do 5%	0	0	0	0	5	0	1	75	68	6	1	81
6-10%	0	3	0	0	0	0	2	55	51	4	0	60
11-30%	1	4	4	0	1	1	1	28	26	2	0	40
31- 60%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Powyżej 61%	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	2
Ogółem	1	7	4	1	6	1	4	159	146	12	1	183

Liczba chorób zawodowych w latach 2007-2011 według województw

Lp.	Województwo	2007	2008	2009	2010	2011	2011-2010
1.	dolnośląskie	5	1	8	5	9	4
2.	kujawsko-pomorskie	7	5	1	3	9	6
3.	lubelskie	18	33	33	18	11	-7
4.	lubuskie	1	0	1	3	3	0
5.	łódzkie	3	3	1	0	2	2
6.	małopolskie	10	6	3	8	5	-3
7.	mazowieckie	8	10	9	35	26	-9
8.	opolskie	2	0	0	2	0	-2
9.	podkarpackie	1	3	2	1	3	2
10.	podlaskie	38	46	61	58	71	13
11.	pomorskie	0	2	5	6	3	-3
12.	śląskie	0	0	4	0	6	6
13.	świętokrzyskie	0	3	1	1	2	1
14.	warmińsko-mazurskie	7	13	37	19	24	5
15.	wielkopolskie	1	4	5	6	1	-5
16.	zachodniopomorskie	4	1	3	5	8	3
	Ogółem:	105	130	174	170	183	13

Najwięcej chorób zawodowych rolników, zakończonych przyznaniem jednorazowego odszkodowania, w przeliczeniu na 100 000 ubezpieczonych stwierdzono w województwach: podlaskim (67,7), warmińsko-mazurskim (45,5) i zachodniopomorskim (23,5). Wysoka liczba zachorowań na choroby zawodowe wiąże się z występowaniem na niektórych terenach dużych populacji kleszczy, po ukąszeniu których rolnicy chorują na boreliozę i kleszczowe zapalenie mózgu.

Liczba chorób zawodowych przypadająca na 100 000 ubezpieczonych w 2011 r.
(wg decyzji przyznających jednorazowe odszkodowanie)

Jednostki lub grupy chorobowe, z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania w latach 2007-2011

Jednostka lub grupa chorobowa	2007	2008	2009	2010	2011
1) Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne	0	1	0	0	0
2) Astma oskrzelowa	15	15	12	11	7
3) Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	0	0	0	0	1
4) Zewnątrzpochodne zapalenie pęcherzyków płucnych	2	8	5	8	4
5) Alergiczny nieżyt nosa	2	5	2	6	0
6) Choroby skóry	9	11	5	8	6
7) Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	3	1	2	0	1
8) Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	0	1	0	2	4
9) Nowotwór złośliwy	0	0	0	0	1
10) Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego	4	0	2	1	0
11) Choroby zakaźne w tym :	70	88	146	134	159
a) borelioza	58	80	132	125	146
b) brucelozą	0	0	1	0	0
c) kleszczowe zapalenie opon mózgowych	8	6	9	7	12
d) promienica jamy ustnej	1	0	0	0	0
e) aspergiloza	0	0	1	0	0
f) toksoplazmoza oczna	2	0	1	0	0
g) różycą	0	1	0	0	0
h) toksokaroza	0	0	0	2	1
i) bąblowica wątroby	1	1	2	0	0
Ogółem :	105	130	174	170	183

II. Działania prewencyjne Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

1. Formy i kierunki działalności prewencyjnej KRUS

Działania Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym rolników, prowadzone od 1993 roku na terenie całego kraju, realizowane były zgodnie z postanowieniami ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 roku (Dz. U. Nr 50, poz. 291 z późn. zm.).

W art. 63 ustawodawca zobowiązał Kasę do:

- 1) analizowania przyczyn wypadków i chorób zawodowych;
- 2) prowadzenia dobrowolnych nieodpłatnych szkoleń i instruktażu dla ubezpieczonych na temat zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym;
- 3) upowszechniania wśród ubezpieczonych wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi oraz zasad ochrony zdrowia i życia;
- 4) podejmowania starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników.

Prezes Kasy w porozumieniu z Radą Rolników i ministrami właściwymi do spraw: zabezpieczenia społecznego, rozwoju wsi oraz zdrowia określił zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym, będące zaleceniami dotyczącymi wyposażenia gospodarstwa, zabezpieczenia osób pracujących oraz sposobu wykonywania czynności związanych z działalnością rolniczą. Ustanowione w 1995 roku *Zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym*, zostały w 2008 roku uaktualnione i dostosowane do obowiązujących w krajach Unii Europejskiej unormowań prawnych i dobrych praktyk rolniczych.

Na podstawie art. 56 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników Prezes KRUS może dochodzić od dostawców wyrobów i usług dla rolnictwa, których wadliwość była wyłączną lub główną przyczyną wypadków przy pracy rolniczej albo choroby zawodowej, zwrotu wypłaconych poszkodowanym rolnikom świadczeń z tytułu ubezpieczenia. W oparciu o analizę przyczyn i okoliczności zgłoszonych wypadków, oraz chorób zawodowych, Prezes KRUS określił kierunki działalności prewencyjnej Kasy. Są to:

- oddziaływanie na zmniejszenie liczby wypadków powodujących upadki osób, pochwylenia przez ruchome części maszyn, w tym wypadków przy pozyskiwaniu i gospodarce obróbce drewna;
- dostosowywanie działań zapobiegawczych do występującej w danym rejonie produkcji rolniczej i związanych z nią zagrożeń wypadkowych oraz chorób zawodowych;

- popularyzowanie wśród dzieci i młodzieży, oraz ich rodziców wykazu prac szczególnie niebezpiecznych, których nie powinny wykonywać dzieci do lat 15. oraz zwracanie uwagi na zagrożenia występujące w środowisku wiejskim;
- promowanie wśród rolników bezpiecznych wyrobów i ochron osobistych, których stosowanie zmniejsza lub likwiduje zagrożenia wypadkowe;
- oddziaływanie na społeczeństwo wiejskie w zakresie dbałości o bezpieczeństwo pracy rolniczej oraz poprawę warunków pracy i estetykę w obejściach gospodarskich poprzez prowadzenie konkursów na bezpieczne gospodarstwo rolne;
- prowadzenie szkoleń połączonych z pokazami, podczas których rolnicy mogą się zapoznać z zasadami działania i prawidłowej eksploatacji maszyn oraz ich praktycznym posługiwaniem się;
- inspirowanie służb ratowniczych i innych powołanych do tego osób do prowadzenia praktycznej nauki udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej dla rolników i ich dzieci;
- współpraca z instytucjami i organizacjami, a także aktywnym wiejskim, na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym.

Ponadto wszystkie jednostki organizacyjne Kasy zostały zobowiązane do:

- planowania działań w oparciu o analizę przyczyn wypadków, stan bezpieczeństwa gospodarstw w rejonie i ocenę skuteczności dotychczasowych działań;
- prowadzenia działań, które będą wpływały na zwiększenie świadomości rolników w zakresie stosowania zasad bezpiecznej pracy w gospodarstwie rolnym;
- kierowania działań przede wszystkim do osób ubezpieczonych w KRUS i członków ich rodzin;
- zintensyfikowania działań wpływających na likwidację przyczyn wypadków z grup najczęściej występujących zdarzeń, w wyniku których będą usuwane bezpośrednie zagrożenia wypadkowe oraz ulegnie poprawie stan bezpieczeństwa na stanowisku pracy rolnika;
- systematycznego nadzoru nad prawidłowością określania przyczyn i okoliczności wypadków zgłoszonych do jednostek organizacyjnych KRUS, doboru skutecznych form prewencji adekwatnych do występujących zagrożeń i włączających do prowadzonych działań jak największą liczbę mieszkańców wsi;
- analizowania efektywności prowadzonych działań prewencyjnych na rzecz zmniejszenia liczby wypadków z grupy *upadek osób*.

2. Analiza przyczyn i okoliczności wypadków i chorób zawodowych rolników

Analiza przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy rolniczej oraz chorób zawodowych rolników prowadzona jest w celu rozpoznania występujących zagrożeń wypadkowych w gospodarstwach rolnych.

Przyczyny występujących wypadków przy pracy rolniczej były identyfikowane i określane przez inspektorów ds. prewencji w czasie prowadzenia postępowań powypadkowych, tj. w oparciu o zeznania poszkodowanego i świadków zdarzenia, ustalenia dokonane w trakcie oględzin miejsc i przedmiotów związanych z wypadkami, oraz dokumentację medyczną związaną z udzieleniem pierwszej pomocy lekarskiej i dokumentację organów ścigania, stwierdzone metody pracy oraz stan stosowanych środków technicznych, przy użyciu których doszło do wypadku.

Ustalenie przyczyn wypadków stanowiło podstawę do sformułowania zaleceń prewencyjnych dla rolników, dostosowania tematów szkoleń z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym do występujących w danym rejonie zagrożeń, doboru form działań pozaszkoleniowych, wszczęcia postępowań regresowych i prewencyjnych wobec producentów wadliwych środków produkcji. Przyczyny wypadków były również źródłem informacji o stanie używanych przez rolników maszyn i urządzeń do pracy rolniczej.

Przyczyny chorób zawodowych rolników określano na podstawie dokumentacji medycznej i decyzji Państwowego Inspektora Sanitarnego.

Analiza przyczyn i okoliczności wypadków oraz chorób zawodowych rolników umożliwia opracowanie kierunków działalności prewencyjnej KRUS i rocznych planów działań prewencyjnych dla Oddziałów Regionalnych.

Analiza przyczyn i okoliczności wypadków, w których zakończono postępowanie powypadkowe w okresie od 1.01.2011 r. do 31.12 2011 r.

Postępowanie dowodowe prowadzono w sprawie 27 605 wypadków (w tym 1 833 zgłoszonych w poprzednich latach), z których zakończono 25 822 postępowania, a za wypadki przy pracy rolniczej proponowano uznać 23 160 zdarzeń.

a) Miejsce zdarzenia

Najczęściej do wypadków dochodziło na podwórzu i w obejściu gospodarstwa (44,69%) oraz w pomieszczeniach produkcyjnych (28,79%), a także podczas prac na polach i łąkach (11,44%).

b) Rodzaj wykonywanej pracy

Do większości wypadków doszło podczas prac związanych z obsługą zwierząt (17,81%) i przenoszeniem materiałów (15,63%) oraz przemieszczania się po gospodarstwie (13,91%).

c) Udział maszyn i urządzeń

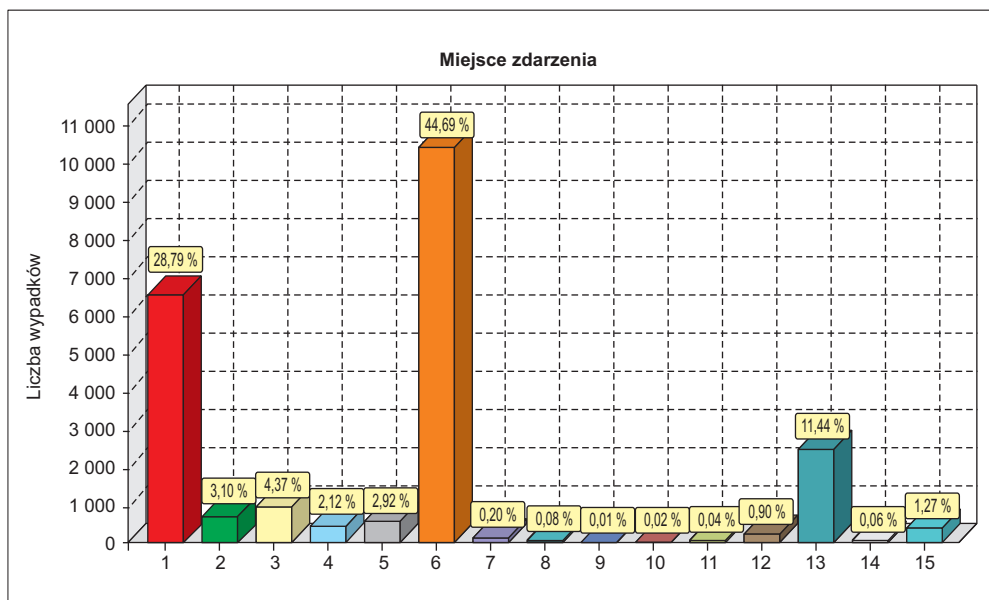
Wypadki z udziałem maszyn i urządzeń stanowiły 34,4% wszystkich wypadków. Najczęściej dochodziło do nich podczas użytkowania ciągników rolniczych (7,48%), przyczep transportowych (5,9%), pilarek tarczowych (4,4%).

d) Urazy ciała

Wskutek wypadków przy pracy rolniczej najczęściej dochodziło do urazów kończyn górnych i dolnych oraz głowy, twarzy i klatki piersiowej.

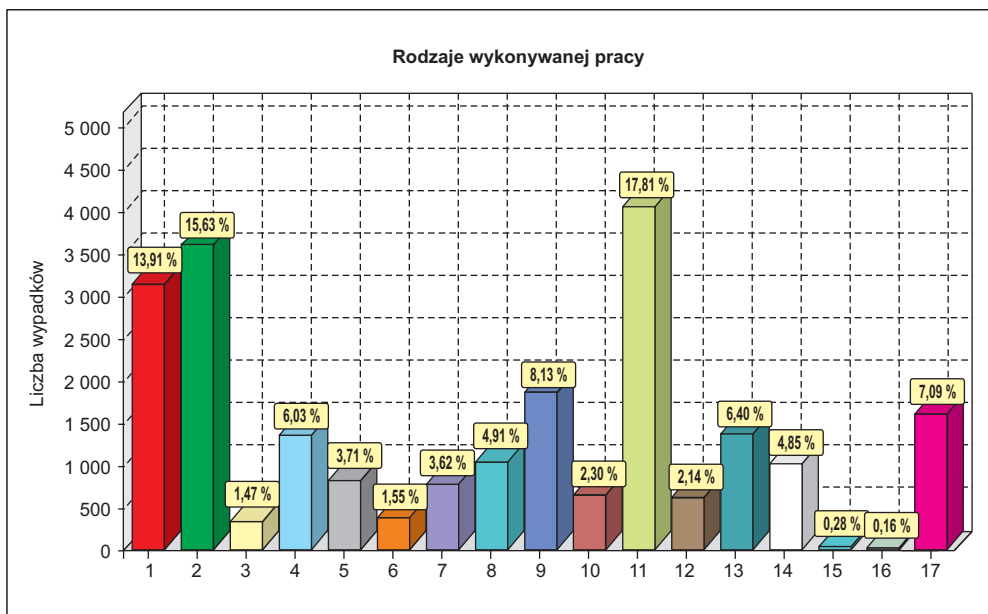
Zestawienie liczbowe wypadków wg miejsca zdarzenia
Sprawy zakończone w okresie od 01.01.2011 r. do 31.12.2011 r.

Lp.	Miejsce zdarzenia	Liczba wypadków
1.	Pomieszczenie produkcyjne (budynki gospodarcze i inwentarskie)	6 668
2.	Pomieszczenia nieprodukcyjne (budynki mieszkalne, letnie kuchnie, altany)	717
3.	Magazyny i składowiska (wiaty garażowe, silosy i stodoły)	1 013
4.	Trasy komunikacyjne zewnętrzne (poza gospodarstwem)	490
5.	Ciągi komunikacyjne w obrębie gospodarstwa	677
6.	Podwórze, obejście	10 390
7.	Środki transportu	46
8.	Obiekty podziemne	18
9.	Wnętrza zbiorników	3
10.	Obiekty energetyczne	4
11.	Zbiorniki wodne	10
12.	Lasy	208
13.	Pola, łąki	2 650
14.	Teren budowy	13
15.	Pozostałe nie wymienione miejsca wypadku	293
Razem		23 160

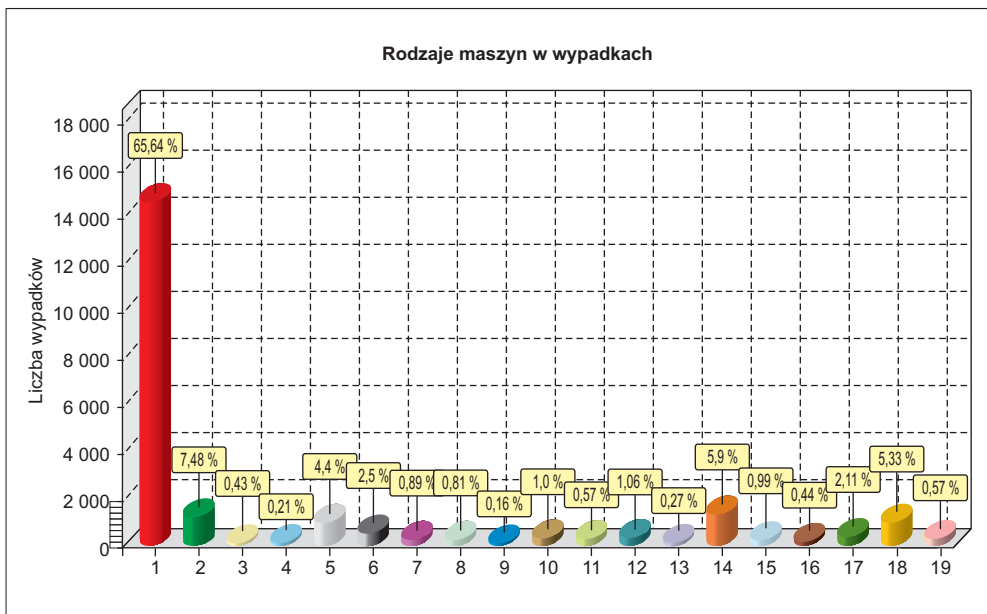
Zestawienie wypadków wg rodzaju wykonywanej pracy
Sprawy zakończone w okresie od 01.01.2011 r. do 31.12.2011 r.

Lp.	Rodzaj pracy	Liczba wypadków
1.	Przemieszczanie się bez obciążenia (do i z miejsca)	3 222
2.	Chodzenie z przenoszeniem (w rękach, na barku itp.)	3 619
3.	Transport ręczny (taczki, wózki itp.)	341
4.	Wchodzenie na wysokość (drabiny, schody itp.)	1 397
5.	Prace porządkowe w obejściu gospodarstwa	860
6.	Prace rolnicze w gospodarstwie domowym	360
7.	Remont i budowa obiektów budowlanych	838
8.	Remont maszyn rolniczych	1 138
9.	Przygotowanie opału (cięcie, rąbanie itp.)	1 882
10.	Przygotowanie karmy (parowanie, rozdrabnianie itp.)	532
11.	Obsługa zwierząt (karmienie, dojenie, higiena, czyszczenie)	4 125
12.	Prace polowe ręczne (również z narzędziami prostymi)	496
13.	Prace polowe z maszynami	1 482
14.	Transport płodów rolnych i środków produkcji	1 123
15.	Przetwórstwo rolno-spożywcze (ubój, przemiał itp.)	66
16.	Załatwianie spraw urzędowych	37
17.	Inne	1 642
Razem		23 160

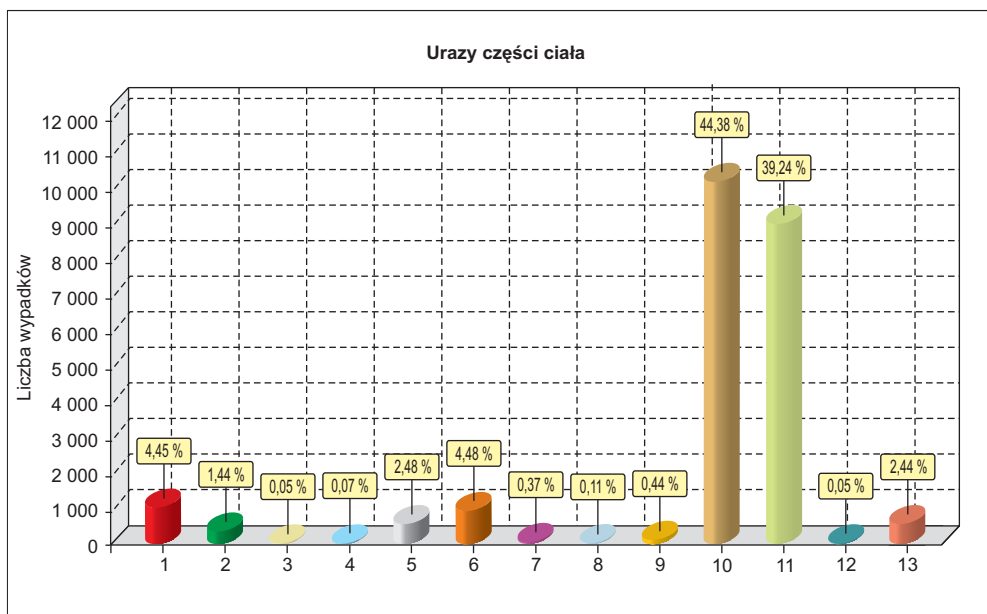
Zestawienie wypadków wg udziału maszyny
Sprawy zakończone w okresie od 01.01.2011 r. do 31.12.2011 r.

Lp.	Rodzaj maszyny	Liczba wypadków
1.	Bez udziału maszyny	15 202
2.	Ciągniki rolnicze	1 732
3.	Siewniki do zboża	99
4.	Sadzarki do ziemniaków	49
5.	Pilarki tarczowe	1 019
6.	Pilarki łańcuchowe	579
7.	Maszyny i urządzenia do przygotowywania pasz dla zwierząt	206
8.	Rozrzutniki obornika	188
9.	Rozsiewacze nawozów	37
10.	Kombajny zbożowe	231
11.	Kombajny i inne maszyny do zbioru okopowych	133
12.	Maszyny i urządzenia uprawowe	246
13.	Opryskiwacze	63
14.	Przyczepy transportowe i wozy konne	1 366
15.	Maszyny do zbioru siana, słomy i zielonek	230
16.	Urządzenia i przenośniki magazynowe	102
17.	Elektronarzędzia ręczne	488
18.	Inne maszyny i urządzenia	1 059
19.	Samochody, motocykle, rowery itp.	131
Razem		23 160

Zestawienie wypadków wg urazu części ciała
Sprawy zakończone w okresie od 01.01.2011 r. do 31.12.2011 r.

Lp.	Część ciała	Liczba wypadków
1.	Głowa i twarz	1 030
2.	Narząd wzroku	334
3.	Narząd słuchu	11
4.	Szyja, krtań, tchawica, przełyk	17
5.	Kręgosłup	575
6.	Klatka piersiowa i następstwa tego urazu	1 038
7.	Brzuch i następstwa tego urazu	85
8.	Narządy moczowo-płciowe	26
9.	Miednica	103
10.	Kończyny górne	10 278
11.	Kończyny dolne	9 088
12.	Ostre zatrucia i ich następstwa	11
13.	Uraz wielonarządowy	564
Razem		23 160

Przyczyny wypadków

Przyczyną większości wypadków była **niewłaściwa organizacja pracy** (ok. 75% wypadków), w tym:

- **niewłaściwa organizacja stanowiska pracy** – 32,88% wypadków (zły stan nawierzchni podwórzy i ciągów komunikacyjnych, bałagan w obejściu gospodarstwa oraz w pomieszczeniach produkcyjnych, brak odpowiednich przejść i dojść, nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych oraz niestosowanie drabin i podestów do pracy na wysokości),
- **niewłaściwa obsługa zwierząt, warunki bytowe i reakcja zwierząt** – 13,12% wypadków (reakcja zwierząt na nieznane bodźce i otoczenie – ból, strach, hałas, podejście do zwierzęcia bez uprzedzenia głosem, wymuszoną pozycję ciała oraz narowistość i agresja zwierząt),
- **nieużywanie ochron przez rolnika** – 8,77% wypadków (przede wszystkim brak lub nieodpowiednie obuwie robocze),
- **brak lub niewłaściwe posługiwanie się maszynami, urządzeniami i narzędziami** – 8,15% wypadków.

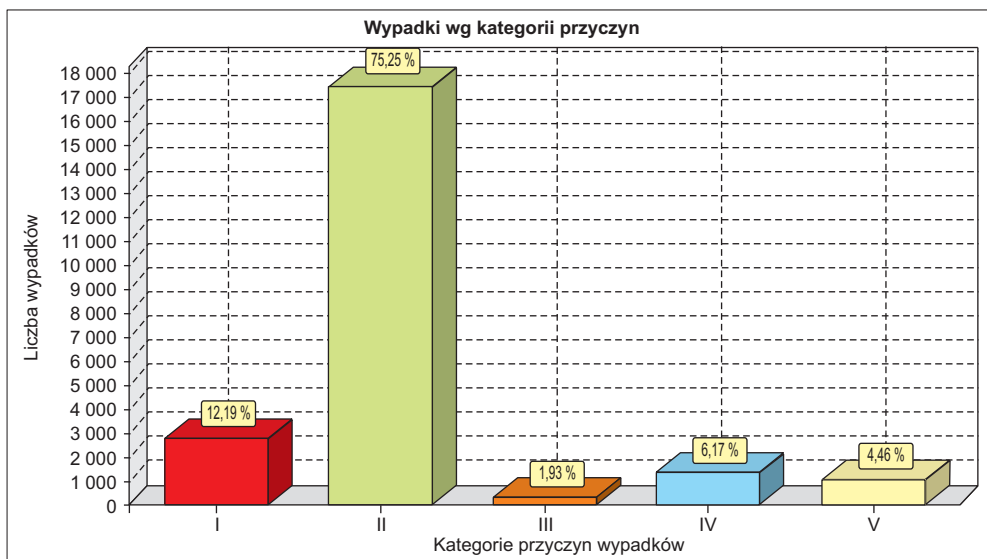
Drugą pod względem liczebności kategorią przyczyn wypadków był **niewłaściwy stan maszyn, urządzeń i obiektów budowlanych** – 12,19% wypadków, w tym:

- **wady konstrukcyjne lub niewłaściwe rozwiązania techniczne i ergonomiczne maszyn, narzędzi i urządzeń w maszynach domowej produkcji** – 5,9% wypadków (brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia oraz nieprawidłowo skonstruowane drabiny),
- **niewłaściwy stan obiektów budowlanych** – 3,39% wypadków (brak poręczy i barierek, progi, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe).

Przyczyną wielu wypadków było również niewłaściwe tempo pracy i pośpiech, niedostateczna koncentracja na wykonywanej pracy, nadmierny wysiłek fizyczny i niedyspozycja fizyczna rolnika, warunki atmosferyczne.

Zestawienie wypadków wg kategorii przyczyn
Sprawy zakończone w okresie od 01.01.2011 r. do 31.12.2011 r.

Kod	Kategoria przyczyn	Liczba wypadków
I	Niewłaściwy stan maszyn, urządzeń, narzędzi i obiektów budowlanych	2 823
II	Niewłaściwa organizacja pracy	17 429
III	Stan psychofizyczny rolnika, nie zapewniający bezpiecznego wykonania pracy	447
IV	Nieprawidłowe postępowanie rolnika	1 429
V	Inne przyczyny	1 032
Razem		23 160

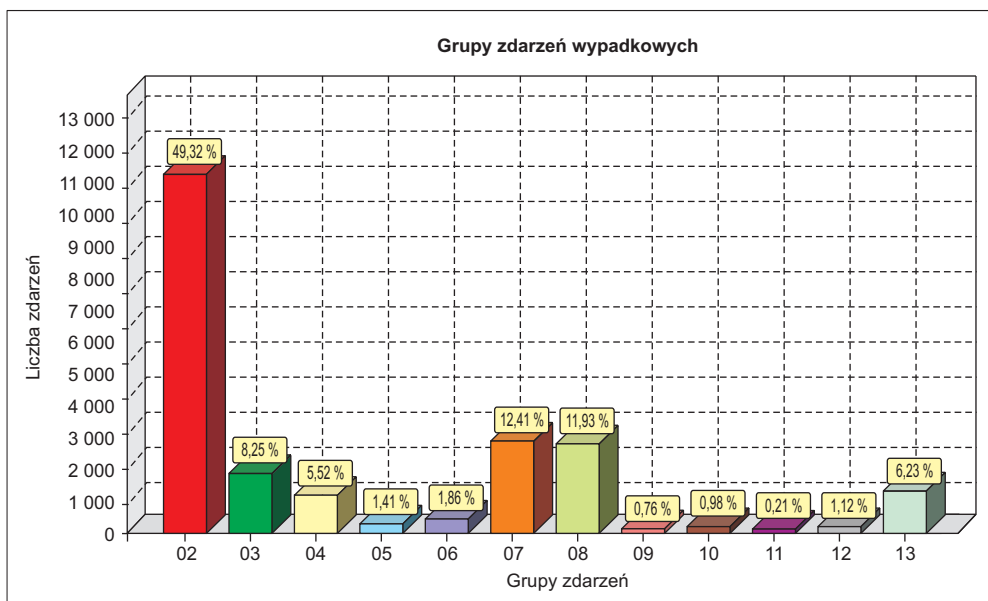

Najczęstsze przyczyny wypadków w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	zły stan nawierzchni podwórz, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	4 064	17,5
2	brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie, wyeksploatowane albo zabrudzone i obuwie robocze	1 369	5,9
3	reakcja na nieznanne bodźce i otoczenie (ból, strach, hałas, podejście do zwierzęcia bez uprzedzenia głosem, wymuszona pozycja ciała itp.)	1 261	5,4
4	narowistość, agresja zwierząt	1 081	4,7
5	niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia	982	4,2
6	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi	972	4,2
7	nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep, wozów itp.	866	3,7
8	nieodpowiednie przejścia i dojścia (niewydzielone lub źle wydzielone oraz nieuprzątnięte ciągi komunikacyjne)	806	3,5
9	brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia	640	2,8
10	warunki atmosferyczne	616	2,7
11	wady konstrukcyjne (budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe)	542	2,3
12	niewłaściwe tempo pracy, pośpiech	469	2,0
13	niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności	452	2,0
14	nieprawidłowo skonstruowane drabiny (brak zabezpieczeń przed przechyłem i osunięciem, zły rozstaw szczebli itp.)	410	1,8
15	niestosowanie drabin, podestów itp. przy pracach na wysokości, schodzeniu z przyczep oraz innych maszyn i urządzeń	388	1,7
16	nieużywanie środków ochrony indywidualnej	374	1,6
17	niewłaściwe zabezpieczenie maszyn, urządzeń i narzędzi podczas postoju i w ruchu	349	1,5
18	niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych	311	1,3
19	pozostałe	7 208	31,2
OGÓLEM:		23 160	100

Zestawienie wypadków wg grup zdarzeń
Sprawy zakończone w okresie od 01.01.2011 r. do 31.12.2011 r.

Symbol	Grupa wypadkowa	Liczba wypadków
02	Upadek osób	11 423
03	Upadek przedmiotów	1 910
04	Zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i innymi ostrymi przedmiotami	1 278
05	Uderzenie i przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie	326
06	Przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środek transportu w ruchu	430
07	Pochwylenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	2 874
08	Uderzenie, przygniecenie i pogryzienie przez zwierzęta	2 764
09	Pożar, wybuch, działanie sił przyrody	175
10	Działanie skrajnych temperatur	228
11	Działanie materiałów szkodliwych	49
12	Nagłe zachorowania	260
13	Inne zdarzenia	1 443
Razem		23 160

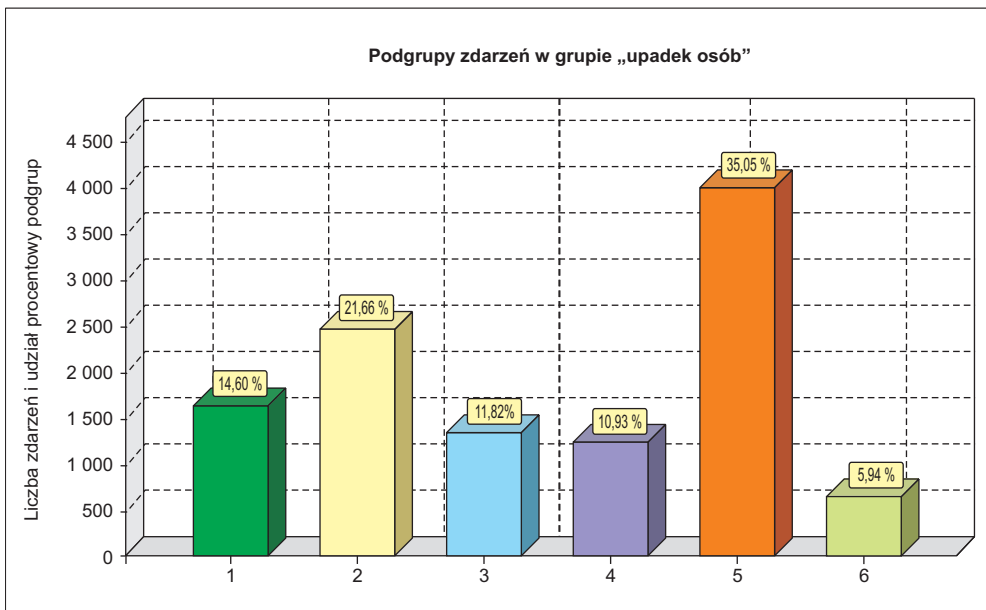

Grupa – „upadek osób”

Zakończono postępowanie powypadkowe w 11 423 sprawach, co stanowiło 49,32% wszystkich zakończonych w okresie sprawozdawczym postępowań powypadkowych. Najczęściej do upadków osób dochodziło na płaskich powierzchniach podwórzy gospodarstw (17,29%), podczas wchodzenia i schodzenia z drabin (10,68%), w trakcie przemieszczania się w pomieszczeniach gospodarczych (7,20%) oraz wchodzenia i wychodzenia z ciągników i maszyn rolniczych (5,39%).

Zestawienie wypadków w grupie zdarzeń „upadek osób” Sprawy zakończone w okresie od 01.01.2011 do 31.12.2011

Lp.	Podgrupa zdarzeń	Liczba wypadków w podgrupie	Udział % w ogólnej liczbie wypadków
1	Upadek w pomieszczeniach inwentarsko-gospodarczych	1 668	7,20%
2	Upadek z drabin i schodów	2 474	10,68%
3	Pozostałe upadki osób	1 350	5,83%
4	Upadek z ciągników i maszyn rolniczych	1 248	5,39%
5	Upadek na powierzchni płaskiej	4 004	17,29%
6	Upadek ze środków transportu	679	2,93%
Razem		11 423	49,32%

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „upadek osób” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	3 748	32,8
2	brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie, wyeksploatowane albo zabrudzone	1 166	10,2
3	nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep, wozów itp.	785	6,9
4	nieodpowiednie przejścia i dojścia (niewydzielone lub źle wydzielone oraz nieuprzątnięte ciągi komunikacyjne)	693	6,1
5	warunki atmosferyczne	472	4,1
6	wady konstrukcyjne (budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe)	449	3,9
7	nieprawidłowo skonstruowane drabiny (brak zabezpieczeń przed przechyłem i osunięciem, zły rozstaw szczebli)	401	3,5
8	niestosowanie drabin, podestów itp. przy pracach na wysokości, schodzeniu z przyczep oraz innych maszyn i urządzeń	357	3,1
9	niewłaściwe tempo pracy, pośpiech	313	2,7
10	niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności	256	2,2
11	nieprawidłowe ułożenie ładunku, brak zabezpieczenia ładunku przed osunięciem i upadkiem ze środka transportu	165	1,4
12	niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowisku pracy	133	1,2
13	zły stan techniczny budynków spowodowany brakiem lub niewłaściwą konserwacją, brakiem remontów itp.	108	0,9
14	pozostałe	2 377	20,8
OGÓLEM:		11 423	100,0

1) upadki na powierzchni płaskiej

Upadkom na płaskiej nawierzchni uległy 4 004 osoby co stanowiło 17,29% wszystkich wypadków zakończonych w okresie sprawozdawczym. Zdarzenia te miały miejsce podczas przechodzenia przez podwórza gospodarstwa i przemieszczania się z domu do budynków inwentarskich i gospodarczych, podczas przenoszenia paszy dla zwierząt, ładunków i innych przedmiotów oraz przepędzania i karmienia zwierząt.

Przykłady:

- w trakcie przenoszenia metalowych wiader z wodą dla cieląt rolnik upadł na śliskiej nawierzchni podwórza i złamał rękę,
- rolnik przynosił worki z paszą dla kur z samochodu dostawczego do magazynu, poślizgnął się, w wyniku upadku złamał nogę,
- rolniczka wychodziła z domu do obory, gdzie miała karmić zwierzęta, upadła na oblodzonym, śliskim chodniku i złamała rękę,
- podczas karmienia kur rolniczka poślizgnęła się na ptasich odchodach, upadła i złamała rękę,
- rolnik szedł do ciągnika, potknął się o wystające korzenie drzewa, upadł i złamał rękę,
- podczas przenoszenia przed sobą bel siana rolnik potknął się na porozrzucanych kawałkach drewna, doznał urazu kręgosłupa.

Przyczyny upadków osób na powierzchni płaskiej:

- śliskie, nierówne, grząskie nawierzchnie (oblodzenie, deszcz, rosa, plamy oleju, odchody zwierzęce),
- nierówne podłoże (wystające elementy, kamienie, korzenie drzew, cegły, doły, studzienki),

- bałagan, porzucane przedmioty pracy (narzędzia, urządzenia, rzeczy codziennego użytku),
- nieodpowiednie obuwie,
- niewłaściwe lub brak oświetlenia w miejscu pracy,
- przenoszenie dużych ciężarów lub ładunków objętościowych.

2) *upadki z drabin i schodów*

Rolnicy ulegali upadkom podczas wchodzenia i schodzenia z drabin na strychy, poddasza budynków inwentarskich i gospodarczych, oraz w trakcie ich remontów i napraw, zbioru owoców i prześwietlania drzew, wchodzenia i schodzenia na przyczepy ze słomą i sianem, a także podczas przemieszczania się po schodach w budynkach mieszkalnych, inwentarskich i piwnicach.

Przykłady:

- *rolnik schodził po schodach do piwnicy, aby dolożyć opał do pieca c.o., poślizgnął się na betonowym stopniu, upadł i złamał nogę,*
- *podczas schodzenia do piwnicy uszkodzona stanęła na porzucanych na schodach ziemniakach, spadła łamiąc nogę,*
- *rolniczka wносиła po drabinie z piwnicy w koszu ziemniaki, w trakcie wchodzenia na drabinę spadła i złamała dwa żebra,*
- *rolniczka stojąc na drabinie sięgała po belę sprasowanego siana, w czasie wyciągania beli nastąpiło przechylenie drabiny, wskutek czego kobieta spadła na klepisko stodoły,*
- *podczas wchodzenia po drabinie na poddasze obory doszło do złamania szczebla i rolnik spadł z wysokości ok. 2 m,*
- *rolnik wychodził z domu do wieczornych obrządków inwentarza, upadł na śliskich schodach (padał deszcz i było ciemno),*
- *podczas zrywania jabłek w sadzie wskutek zapadnięcia się podłoża nastąpił przechył drabiny i upadek rolniczki na ziemię.*

Przyczyny upadków osób z drabin i schodów:

- nieprawidłowa konstrukcja drabiny (brak zabezpieczenia przed osunięciem i przechyłem, nieodpowiedni rozstaw szczebli),
- zły stan techniczny drabiny,
- zbyt krótka drabina lub nieodpowiednio ustawiona,
- brak uchwytów przyściennych,
- nieprawidłowe wchodzenie po drabinie,
- wchodzenie więcej niż jednej osoby na drabinę,
- wnoszenie po drabinie dużych ciężarów,
- ustawienie drabiny na niestabilnym podłożu,
- brak barierek przy schodach,
- stopnice wykonane ze śliskich materiałów, nierówne bądź zanieczyszczone,
- chodzenie po schodach z dużym ładunkiem,
- nieodpowiednie obuwie,
- niewłaściwe lub brak oświetlenia.

3) upadki w pomieszczeniach inwentarsko-gospodarczych

Do upadków rolników w pomieszczeniach inwentarsko-gospodarczych dochodziło zwykle wskutek poślizgnięcia się na mokrej i śliskiej nawierzchni lub na nierównym podłożu albo potknięcia o wystające lub porozrzucane przedmioty w miejscu pracy. Najczęściej zdarzenia te miały miejsce podczas prac związanych z obsługą zwierząt, w czasie użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych oraz ich napraw.

Przykłady:

- *rolniczka upadła na mokrej, oblodzonej terakocie przy porządkowaniu pomieszczenia, w którym znajdował się zbiornik mleka,*
- *poszkodowany stał na pryzmie okrągłych bel słomy, żeby stoczyć jedną z nich pociągnął za sznurek, a gdy doszło do zerwania, rolnik stracił równowagę, spadł z wysokości ok. 2,5 m i złamał kość udową,*
- *podczas wchodzenia do obory z metalowym wiadrem rolniczka potknęła się o wystający próg, upadła doznając urazu głowy,*
- *rolnik podczas zrzucania siana z poddasza obory spadł przez niezabezpieczony otwór zrzutowy. Wypadek spowodował uraz głowy i kręgosłupa,*
- *podczas przechodzenia przez oborę z wiadrem mleka rolniczka poślizgnęła się na mokrej ściółce, upadła doznając urazu żeber,*
- *rolnik potknął się w garażu o porozrzucane wokół naprawianego kombajnu części maszyny, upadł na betonową posadzkę, doznając urazu barku.*

Przyczyny upadków osób w pomieszczeniach inwentarsko-gospodarczych:

- śliskie, nierówne powierzchnie ciągów komunikacyjnych,
- bałagan na przejściach i dojazdach lub nieodpowiednie przejścia dojeżdżalnice (słoma, siano, porozrzucane narzędzia, zastawione ciągi zbędnymi przedmiotami i maszynami, rozlany olej, rozsypane ziarno),
- wady konstrukcyjne budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrutowe i kanały gnojowe,
- niestosowanie drabin i podestów przy wchodzeniu na podwyższenia,
- niestosowanie barier na wysokości $h = 1,1$ m i listew przypodłogowych 0,15 m,
- praca na wysokości bez zabezpieczeń,
- niedostosowanie pomieszczeń do rodzaju prowadzonej produkcji,
- nieodpowiednie obuwie,
- niewłaściwe lub brak oświetlenia.

4) upadki z ciągników, maszyn rolniczych i środków transportu

Znaczną liczbę wypadków odnotowano podczas pracy ciągnikami, przyczepami transportowymi i wozami konnymi oraz innymi maszynami rolniczymi. Dochodziło do nich przy schodzeniu lub wchodzeniu na te maszyny, a także podczas przebywania rolników na maszynach w drodze do lub z miejsca ich użytkowania.

Przykłady:

- *rolnik zatrzymał ciągnik, by sprawdzić przyczynę niewłaściwej pracy kombajnu, w czasie wychodzenia z ciągnika spadł ze stopnia i złamał nogę,*

- *podczas schodzenia z kombajnu ziemniaczanego rolniczka poślizgnęła się na stopniu drabinki, upadła i złamała rękę,*
- *rolnik po zaparkowaniu ciągnika z przyczepą wychodził z kabiny, poślizgnął się na zabłoconym stopniu i upadł, doznając urazu stopy,*
- *po zakończeniu workowania zboża na przyczepie rolnik schodził po jej zaczepie poślizgnął się i upadł,*
- *podczas ustawiania skrzyń z jabłkami na przyczepie uszkodzony stracił równowagę i upadł na ziemię,*
- *w czasie rozładunku słomy rolnik stanął na skraju przyczepy, spadł wraz z kostkami słomy na klepisko w stodole,*
- *po załadowaniu drewna rolnik usiadł na wierzchu ładunku, po najechnaniu na kamień rolnik spadł z wozu i doznał urazu miednicy.*

Przyczyny upadku osób z ciągników, maszyn rolniczych i środków transportu:

- wysiadanie, schodzenie tyłem do ciągnika lub maszyny, bez zachowania trzech punktów podparcia,
- nieodpowiednie obuwie,
- zabrudzone śliskie stopnie i podesty maszyn,
- niestosowanie drabin do wchodzenia i schodzenia z ładunków objętościowych,
- brak podestów i elementów konstrukcyjnych maszyn zabezpieczających przed upadkiem,
- jazda na ładunkach lub miejscach nieprzystosowanych do transportu ludzi,
- stosowanie prowizorycznych podestów i elementów podwyższających do prac na wysokości,
- nieprawidłowe ułożenie ładunku, brak zabezpieczenia ładunku przed osunięciem i upadkiem ze środków transportowych,
- niewłaściwe oświetlenie lub jego brak.

Przyczyną ok. 9% wypadków z grupy „upadek osób” były:

- nadmierny wysiłek fizyczny, przemęczenie,
- wykonywanie pracy przy niepełnej obsadzie osobowej,
- wykonywanie pracy przy niedyspozycji zdrowotnej,
- nagle zachorowanie, niedyspozycja fizyczna,
- stan po spożyciu alkoholu lub środków odurzających albo psychotropowych,
- niewłaściwe tempo pracy, pośpiech,
- niedostateczna koncentracja na wykonywanej pracy,
- warunki atmosferyczne.

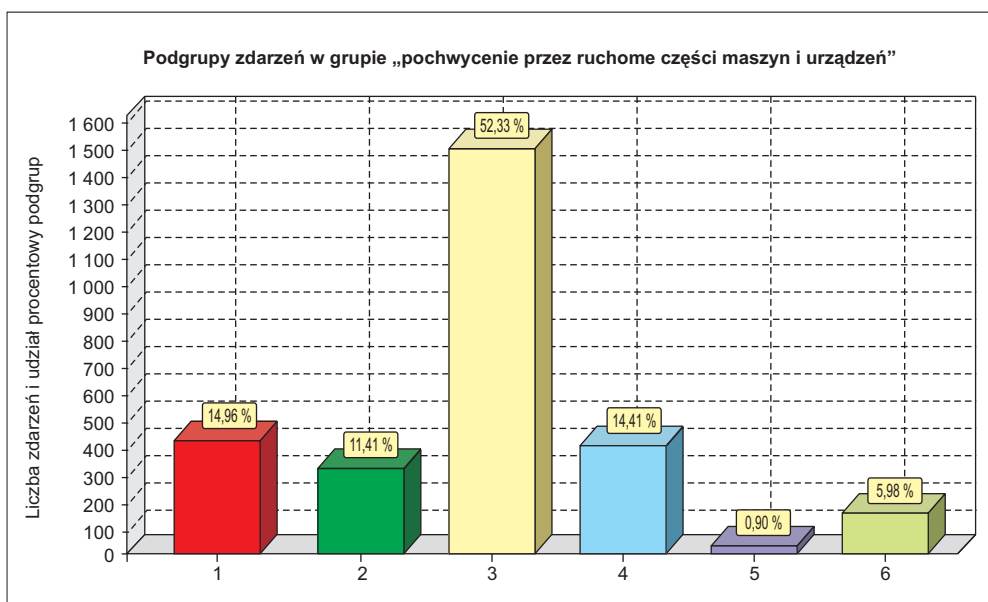
Grupa „pochwycenie i uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń”

Zakończono postępowanie dowodowe w 2 874 sprawach (12,41% analizowanych). Wypadki te odnotowywano podczas obsługi maszyn i urządzeń do obróbki drewna (6,49% wypadków w okresie sprawozdawczym), w trakcie prac z wykorzystaniem elektronarzędzi ręcznych (wiertarek, szlifierek kątowych) – 1,86% oraz wykonywania czynności związanych z obsługą maszyn rolniczych do produkcji polowej (1,79%).

Zestawienie wypadków w grupie „pochwycenie przez ruchome części maszyn i urządzeń”

Sprawy zakończone w okresie od 01.01.2011 r. do 31.12.2011 r.

Lp.	Podgrupa zdarzeń	Liczba wypadków w podgrupie	Udział % w ogólnej liczbie wypadków
1	Elektronarzędzia ręczne	430	1,86%
2	Inne pochwylenia	328	1,42%
3	Pilarki tarczowe i inne maszyny stolarskie	1 504	6,49%
4	Maszyny rolnicze do produkcji polowej	414	1,79%
5	Wały przegubowo-teleskopowe	26	0,11%
6	Maszyny do produkcji zwierzęcej	172	0,74%
Razem		2 874	12,41%

Przykłady:

- w czasie remontu przyczepki rolnik wycinał blachę z burty przy użyciu szlifierki kątowej, nastąpiło rozerwanie tarczy i jeden z fragmentów uderzył rolnika w nogę, powodując uraz,
- podczas cięcia drewna opałowego na pilarce tarczowej wskutek zetknięcia z pracującą tarczą rolnik doznał amputacji kciuka prawej dłoni,
- uszkodzony przecinał drzewo na piłę tarczowej, gdy przecinany okrągłak odbił się od tarczy piły, rolnik stracił równowagę i zbliżył dłoń do tarczy piły, wskutek czego doznał urazu dłoni,
- podczas dokładania do szatkownicy kolejnej porcji kapusty rolniczka doznała amputacji opuszka palca I ręki prawej,

- *rolnik chciał wrzucić zebrane na polu kolby kukurydzy do sieczkarni, potknął się, obracając się w hederze noże pochwyciły prawą nogę rolnika i spowodowały jej amputację,*
- *mężczyzna został pochwyciony przez wał przegubowo-teleskopowy podczas sprawdzania zamocowania przy włączonym napędzie,*
- *poszkodowany przecinał szlifierką kątownik, w czasie pracy narzędzie ześlizgnęło się z przecinanego materiału i ugodziło poszkodowanego w udo,*
- *rolnik przechodził obok pracującego rozrzutnika obornika, sprawdzał pracę mechanizmów, poślizgnął się i został pochwyciony za część ubrania, doznał amputacji nogi,*
- *podczas ścinania drzewa na opał doszło do odbicia piły i łańcuch tnący ranil rolnika w nogę.*

Przyczyną wypadków w grupie „pochwycenie i uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń” było przede wszystkim niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia (18,6%), użytkowanie wyeksploatowanych maszyn i urządzeń nie posiadających zabezpieczeń ruchomych części (16,4%), niewłaściwe uchwycenie trzymanie narzędzi (12,6%) i wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia – manipulowanie rękami przy maszynach będących w ruchu (4,6%).

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „pochwycenie i uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia	535	18,6
2	brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia	472	16,4
3	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi	363	12,6
4	wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia (np. nie wyłączenia maszyny lub napięcia)	133	4,6
5	wykonywanie pracy niezgodnie z zasadami BHP	82	2,9
6	rażące niedbalstwo	77	2,7
7	niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych	59	2,1
8	niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności	54	1,9
9	nieużywanie środków ochrony indywidualnej	54	1,9
10	zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	47	1,6
11	niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowisku pracy	45	1,6
12	brak środków ochrony indywidualnej	35	1,2
13	nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy	35	1,2
14	użycie maszyn, narzędzi i urządzeń podczas przebywania osób w strefie zagrożenia	34	1,2
15	zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem	32	1,1
16	niewłaściwe tempo pracy, pośpiech	27	0,9
17	pozostałe	790	27,5
OGÓLEM:		2874	100,0

Grupa „uderzenie, przygniecenie i pogryzienie przez zwierzęta”

Zakończono postępowanie dowodowe w sprawie 2 764 wypadków, które stanowiły 11,93% wszystkich analizowanych w okresie sprawozdawczym. Większość wypadków odnotowano podczas codziennej obsługi zwierząt – zadawania karmy, udoju, czyszczenia pomieszczeń inwentarskich w obecności zwierząt oraz przepędzania lub załadunku zwierząt na środki transportu.

Przyczyną tych zdarzeń była przede wszystkim reakcja zwierząt na nieznanne bodźce i otoczenie – (38,4% wypadków). Do uderzenia, pogryzienia i przygniecenia

przez zwierzęta dochodziło, gdy rolnicy zbliżali się do zwierzęcia bez uprzedzenia lub na skutek instynktownej reakcji zwierzęcia na ból, strach, hałas, bądź wymuszoną pozycję ciała itp.

Przyczyną 34,3% wypadków w tej grupie była narowistość i agresja zwierząt, spowodowana niezapewnieniem dobrostanu zwierzętom – złym stanem pomieszczeń, w których przebywały, nieprawidłowym usytuowaniem żłobów i koryt, brakiem barierek oddzielających stanowiska.

Wypadki ze zwierzętami odnotowywane były głównie w małych gospodarstwach rolnych o tradycyjnej technologii produkcji.

Przykłady:

- *rolnik w czasie podłączania aparatu udojowego został kopnięty przez krowę w rękę,*
- *podczas wybierania przez rolnika obornika ze stanowiska, krowa stojąca obok niespodziewanie skoczyła mu na nogę,*
- *podczas pojenia jałówki będącej w okresie rui rolniczka została uderzona łbem w rękę i doznała urazu kciuka lewego,*
- *w czasie wyprowadzania krów na pastwisko, podczas wbijania pala rolniczka została zaatakowana przez krowę, która bodła ją, zadając rany po całym ciele,*
- *poszkodowany kolczykował krowę w oborze, zestresowane zwierzę przewróciło się, przygniatając nogę poszkodowanego do podłoża, co skutkowało urazem kolana,*
- *w trakcie przegania swiń na środek transportu, zwierzęta zablokowały się na ganku, po wejściu rolnika między zwierzęta, nagle ruszyły do przodu, przypierając poszkodowanego do muru, co spowodowało uraz kolana,*
- *podczas wiązania buhaja do koryta, zwierzę niespodziewanie przesunęło się do przodu, przygniatając poszkodowanego, który doznał urazu klatki piersiowej i żebra,*
- *rolniczka w czasie karmienia psów została zaatakowana i pogryziona przez jednego z nich,*
- *poszkodowana wraz z mężem zaganiała byka na przyczepkę ciągnikową, byk zaatakował kobietę, powodując uraz wielonarządowy,*
- *rolnik podczas wiązania byka został uderzony rogiem w oko.*

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „uderzenie, przygnięcie i pogryzienie przez zwierzęta” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	reakcja na nieznanne bodźce i otoczenie (podejście do zwierzęcia bez uprzedniego uprzedzenia, ból, strach, hałas, wymuszona pozycja ciała itp)	1 062	38,4
2	narowistość, agresja zwierząt	947	34,3
3	niewłaściwy sposób obsługi	198	7,2
4	reakcja na niewłaściwe warunki bytowania (nadmierne zagęszczenie, brak dostępu do paszy, wody i wybiegów)	188	6,8
5	inne nieprawidłowości w obsłudze zwierząt	69	2,5
6	nieprawidłowe metody poskramiania	52	1,9
7	nieprawidłowy sposób załadunku zwierząt na środek transportu	27	1,0
8	pozostałe	221	7,9
OGÓLEM:		2 764	100,0

Grupa „upadek przedmiotów”

Zakończono postępowanie dowodowe w sprawie 1 910 wypadków co stanowiło 8,25% wszystkich analizowanych. Większość zdarzeń miała miejsce podczas rozładunku materiałów objętościowych, agregowania i napraw maszyn i urządzeń oraz wycinki drzew.

Przyczyną tych wypadków było niewłaściwe zabezpieczenie maszyn, urządzeń i narzędzi podczas postoju (9,7%), niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi (8,3%), wykonywanie pracy przy niepełnej obsadzie osobowej (7,5%), niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych (5,3%), nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy (5,3%).

Przykłady:

- *podczas odczepiania przyczepy dwuosiovej od ciągnika, po wyjęciu sworzni zabezpieczenia zaczep skręcił w lewo i upadł na stopę rolnika, powodując jej uraz,*
- *w czasie rozbierania garażu, po kolejnym uderzeniu młotem nastąpiło zawalenie się dachu, a odłam żużło-betonu upadł na nogę rolnika i przecisnął ją do posadzki,*
- *poszkodowany otwierał burty przyczepy w celu rozładunku przywiezionego zboża, jedna z burt opadła i uderzyła rolnika w rękę,*
- *w drewni rolniczka wybierała ze sterty drewno na opał, w trakcie tej czynności duży drewniany klocek spadł z góry na stopę poszkodowanej,*
- *podczas wycinania szlifierką starych zawiasów z drzwi garażowych, źle uchwycone elektronarzędzie wypadło mężczyźnie z rąk i spadło na prawą stopę,*
- *podczas odpinania pługa od ciągnika, pług przechylił się, przygniatając rolnikowi dłoń,*
- *podczas naprawy auta rolnik zdjął tylne koło, w trakcie pracy podnośnik opuścił się na dół, podwozie samochodu przygniotło poszkodowanego, powodując jego śmierć,*
- *w trakcie wycinki drzew w lesie rolnik został uderzony w głowę przez opadającą gałąź.*

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „upadek przedmiotów” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	niewłaściwe zabezpieczenie maszyn, urządzeń i narzędzi podczas postoju i w ruchu	186	9,7
2	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi	158	8,3
3	wykonywanie pracy w niepełnej obsadzie osobowej	144	7,5
4	niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych	102	5,3
5	nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy	101	5,3
6	niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia	87	4,6
7	nieprawidłowe ułożenie ładunku, brak zabezpieczenia ładunku przed osunięciem i upadkiem ze środka transportu	81	4,2
8	brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia	68	3,6
9	nieużywanie środków ochrony indywidualnej	58	3,0
10	wykonywanie pracy niezgodnie z zasadami BHP	57	3,0
11	zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	57	3,0
12	niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowisku pracy	48	2,5
13	brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie, wyeksploatowane albo zabrudzone obuwie robocze	42	2,2
14	wykonywanie pracy ręcznie zamiast przy użyciu maszyn, urządzeń i narzędzi	39	2,0
15	nieużywanie urządzeń zabezpieczających	34	1,8
16	niedostateczna koncentracja na wykonywanej czynności	33	1,7
17	brak środków ochrony indywidualnej	32	1,7
18	warunki atmosferyczne	31	1,6
19	pozostałe	552	28,9
OGÓŁEM:		1910	100,0

Grupa „zetknięcie z ostrymi narzędziami ręcznymi i innymi ostrymi przedmiotami”

Zakończono postępowanie dowodowe w sprawie 1 278 wypadków (5,52% analizowanych). Do wypadków w wyniku zetknięcia z ostrymi narzędziami ręcznymi i ostrymi przedmiotami dochodziło podczas przygotowywania opału w gospodarstwie, wykonywania drobnych napraw maszyn, urządzeń i budynków gospodarczych, ręcznego ogławiania i rozdrabniania roślin okopowych oraz prac porządkowych w obejściu. Skutkiem tych zdarzeń było okaleczenie kończyn górnych i dolnych oraz amputacja palców. Przyczyną większości wypadków było niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi, niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia i brak lub nieużywanie środków ochrony indywidualnej.

Przykłady:

- *poszkodowany ciosał siekierą drewniany kotek, aby wbić go w ziemię i wzmocnić przewrócony przez tuczniaki drewniany płotek zagrody w oborze. Podczas tej pracy ostrze siekiery ześlizgnęło się z kolka i zraniło rolnika w stopę,*
- *rolnik uzupełniał szyby w oknach obory, po wycięciu kolejnej szyby docinał nożem drewnianą listwę, w trakcie tej czynności skaleczył rękę,*
- *podczas rozcinania nożem folii i sznurka na beli sianokiszonki rolnik został pchnięty przez krowę, skaleczył sobie dłoń,*
- *rolniczka nożem podważała wieko od plastikowego wiaderka, nóż ześlizgnął się z wieka i ugodził uszkodzoną w prawą rękę,*
- *podczas remontu dachu w budynku gospodarczym rolnik rozciął rękę blachą,*
- *rolniczka skaleczyła palec lewej ręki podczas krojenia nożem w oborze kalarepy dla zwierząt,*
- *ostry szpikulec łańcucha ciągnącego się za krową wyprowadzaną na pastwisko zranił rolnicze nogę,*

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „zetknięcie z ostrymi narzędziami ręcznymi i innymi ostrymi przedmiotami” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi	306	23,9
2	niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia	192	15,0
3	nieużywanie środków ochrony indywidualnej	79	6,2
4	brak środków ochrony indywidualnej	45	3,5
5	niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności	44	3,4
6	wykonywanie pracy niezgodnie z zasadami BHP	44	3,4
7	niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowisku pracy	31	2,4
8	niesunięcie zbędnych przedmiotów, substancji, dopływu energii	27	2,1
9	brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie, wyeksploatowane albo zabrudzone obuwie robocze	24	1,9
10	nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy	23	1,8
11	wykonywanie pracy ręcznie zamiast przy użyciu maszyn i narzędzi	21	1,6
12	nadmierna eksploatacja (używanie starych i wyeksploatowanych maszyn, narzędzi oraz urządzeń)	18	1,4
13	niewłaściwe tempo pracy, pośpiech	18	1,4
14	niewłaściwy dobór środków ochrony indywidualnej	17	1,3
15	zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grzaskie, nierówne)	15	1,2
16	nieodpowiednie przejścia i dojścia (niewydzielone lub źle wydzielone oraz nieuprzątnięte ciągi komunikacyjne)	15	1,2
17	zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem	15	1,2
18	pozostałe	344	26,9
OGÓLEM:		1 278	100,0

Grupa „przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środek transportu w ruchu”

Wypadków w tej grupie odnotowano ogółem 430 (1,86% analizowanych). Zakwalifikowano do tej grupy przede wszystkim wypadki drogowe (zderzenia pojazdów, potrącenia pieszych i rowerzystów), przewrócenia ciągników i maszyn rolniczych oraz przejechania przez ciągniki i maszyny rolnicze. Przyczyny tych zdarzeń to nieprzestrzeżenie prawa o ruchu drogowym przez rolnika bądź innego użytkownika drogi, niewłaściwe zabezpieczenie maszyn i urządzeń podczas postoju i w ruchu, zły stan nawierzchni podwórz i ciągów komunikacyjnych oraz niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych.

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środek transportu w ruchu” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	naruszenie przepisów ruchu drogowego przez innego użytkownika dróg	154	35,8
2	niewłaściwe zabezpieczenie maszyn, urządzeń i narzędzi podczas postoju i w ruchu	48	11,2
3	nieprzestrzeżenie prawa o ruchu drogowym	32	7,4
4	zły stan nawierzchni podwórz, ciągów komunikacyjnych (śliskie grząskie nierówne)	19	4,4
5	niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych	16	3,7
6	rażące niedbalstwo	14	3,3
7	wejście, wjechanie na obszar zagrożony bez upewnienia się czy nie ma niebezpieczeństwa	10	2,3
8	stan psychofizyczny rolnika po spożyciu alkoholu	10	2,3
9	pozostałe	127	29,6
OGÓLEM:		430	100,0

Grupa „uderzenie, przygniecenie przez materiały transportowane mechanicznie lub ręcznie”

Odnutowano 326 wypadków (1,4% analizowanych). Najczęściej dochodziło do nich podczas transportu materiałów objętościowych oraz podczas przenoszenia różnych przedmiotów, np. worków z ziarnem lub nawozami, konwi z mlekiem, drewna, a także przy przetaczaniu maszyn i urządzeń. Przyczyny wypadków w tej grupie to przede wszystkim niewłaściwe uchwycenie i trzymanie narzędzi, niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia, niewłaściwe zabezpieczenie maszyn, urządzeń i narzędzi podczas postoju i w ruchu, brak lub niewłaściwe osłony, zabezpieczenia, nieporządek na podwórzach gospodarstw oraz wykonywanie pracy w niepełnej obsadzie osobowej. Liczba tych wypadków wzrastała podczas żniw, kiedy rolnicy byli zmęczeni i pracowali pod presją czasu i stresu.

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „uderzenie, przygniecenie przez materiały transportowane mechanicznie lub ręcznie” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi	31	9,5
2	niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia	22	6,7
3	niewłaściwe zabezpieczenie maszyn urządzeń i narzędzi podczas postoju i w ruchu	21	6,4
4	brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia	17	5,2
5	wykonywanie pracy w niepełnej obsadzie osobowej	17	5,2
6	zły stan nawierzchni podwórz, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	15	4,6
7	niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowisku pracy	14	4,3
8	wykonywanie pracy ręcznie zamiast przy użyciu maszyn, urządzeń i narzędzi	14	4,3
9	nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy	11	3,4
10	pozostałe	164	50,4
OGÓLEM:		326	100,0

Grupa „działanie skrajnych temperatur”

W tej grupie odnotowano 228 wypadków. Najczęściej dochodziło do nich podczas przygotowywania paszy dla zwierząt (przenoszenia i przelewania wrzątku, odciedzania uparowanych w parniku ziemniaków), przygotowywania posiłków regeneracyjnych dla osób pracujących w gospodarstwie rolnym oraz pracy w skrajnych temperaturach.

Przyczyny tych wypadków to przede wszystkim: nieużywanie środków ochrony indywidualnej, działanie skrajnych temperatur, nadmierna eksploatacja (używanie starych i wyeksploatowanych maszyn oraz narzędzi i urządzeń), a także zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne).

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „działanie skrajnych temperatur” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	nieużywanie środków ochrony indywidualnej	32	14,0
2	działanie skrajnych temperatur	18	7,9
3	nadmierna eksploatacja (używanie starych i wyeksploatowanych maszyn oraz narzędzi i urządzeń)	16	7,0
4	zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	12	5,3
5	brak środków ochrony indywidualnej	10	4,4
6	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi	10	4,4
7	pozostałe	130	57,0
OGÓLEM:		228	100,0

Grupa „nagle zachorowania”

Do 260 wypadków z grupy „nagle zachorowania” doszło wskutek nadmiernego wysiłku fizycznego i przemęczenia długotrwałą pracą, często w trudnych warunkach atmosferycznych, w wymuszonej pozycji ciała lub w trakcie wykonywania pracy niewspółmiernej do stanu zdrowia, w niepełnej obsadzie osobowej lub wykonywania pracy ręcznie zamiast przy użyciu maszyn, urządzeń i narzędzi. Zachorowaniom sprzyjał stres i pośpiech oraz niewłaściwe tempo pracy. Dominowały zawały mięśnia sercowego, wylewy krwi do mózgu, przepukliny oraz uszkodzenia układu ruchu.

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „nagle zachorowania” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	nadmierny wysiłek fizyczny, przemęczenie	101	38,8
2	nagle zachorowanie, niedyspozycja fizyczna	53	20,4
3	wykonywanie pracy w niepełnej obsadzie osobowej	21	8,1
4	zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	12	4,6
5	wykonywanie pracy ręcznie zamiast przy użyciu maszyn, urządzeń i narzędzi	8	3,1
6	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi	8	3,1
7	wykonywanie pracy niezgodnie z zasadami BHP	6	2,3
8	niewłaściwe tempo pracy, pośpiech	5	1,9
9	pozostałe	46	17,7
OGÓLEM:		260	100,0

Grupa „pożar, wybuch, działanie sił przyrody”

Do tej grupy zakwalifikowano 175 zdarzeń. Wypadki miały miejsce głównie podczas wykonywania prac rolniczych w czasie burzy, powodzi, uderzenia pioruna, w czasie wypalania traw i ściernisk, pożarów zabudowań i upraw, naprawy maszyn i urządzeń, obsługiwanie akumulatorów oraz zbiorników paliwa lub pieców co. Przyczyną wypadków były warunki atmosferyczne, działanie skrajnych temperatur i niedostateczna konserwacja (zły stan techniczny maszyn, narzędzi i urządzeń spowodowany brakiem konserwacji i napraw, naprawy prowizoryczne).

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „pożar, wybuch, działanie sił przyrody” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	warunki atmosferyczne	47	26,9
2	działanie skrajnych temperatur	16	9,1
3	niedostateczna konserwacja (zły stan techniczny maszyn, narzędzi i urządzeń spowodowany brakiem konserwacji i napraw, naprawy prowizoryczne)	10	5,7
4	niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia	8	4,6
5	brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia	7	4,0
6	działanie substancji chemicznych	6	3,4
7	wady instalacji stałych w obiekcie (elektrycznych, ciśnieniowych, wodociągowych)	5	2,9
8	pozostałe	76	43,4
OGÓLEM:		175	100,0

Grupa „działanie materiałów szkodliwych”

Zakończono postępowanie dowodowe w sprawie 49 wypadków. Do zdarzeń w tej grupie dochodziło zwykle podczas stosowania środków ochrony roślin i wysiewu nawozów oraz wykonywania prac remontowo-budowlanych. Przyczyny tych wypadków to przede wszystkim nieużywanie lub brak środków ochrony indywidualnej, używanie starych i wyeksploatowanych maszyn, narzędzi oraz urządzeń.

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „działanie materiałów szkodliwych” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	nieużywanie środków ochrony indywidualnej	17	34,7
2	nadmierna eksploatacja (używanie starych i wyeksploatowanych maszyn, narzędzi oraz urządzeń)	5	10,2
3	brak środków ochrony indywidualnej	4	8,2
4	działanie substancji chemicznych	4	8,2
5	pozostałe	19	38,7
OGÓLEM:		49	100,0

Grupa „inne zdarzenia”

Do tej grupy zaklasyfikowano 1 443 wypadki, których nie można było zaliczyć do grup opisanych wcześniej. Należą do nich głównie uderzenia odpryskami materiałów podczas napraw sprzętu i porażenia prądem, uszkodzenia kończyn podczas chodzenia. Przyczyny tych zdarzeń to zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne), brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie, zużyte albo zabrudzone, nieużywanie środków ochrony indywidualnej, niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi, nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, niewłaściwe tempo pracy, pośpiech.

Najczęstsze przyczyny wypadków w grupie „inne zdarzenia” w 2011 roku

Lp.	Przyczyna:	Liczba	Udział procentowy
1	zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne)	136	100
2	brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie, wyeksploatowane albo zabrudzone	94	6,5
3	nieużywanie środków ochrony indywidualnej	84	5,8
4	niewłaściwe uchwycenie, trzymanie narzędzi	70	4,9
5	nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych	68	4,7
6	niewłaściwe tempo pracy, pośpiech	61	4,2
7	brak środków ochrony indywidualnej	53	9,4
8	nieodpowiednie przejścia i dojścia (niewydzielone lub źle wydzielone oraz nieuprzątnięte ciągi komunikacyjne)	52	3,6
9	niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności	48	3,3
10	nadmierny wysiłek fizyczny przemęczenie	37	2,6
11	inne niewymienione lub nieokreślone nieprawidłowości związane z ogólną organizacją pracy	35	2,4
12	niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia	35	2,4
13	zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem	32	2,2
14	niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych	31	2,1
15	warunki atmosferyczne	29	2,0
16	wady konstrukcyjne (budynków, schodów i stanowisk dla zwierząt, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe)	27	1,9
17	wykonywanie pracy ręcznie zamiast przy użyciu maszyn, urządzeń i narzędzi	27	1,9
18	nadmierna eksploatacja (używanie starych i wyeksploatowanych maszyn, maszyn, narzędzi oraz urządzeń)	26	1,8
19	naruszenie przepisów ruchu drogowego przez innego użytkownika	26	1,8
20	pozostałe	424	29,4
OGÓLEM:		1 443	100,0

Zagrożenia wypadkowe w gospodarstwach rolnych

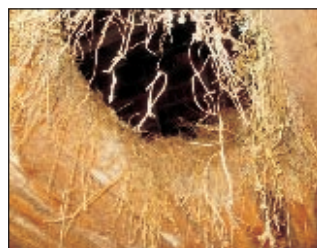
zły stan nawierzchni podwórzy, ciągów komunikacyjnych (śliskie, grząskie, nierówne) i niezabezpieczone kanały, studzienki

brak obuwia roboczego lub nieodpowiednie, wyeksploatowane, zabrudzone

nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, przyczep, wozów, drabin

wady konstrukcyjne budynków, schodów, niezabezpieczone otwory zrzutowe

nieprawidłowo skonstruowane drabiny (brak zabezpieczeń przed przechyłem i osunięciem, zły rozstaw szczebli) lub ich zły stan techniczny

brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia

reakcja na niewłaściwe warunki bytowania (nadmierne zagęszczenie, brak dostępu do paszy, wody i wybiegów)

niewłaściwe zabezpieczenie maszyn, urządzeń i narzędzi podczas postoju i w ruchu

używanie wyeksploatowanych maszyn, narzędzi oraz urządzeń

3. Dobrowolne nieodpłatne szkolenie i instruktaż dla ubezpieczonych rolników i członków ich rodzin na temat zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym

Oddziały Regionalne i Placówki Terenowe KRUS organizowały szkolenia z zakresu wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym oraz spotkania i pogadanki na temat zagrożeń podczas pomagania przy pracy i zabawy dzieci w gospodarstwie rolnym. Przeprowadzono ich ogółem 4 468, o 274 (6,5%) więcej niż w 2010 roku, z udziałem ponad 153,4 tys. rolników i ich dzieci oraz osób związanych ze środowiskiem wiejskim.

Odbyło się 2 727 szkoleń z zakresu bhp dla 59 tys. rolników, sołtysów, uczniów szkół rolniczych i innych osób mieszkających na wsi.

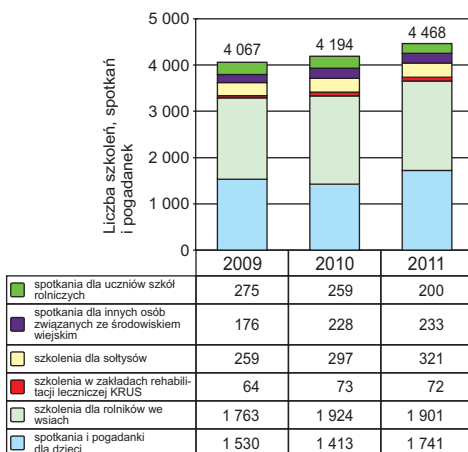
Przeprowadzono 1 741 spotkań i pogadanek dla 94,5 tys. uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, oraz dzieci wiejskich przebywających na półkoloniach, koloniach, turnusach rehabilitacyjnych i innych formach wypoczynku podczas wakacji i ferii.

Szkolenia z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym w 2011 roku – według grup odbiorców

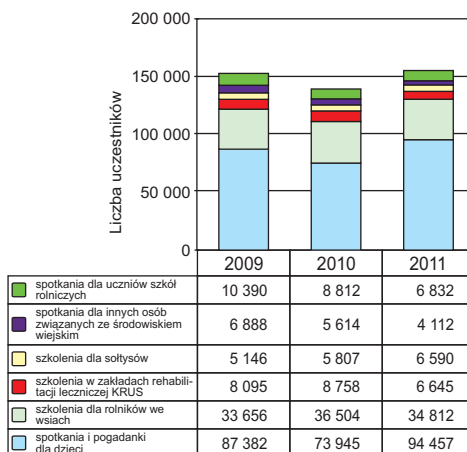
OR KRUS	Szkolenia dla rolników		Szkolenia dla sołtysów		Szkolenia dla innych osób związanych ze środowiskiem wiejskim		Szkolenia dla uczniów szkół rolniczych		Pogadanki dla uczniów szkół podstawowych		Pogadanki dla uczniów gimnazjów		Inne szkolenia i pogadanki dla dzieci, np. podczas wakacji	
	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników
Razem	1 973	41 457	321	6 590	200	4 112	233	6 832	1 159	65 093	313	15 977	269	13 387

Szkolenia przeprowadzono dla rolników i członków ich rodzin z około 7,2 tys. wsi, tj. prawie z 18% sołectw w kraju. Ogółem we wszystkich szkoleniach uczestniczyło około 7,5 tys. sołtysów.

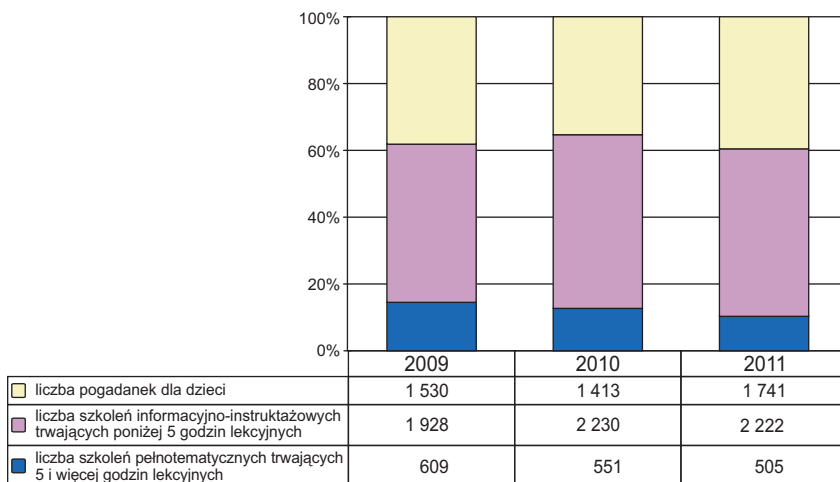
Liczba szkoleń, spotkań i pogadanek z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym przeprowadzonych przez OR KRUS w latach 2009-2011

Liczba uczestników szkoleń, spotkań i pogadanek z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym w latach 2009-2011

Struktura szkoleń przeprowadzonych przez OR KRUS w latach 2009-2011

Podczas szkoleń z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym realizowano tematy wybrane z programu szkoleń, tj.:

- informacja o KRUS i podstawowe problemy związane z ubezpieczeniem społecznym rolników;
- zagrożenia zdrowia i życia rolników;
- zasady bezpiecznej pracy z maszynami i urządzeniami rolniczymi;
- zasady bezpiecznej pracy przy obsłudze zwierząt;
- bezpieczeństwo w transporcie rolniczym;
- bezpieczeństwo w pracy na wysokości, w zagłębieniach i zbiornikach;
- zasady bezpiecznej pracy ze środkami chemicznymi;
- bezpieczne użytkowanie instalacji i urządzeń elektrycznych;
- udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach.

Program szkoleń dostosowywano do odbiorców, profilu produkcji w rejonie, istniejących zagrożeń wypadkowych rozpoznawanych w wyniku analizy przyczyn i okoliczności wypadków, przeglądów i wizytacji gospodarstw.

Tematem przewodnim wszystkich szkoleń i spotkań były przyczyny, skutki i sposoby zapobiegania upadkom z wysokości i na powierzchni płaskiej. Stąd zalecano m.in. dbanie o ład i porządek w obejściu gospodarczym, zabezpieczanie ciągów komunikacyjnych przed poślizgiem i potknięciem, stosowanie odpowiedniego obuwia roboczego, prezentowano prawidłowo wykonane drabiny z zabezpieczeniami przed przewróceniem się, sposoby zabezpieczenia otworów zrzutowych oraz schodów. Omawiano zasady bezpiecznego wysiadania z ciągnika, transportu oraz pracy na przyczepach i kombajnach, a także

zagadnienia związane z pochyceniem, uderzeniem przez części ruchome maszyn i urządzeń. Upowszechniano wyroby posiadające wyróżnienia targowe oraz Znak Bezpieczeństwa KRUS i stosowanie podczas pracy ochron osobistych. W woj. mazowieckim w szkoleniach uczestniczył przedstawiciel Stowarzyszenia EKO-System Dziedzictwo Natury, przedstawiając temat pożytecznej roli mikroorganizmów w ochronie roślin przed grzybami, chorobami i szkodnikami, a w woj. małopolskim zapoznawano rolników z wyróżnionymi produktami firmy ProBiotics i prezentowano odzież oraz obuwie robocze firmy KEGEL-BŁAŻUSIAK.

Tematykę szkoleń rozszerzano również o najczęściej występujące zagrożenia na danym terenie, m.in. związane z obsługą zwierząt gospodarskich, z ryzykiem zakażenia chorobami odzwierzęcymi, stosowaniem środków ochrony roślin, szkodliwym oddziaływaniem azbestu na organizm ludzki czy zagrożeniami w czasie wzmózonych prac polowych.

Podczas szkoleń prezentowano filmy: *Zadbaj o zdrowie i bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym*, *Czy tak musiało być*, *Nie tylko plony potrzebują ochrony* (film PSOR), *Dobre praktyki związane z chowem i bezpieczną obsługą zwierząt gospodarskich*, *Rodzina Porażków i Bezpieczeństwo dzieci na wsi* oraz wykorzystywano różne prezentacje multimedialne i zdjęcia z wypadków, a także fotografie obrazujące przykłady rozwiązań wpływających na poprawę bezpieczeństwa pracy.

Upowszechniano *Zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym* (broшуra) i przekazywano uczestnikom kalendarze prewencyjne na 2012 rok, poradniki i broшуry dla rolników z serii „Dobre praktyki bhp”, ulotki prewencyjne oraz inne materiały popularyzatorskie. Organizowano pokazy bezpiecznej pracy, pokazy odzieży roboczej, pokazy pierwszej pomocy przedmedycznej z udziałem ratowników OSP. Na zakończenie szkoleń prowadzono konkursy wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym. Rolnicy otrzymywali ochrony osobiste (rękawice ochronne, okulary, maseczki przeciwpyłowe), materiały odblaskowe (kamizelki, torby, opaski) i inne rzeczowe nagrody konkursowe, których stosowanie zwiększa bezpieczeństwo pracy w gospodarstwach rolnych.

Podczas szkoleń, spotkań, pogadanek, lekcji wyjazdowych do gospodarstw rolnych, dzieci i ich rodziców oraz nauczycieli zapoznawano z wykazem prac i czynności szczególnie niebezpiecznych, których nie należy powierzać dzieciom do lat 15. w gospodarstwie rolnym. Wręczano kolorowe wydawnictwa: *Jak bezpiecznie pomagać rodzicom w gospodarstwie rolnym* i *Dozwolone od lat 16-stu*, zakładki do książek – *Dozwolone tylko dla dorosłych*, *Super zabawa to bezpieczna zabawa* oraz elementy odblaskowe. Jako nagrody w konkursach przekazywano dzieciom m.in. książeczkę pt. *Jak to się kręci?*

OR w Częstochowie – szkolenie dla dzieci w SP w Ligocie Woźnickiej – Akcja pn. Bezpiecznie na drodze

OR w Częstochowie – szkolenie dla Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych pn. Bhp-ppoż

OR w Częstochowie – szkolenie dla rolników w Jaskrowie

BABLOWICA WIELOJAMOWA – NOWE ZAGROZENIE!

Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść! Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść! Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!

Ważne informacje:

- 1. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 2. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 3. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 4. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 5. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 6. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 7. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 8. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!

Ważne informacje:

- 1. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 2. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 3. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 4. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 5. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 6. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 7. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 8. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!

NIE DAJ SZANSY BABLOWICY WIELOJAMOWEJ!

Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść! Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!

Ważne informacje:

- 1. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 2. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 3. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 4. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 5. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 6. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 7. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 8. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!

CHOROBY REUMATYCZNE

Ważne informacje:

- 1. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 2. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 3. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 4. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 5. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 6. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 7. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 8. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!

CHOROBY REUMATYCZNE

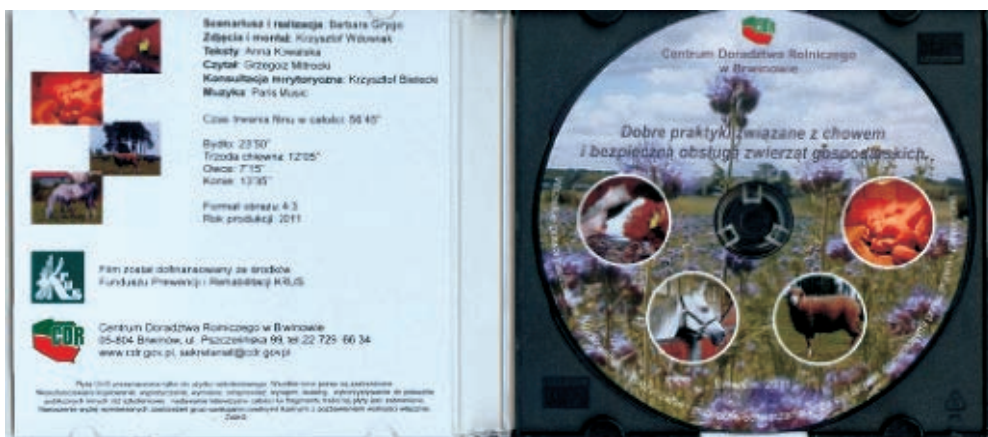
Ważne informacje:

- 1. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 2. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 3. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 4. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 5. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 6. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 7. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!
- 8. Jeśli to jest cięba, to jest cięba! Nie daj się zwieść!

Te ulotki przekazano wszystkim płatnikom składek KRUS

*Kalendarz
prewencyjny dla
rolników na 2012
rok, wydany
w nakładzie
130 tys.
egzemplarzy*

Wspólnie z Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie nagrano film „Dobre praktyki związane z chowem i bezpieczną obsługą zwierząt gospodarskich”, który przekazano do wszystkich jednostek organizacyjnych KRUS

4. Pozaszkoliwowe formy upowszechniania wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi, oraz zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym

Olimpiady, konkursy i quizy wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym

Przeprowadzono samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami ogółem 2 318 olimpiad i konkursów wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym (o 20% więcej

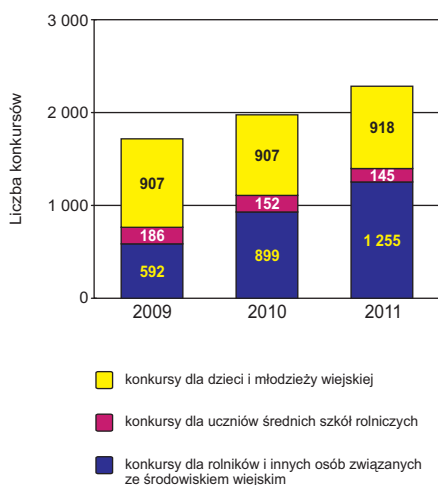
niż w 2010 roku), w których wzięło udział ogółem 84 279 osób (70 390 w 2010 roku), w tym:

- 1 255 konkursów i quizów wiedzy o bhp dla prawie 24,3 tys. rolników i innych osób związanych ze środowiskiem wiejskim;
- 145 olimpiad i konkursów o zasięgu szkolnym, regionalnym i wojewódzkim z udziałem prawie 7,6 tys. uczniów z około 400 średnich szkół rolniczych i z klasami o profilu rolniczym;
- 918 konkursów dla ponad 52,4 tys. dzieci i młodzieży z około 1 500 szkół podstawowych i gimnazjów oraz dzieci uczestniczących w zorganizowanych formach wypoczynku i masowych imprezach lokalnych.

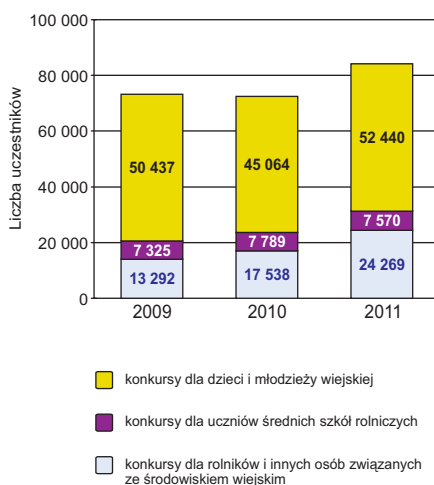
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego uczestniczyła jako partner strategiczny w organizacji Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Wiedzy o Ergonomii i Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie. W III Konkursie, przeprowadzonym przez Wydział Inżynierii Produkcji SGGW i Redakcję miesięcznika *AGROmechanika* wzięło udział ponad 4 100 uczniów ze 196 szkół ponadgimnazjalnych o profilu rolniczym i leśnym z terenu całej Polski. Do etapu centralnego przystąpiło 134 finalistów, którzy wykazywali się wiedzą z dziedziny bhp i ergonomii w rolnictwie, wykraczającą daleko poza ramy szkolnych programów nauczania. Pierwsze miejsce zdobył uczeń z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Gołotczyźnie z woj. mazowieckiego.

Przedstawiciele KRUS wzięli udział w szkolnych komisjach konkursowych i Centralnej Komisji Konkursowej. Bardzo często eliminacje poprzedzane były szkoleniami dla uczniów, przeprowadzanymi przez pracowników prewencji KRUS. Prezes Kasy ufundował nagrody dla nauczycieli, których uczniowie otrzymali główne nagrody, tj. indeksy na wybrany kierunek Wydziału Inżynierii Produkcji SGGW.

Liczba konkursów wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym przeprowadzonych przez OR KRUS w latach 2009-2011

Liczba uczestników konkursów wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym w latach 2009-2011

DRODZY UCZNIOWIE,

Wybierając kierunek nauki w szkołach rolniczych, zdecydowana większość z Was świadomie dokonała wyboru tego trudnego zawodu. Znać specyfikę pracy w rolnictwie – niektórzy z Was uczyli się jej od swoich rodziców. Szybki rozwój techniki i nowe technologie rodzą potrzebę pogłębiania wiedzy; zdobyte informacje i umiejętności pozwolą na podejmowanie trudnych wyzwań w przyszłości.

W programie nauczania szkół rolniczych nie ma, co prawda, przedmiotu ergonomii, bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie rolnym, lecz zagadnienia te nie mogą być pomijane w kształtowaniu nowego pokolenia rolników. Możliwość poszerzenia wiedzy w tym zakresie stwarza **III Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Wiedzy o Ergonomii i Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie**.

Wspierając tę cenną inicjatywę Wydziału Inżynierii Produkcji Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego oraz redakcji ogólnopolskiego miesięcznika „AGROMECHANIKA - Technika w gospodarstwie”, zachęcam do udziału w rywalizacji o indeksy tej renomowanej uczelni i inne cenne nagrody. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego jest partnerem strategicznym konkursu. Pracownicy Kasy chętnie udostępnią Wam materiały dotyczące zasad bezpiecznej pracy w rolnictwie.

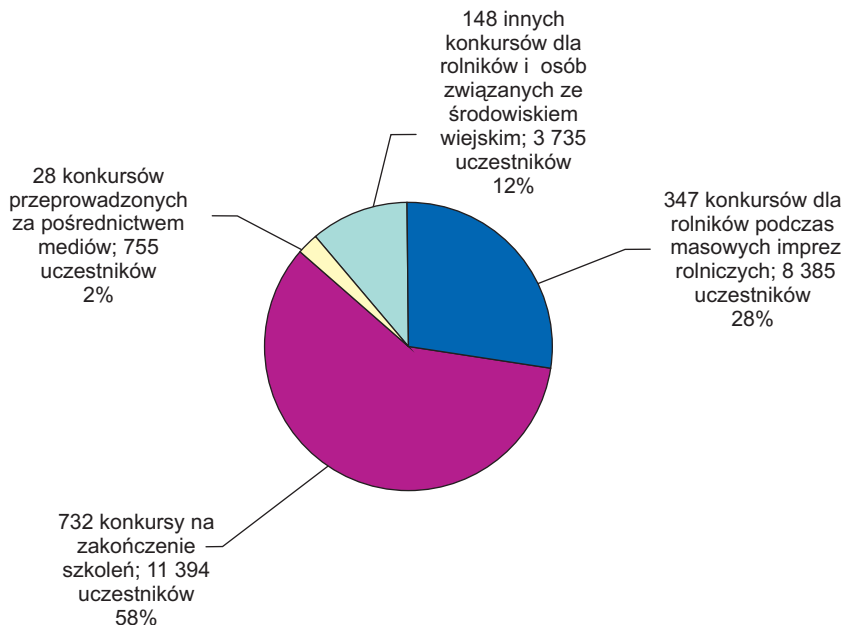
W imieniu Organizatorów zapraszam do udziału w Konkursie i życzę jak najlepszych wyników.

Prezes KRUS
dr inż. Henryk Smolarz

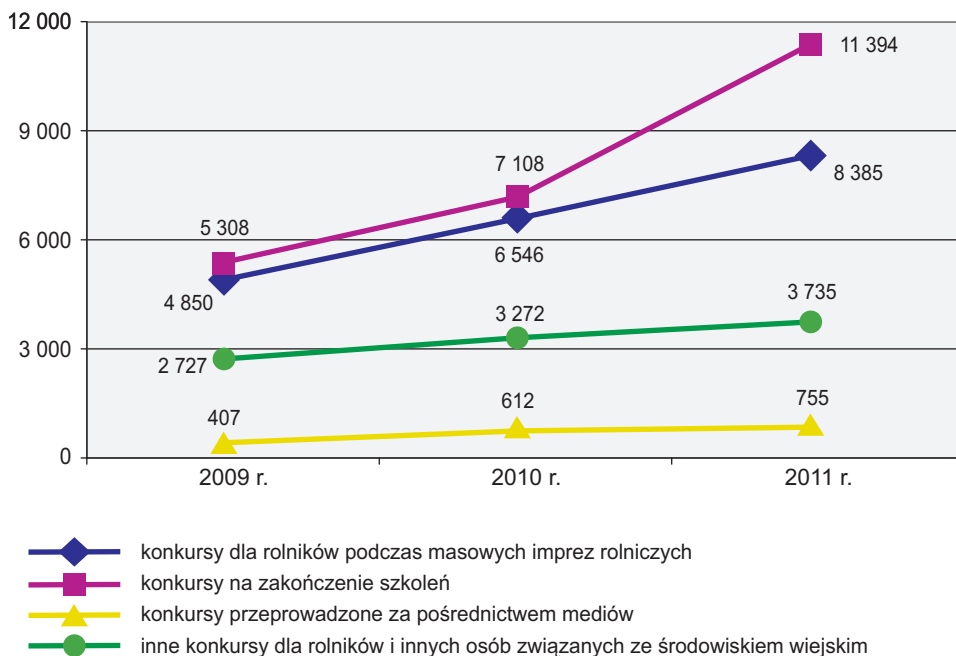
Warszawa, styczeń 2011.

W 2011 roku Prezes Kasy wystosował list do młodzieży

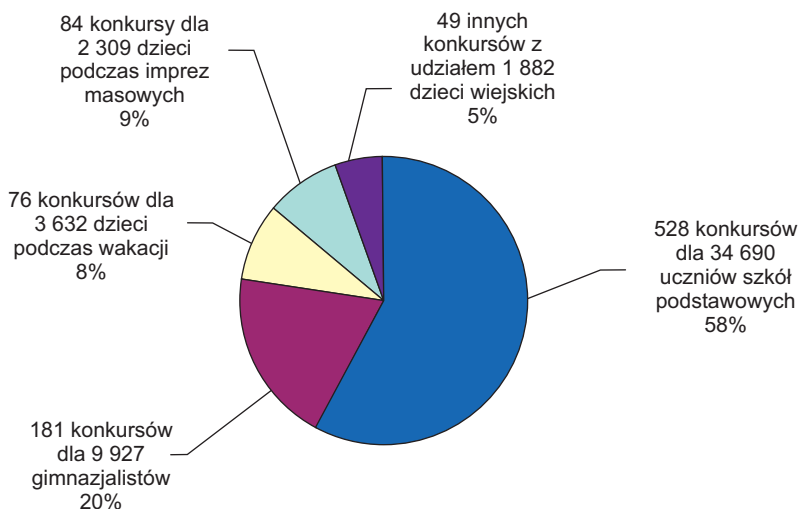
Konkursy wiedzy z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym dla rolników przeprowadzone przez OR KRUS w 2011 roku

Dynamika wzrostu liczby uczestników konkursów wiedzy o bhp organizowanych dla rolników w latach 2009-2011

Liczba konkursów przeprowadzonych dla dzieci i młodzieży wiejskiej w 2011 roku

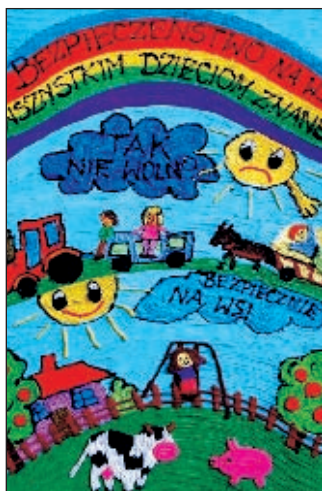

W 2011 roku przeprowadzono I Ogólnopolski Konkurs Plastyczny pod nazwą *Bezpiecznie na wsi* dla dzieci ze szkół wiejskich, nad którym honorowy patronat objął Marek Sawicki – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a patronat medialny sprawowała redakcja dwutygodnika „AGRO SERWIS”.

Celem konkursu było promowanie pozytywnych zachowań związanych z pracą i zabawą na terenach wiejskich, poszerzanie wiedzy dzieci z zakresu bhp w gospodarstwie rolnym, a także rozbudzanie i rozwijanie ich wrażliwości estetycznej oraz indywidualnych zdolności twórczych. Zadaniem konkursowym było wykonanie pracy plastycznej w dowolnej technice, o tematyce związanej z bezpieczeństwem w środowisku wiejskim.

Do konkursu zgłosiło się ponad 25 tys. dzieci z 1 741 szkół podstawowych. Centralna komisja konkursowa, w obradach której uczestniczyli pracownicy Biura Prewencji i Rehabilitacji oraz przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, redakcji „AGRO SERWISU” oraz Głównego Inspektoratu Pracy, oceniła zgłoszone prace według następujących kryteriów: zgodność z tematyką konkursu, walory estetyczne oraz dobór techniki plastycznej.

Podczas uroczystego podsumowania konkursu zorganizowanego w Sejmie RP szesnastu laureatom w dwóch grupach wiekowych (grupa I – klasy 0-III i grupa II – klasy IV-VI) wręczono nagrody rzeczowe ufundowane przez Prezesa KRUS, Głównego Inspektora Pracy, oraz patrona medialnego – „AGRO SERWIS”.

Prace laureatów I Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Bezpiecznie na wsi”

Konkursy na bezpieczne gospodarstwo rolne

Wśród działań promujących zasady ochrony zdrowia i życia w procesie pracy oraz wpływających na poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, porządek i estetykę w obiektach gospodarskich były konkursy na bezpieczne gospodarstwo rolne. A wśród nich trzyetapowy Ogólnokrajowy Konkurs „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne 2011”. Po raz dziewiąty Konkurs został przeprowadzony – w kategorii gospodarstw indywidualnych oraz kategorii zakładów rolnych – przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Agencję Nieruchomości Rolnych i Państwową Inspekcję Pracy. Do organizacji konkursu włączyły się Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Izby Rolnicze, Straż Pożarna, związki i organizacje rolnicze oraz samorządy lokalne i inne instytucje.

Konkurs przebiegał pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego – i patronatem medialnym: I Programu TVP S.A., dwutygodnika *AgroSerwis*, miesięcznika *Agromechanika*, tygodnika *Zielony Sztandar*, a także telewizji interaktywnej *Agro News*.

Do Konkursu zgłosiło się 1 140 gospodarstw indywidualnych, ostatecznie wzięło w nim udział 1 097.

Zgodnie z Regulaminem Konkursu, podczas wizytacji gospodarstw zwracano uwagę na porządek w obrębie podwórzy, stan budynków inwentarskich i gospodarczych, wyposażenie maszyn i urządzeń w osłony, podpory i inne zabezpieczenia, stan instalacji elektrycznych, warunki obsługi i bytowania zwierząt, stosowanie i jakość środków ochrony osobistej oraz estetykę gospodarstw.

Członkowie Centralnej Komisji Konkursowej reprezentujący MRiRW, KRUS, PIP, Radę Ubezpieczenia Społecznego Rolników i KZRKiOR, w 16 gospodarstwach, które zwyciężyły na szczeblu wojewódzkim, poza regulaminową oceną zwracali uwagę na rozwiązania organizacyjne, technologiczne i techniczne, mające wpływ na poprawę bezpieczeństwa osób pracujących i przebywających w gospodarstwie. Stwierdzono wysoki poziom stanu bezpieczeństwa pracy, który wyróżniały: wysoki dobrostan zwierząt, organizacja ciągów komunikacyjnych umożliwiających bezpieczne manewrowanie maszynami rolniczymi, ochrona zdrowia ludzi i środowiska naturalnego poprzez stosowanie biologicznych metod zwalczania szkodników, wydzielenie części mieszkalnej i rekreacyjnej z placem zabaw dla dzieci od części produkcyjnej, stosowanie urządzeń własnej konstrukcji pozwalających bezpiecznie wykonywać codzienne czynności w obiektach gospodarskich. Uroczystości podsumowania szczebla regionalnego i wojewódzkiego odbyły się podczas targów rolniczych, dożynek powiatowych i wojewódzkich, różnych imprez lokalnych oraz w siedzibach oddziałów regionalnych.

Finałowa gala IX Konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” odbyła się podczas Międzynarodowej Wystawy Rolniczej AGRO SHOW w Bednarach k/Poznania. Uczestniczyli w niej laureaci wojewódzcy w kategorii gospodarstw indywidualnych i w kategorii zakładów rolnych, a także przedstawiciele patronów, współorganizatorów i fundatorów nagród.

Zwycięzcy i zdobywcy drugich i trzecich miejsc oraz przedstawiciele współorganizatorów Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne 2011, podczas gali wręczenia nagród na AGRO-SHOW w Bednarach

Zwycięzcy IX Ogólnokrajowego Konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne 2011” w kategorii gospodarstw indywidualnych Państwo Małgorzata i Henryk Fitowie z dziećmi, Marek Sawicki Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Henryk Smolarz Prezes KRUS z nagrodą – wygranym ciągnikiem rolniczym FARMTRAC 670DT

I miejsce

Małgorzata i Henryk Fitowie z Kędzi w woj. dolnośląskim

Gospodarstwo o pow. 104 ha, hodowla krów mlecznych,
uprawa zbóż, kukurydzy i użytków zielonych na potrzeby paszowe

Laureaci Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne

II Miejsce

Elżbieta i Kazimierz Czacharowscy
z Tuszewa w woj. warmińsko-mazurskim

*Gospodarstwo rolne o powierzchni 186 ha,
hodowla zarodowa trzody chłownej*

Hanna i Jerzy Karczowie
z Koszwał w woj. pomorskim

*Gospodarstwo rolne o powierzchni 362 ha,
produkcja roślinna*

III Miejsce

Maria i Marian Szczechowiczowie
ze Starego Młodochowa w woj. mazowieckim

*Gospodarstwo rolne o powierzchni 117 ha,
produkcja roślinna*

Elżbieta i Józef Szullkowie
ze Świerklan w woj. śląskim

*Gospodarstwo rolne o powierzchni 7,5 ha,
hodowla trzody chłownej w systemie zamkniętym*

Laureaci Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne

Wyróżnieni nagrodą specjalną

za wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo pracy

Alina i Sławomir Szepietowscy
z Kaczyna-Herbas w woj. podlaskim

Gospodarstwo o powierzchni 16 ha, hodowla trzody chlewnej

za wprowadzenie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo pracy

Halina i Stanisław Szymański
z Borzykowa w woj. wielkopolskim

Gospodarstwo o powierzchni 14 ha, produkcja drobiarska

za organizację obejścia gospodarstwa z wydzieleniem części mieszkalnej i rekreacyjnej od produkcyjnej i wzorowo zorganizowanie placu zabaw dla dzieci

Elżbieta i Janusz Szewczakowie
z Łuszczowa II w woj. lubelskim

Gospodarstwo o powierzchni 150 ha, produkcja trzody chlewnej w cyklu zamkniętym

za osiągnięcie wysokiego poziomu bezpieczeństwa w gospodarstwie o wielokierunkowej produkcji rolniczej i wzorowo zorganizowany punkt p. poź.

Marzena i Michał Lasotowie
z Rokszyc II w woj. łódzkim

Gospodarstwo o powierzchni 6,4 ha, uprawa warzyw i hodowla drobiu

dla najmłodszego rolnika zakwalifikowanego do finału konkursu

Robert Cyckowski

z Mąkowska w woj. kujawsko-pomorskim

Gospodarstwo o powierzchni 200 ha, produkcja roślinna

za prowadzenie tradycyjnego gospodarstwa z dbałością o estetykę, bezpieczeństwo i ochronę środowiska naturalnego

Jolanta i Zdzisław Baran
z Kobylan w woj. świętokrzyskim

Gospodarstwo o powierzchni 34 ha, hodowla bydła mlecznego

za stosowanie nowoczesnych rozwiązań konstrukcyjnych i technologicznych w produkcji warzywniczej

Anna Hajduk-Baruch i Paweł Baruch
ze Szreniawy w woj. lubuskim

Gospodarstwo o powierzchni 265 ha, uprawa warzyw

za ochronę zdrowia ludzi i ochronę środowiska naturalnego poprzez stosowanie walki biologicznej w produkcji szklarniowej

Danuta i Edward Smoleniowie
z Męciny w woj. małopolskim

Gospodarstwo o powierzchni 2,3 ha, uprawa ogórków i pomidorów szklarniowych na pow. 4600 m²

za organizację ciągów komunikacyjnych umożliwiających bezpieczne manewrowanie maszynami rolniczymi

Joanna i Mariusz Kuna
z Gostomi w woj. zachodnio-pomorskim

Gospodarstwo o powierzchni 100 ha, produkcja roślinna

za bezpieczne prowadzenie działalności rolniczej w połączeniu z działalnością transportowo-handlową

Bernadeta i Mirosław Madejowie
z Podlesia w woj. podkarpackim

Gospodarstwo o powierzchni 150 ha, produkcja roślinno-zwierzęca (bydło opasowe)

za bezpieczny sposób prowadzenia produkcji trzody chlewnej ze szczególnym uwzględnieniem dobrostanu zwierząt

Irena i Roman Wiesiołkowie
z Kotorza Małego w woj. opolskim

Gospodarstwo o powierzchni 49 ha, produkcja trzody chlewnej

Główną nagrodą w Ogólnokrajowym Konkursie „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” był ciągnik rolniczy FARMTRAC 670DT, ufundowany przez Prezesa KRUS oraz nagrody pieniężne fundowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezesa KRUS, Prezesa Zarządu Głównego Związku Ochotniczej Straży Pożarnej RP, Prezesa Krajowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych i Prezesa Krajowej Rady Izb Rolniczych, a także nagrody rzeczowe: dwie myjki ciśnieniowe Kärchera ufundowane przez Głównego Inspektora Pracy, komputer przenośny ufundowany przez Zarząd Krajowy Związku Młodzieży Wiejskiej, iPod oraz statuetka od Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach, aparat fotograficzny od Redaktora Naczelnego

dwutygodnika AgroSerwis, zestawy kluczy od Redakcji Agromechanika, trzy statuetki od Redakcji Zielonego Sztandaru.

Wszyscy laureaci etapu krajowego otrzymali listy gratulacyjne Prezydenta RP, tablety okolicznościowe Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dyplomy od organizatorów, zestaw ochron pracy od Państwowej Inspekcji Pracy, zestaw ochron stosowanych podczas pracy ze środkami ochrony roślin od Polskiego Stowarzyszenia Ochrony Roślin oraz roczną prenumeratę dwutygodnika AgroSerwis i miesięcznika AGROMechanika.

Oddziały Regionalne KRUS współuczestniczyły w organizacji wielu konkursów o zasięgu lokalnym lub wojewódzkim, w których oceniano stan bezpieczeństwa w gospodarstwach rolnych. Prowadzono je w województwach: lubelskim, lubuskim (6 konkursów *Bezpieczne i estetyczne gospodarstwo rolne Gminy...*), łódzkim (*Najładniejsza zagroda i bezpieczne gospodarstwo w gminie Zadzim*), małopolskim, podkarpackim (*Najbezpieczniejsza posesja rolnicza na terenie gminy Borowa, Najładniejszy Ogród w Gminie Jasło z Bezpiecznym Obejściem, Piękna i bezpieczna zagroda gminy Łańcut*), podlaskim (*Konkurs na najlepszą realizację zadań na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym*), w którym uczestnicy usuwali nieprawidłowości i zagrożenia występujące na terenie gospodarstwa), śląskim (*Bezpieczna Młoda Zagroda – konkurs dla gospodarstw z powiatu zawierciańskiego*), świętokrzyskim (VII edycja Konkursu *Piękne i bezpieczne gospodarstwo agroturystyczne woj. świętokrzyskiego* oraz konkurs *Piękna i Bezpieczna Zagroda – Przyjazna Środowisku*) a także w woj. wielkopolskim. Organizowano też konkursy, których celem było likwidowanie stwierdzonych zagrożeń wypadkowych w gospodarstwach. W konkursach tych wzięło udział ogółem 456 gospodarstw rolnych.

Przeglądy gospodarstw i prac polowych

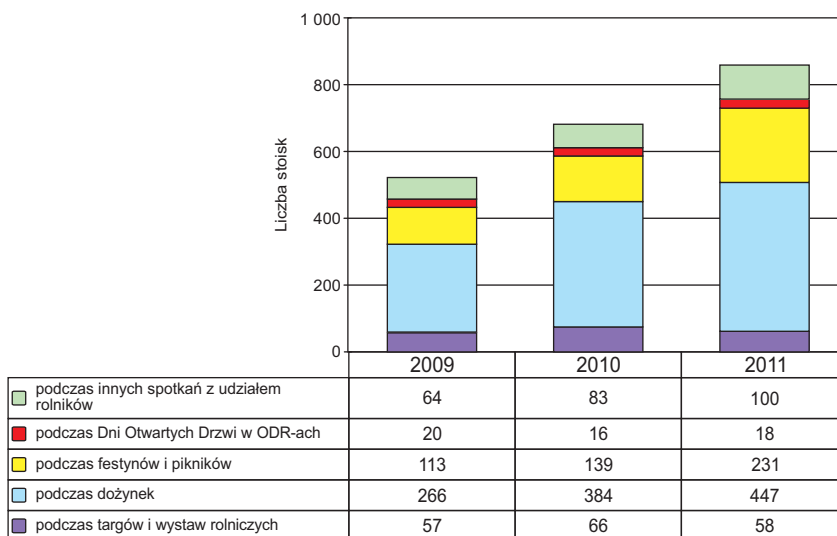
W 14 Oddziałach Regionalnych zwizytowano 1 473 gospodarstwa (w 2010 roku 1 434 gospodarstwa) podczas wzmoczonych prac polowych (siewów, sianokosów, zniw, wykopków).

Celem tych wizytacji było sprawdzenie stanu bezpieczeństwa maszyn i urządzeń posiadanych przez rolników oraz wskazanie zagrożeń wynikających z użytkowania wadliwego sprzętu. Udzielano porad i zwracano uwagę na stan podwórze i ciągów komunikacyjnych, stan instalacji elektrycznej oraz przestrzeganie zasad bezpiecznej pracy w czasie wykonywania prac i czynności rolniczych.

Stoiska i punkty informacyjne KRUS

Podczas targów i wystaw rolniczych, dożynek, festynów i pikników, Dni Otwartych Drzwi w ODR-ach, oraz różnych spotkań z udziałem rolników, członków ich rodzin, zorganizowano 854 stoiska i punkty informacyjne KRUS (o 24 % więcej niż w 2010 roku).

Liczba stoisk informacyjnych KRUS w latach 2009-2011

Wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa wystawiono stoiska na: Międzynarodowych Targach Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach, Międzynarodowych Targach AGRO-Park w Lublinie, Wystawie AGROARENA w Szepietowie, Międzynarodowych Targach AGRO-TECH w Minikowie, Targach AGRO POMERANIA w Barzkowicach, Międzynarodowej Wystawie Maszyn Rolniczych AGRO-SHOW w Bednarach, Dożynkach Prezydenckich w Spale, Międzynarodowych Dniach z Doradztwem Rolniczym w Siedlcach.

Na stoiskach KRUS upowszechniano materiały nt. zasad bezpiecznej pracy (brozury, poradniki, ulotki, plakaty), promowano odzież roboczą dla rolników, ochrony osobiste, wyroby oznaczone Znakiem KRUS oraz maszyny i urządzenia zwiększające bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym. Przedstawiano prezentacje multimedialne i zdjęcia z bezpiecznymi rozwiązaniami technicznymi i organizacyjnymi w gospodarstwach rolnych. Organizowano różne konkursy z zakresu wiedzy o bhp dla rolników i ich dzieci. Pracownicy KRUS udzielali rolnikom informacji o zagrożeniach wypadkami przy pracy oraz przysługujących świadczeniach. Według danych OR stoiska KRUS odwiedziło łącznie około 337,9 tys. osób.

OR w Białymstoku – stoisko KRUS na Wiosennych Targach Ogrodniczych w PODR Szepietowo

OR w Kielcach – pokaz odzieży roboczej na stoisku podczas Dożynek Powiatowych w Pińczowie

OR w Lublinie – stoisko podczas Święta Plonów w Strzyżewicach

OR w Krakowie – konkurs testowy rolników podczas Agropromocji w Nawojowej

OR w Poznaniu – dożynki w Wapnie

OR w Kielcach – stoisko podczas Targów AGROTECH 2011

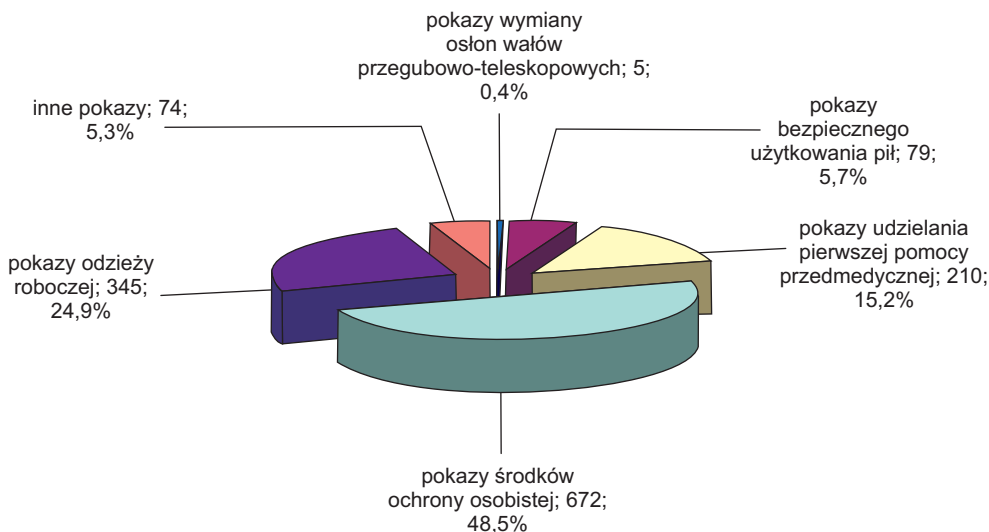
Pokazy

Przy współudziale Oddziałów Regionalnych i Placówek Terenowych KRUS odbyło się 1 385 pokazów bezpiecznej pracy dla ponad 60,7 tys. osób, tj. o 37% pokazów więcej niż w 2010 roku.

Dominowały pokazy środków ochrony osobistej, odzieży roboczej, udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej, bezpiecznego użytkowania pilarek łańcuchowych.

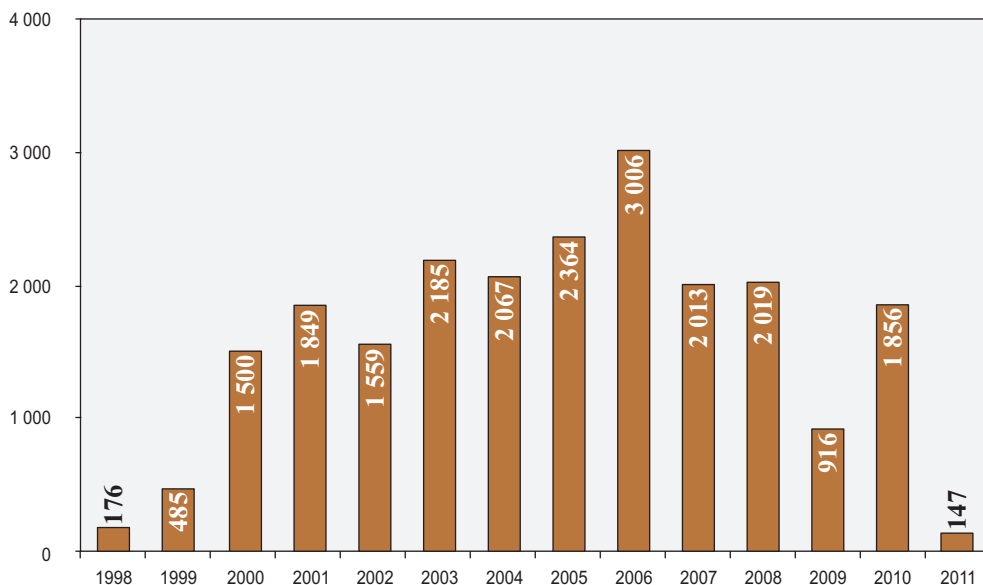
Na terenie OR w Bydgoszczy organizowano pokazy bezpiecznych drabin, w OR w Krakowie – pokaz obsługi gaśnic, w OR w Poznaniu – pokaz agregowania maszyn z ciągnikiem i pokaz pomiaru hałasu oraz zapylenia, w OR w Warszawie – pokaz odzieży używanej przy stosowaniu środków ochrony roślin.

Pokazy przeprowadzone przez OR KRUS w 2011 roku

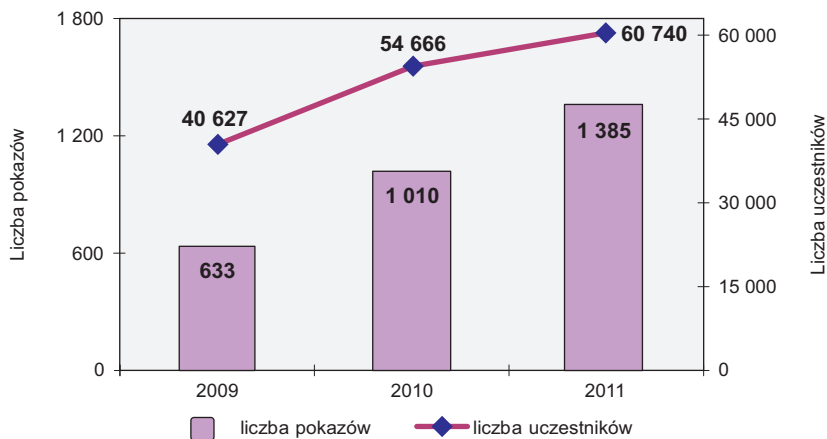

Spadek liczby pokazy wymiany zużytych oraz uszkodzonych osłon wałów przegubowo-teleskopowych wynika z zaprzestania produkcji starego typu osłon, najczęściej dotychczas wymienianych rolnikom. Od 1998 roku, od kiedy rozpoczęto wymianę osłon wałów przegubowo-teleskopowych, dokonano ogółem wymiany 22 142 osłon.

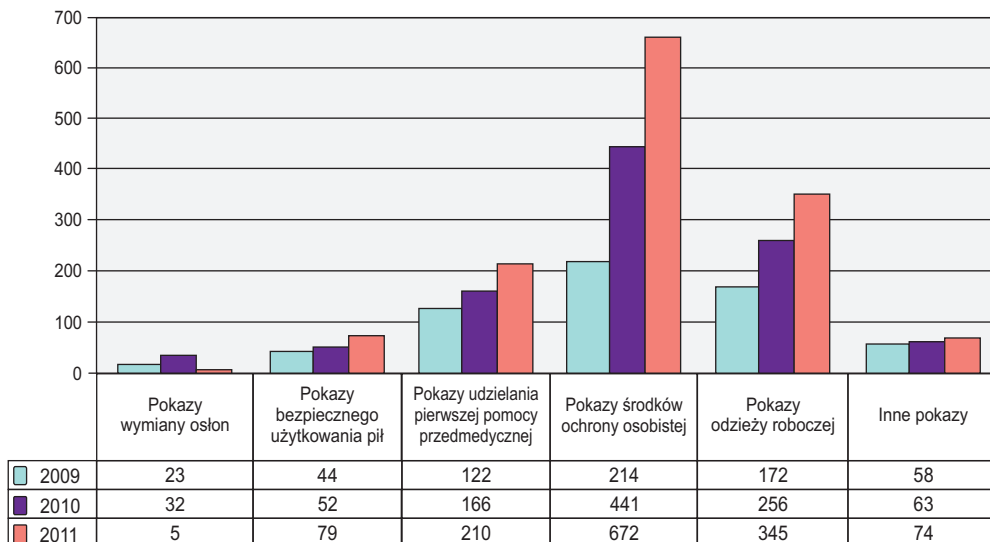
Liczba wymienionych osłon wałów przegubowo-teleskopowych podczas pokazy przeprowadzonych przez OR KRUS w latach 1998-2011

Liczba pokazów i ich uczestników w latach 2009-2011

Pokazy przeprowadzone przez OR KRUS w latach 2009-2011

OR w Poznaniu – pokaz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej podczas szkolenia w Pobiedziskach

OR w Koszalinie – pokaz środków ochrony osobistej podczas szkolenia w Polanowie

OR w Poznaniu, PT Konin – pokaz pracy pilarką łańcuchową

OR w Krakowie – pokaz bezpiecznego użytkowania gaśnic w Wolbromiu

OR w Poznaniu – pokaz agregowania maszyn z ciągnikiem w ZSR w Opatówku

OR w Krakowie – wystawa odzieży i obuwia roboczego w PT w Tarnowie

OR w Krakowie – wystawa odzieży ochronnej w sali obsługi klienta w PT KRUS Proszowice

OR w Krakowie – wystawa odzieży ochronnej w sali obsługi klienta w siedzibie OR KRUS

Popularyzowanie zasad bezpiecznej pracy za pośrednictwem środków masowego przekazu

Wiedzę o zagrożeniach i zabezpieczaniu się przed wypadkami upowszechniano wśród rolników również za pośrednictwem środków masowego przekazu (prasy, radia, telewizji, portali internetowych).

Problematykę bezpiecznej pracy w gospodarstwie rolnym i działania prewencyjne organizowane przez KRUS popularyzowano w 594 artykułach prasowych, które ukazały się w prasie lokalnej, regionalnej i rolniczej, a także w biuletynach urzędów gmin, izb rolniczych i ośrodków doradztwa rolniczego. Artykuły dotyczyły prowadzonych działań prewencyjnych i statystyki wypadkowości na danym terenie, a w szczególności ogłoszeń i wyników konkursów nt. bhp dla rolników i uczniów szkół, przebiegu i rezultatów IX edycji Ogólnopolskiego Konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”, prezentacji zagrożeń i sposobów zapobiegania zagrożeniom.

W regionalnych stacjach publicznych i komercyjnych wyemitowano 88 audycji radiowych i 39 telewizyjnych.

Uczestniczono w przygotowaniu i nagraniu ok. 30-tu audycji radiowych na temat zasad bezpiecznej pracy w rolnictwie.

Pracownicy Kasy udostępniali dziennikarzom materiały i informacje obrazujące skalę, okoliczności i przyczyny wypadków, zasady bezpieczeństwa pracy w rolnictwie

oraz promujące podejmowane przez Kasę działania na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym rolników, a także przekazywali opracowane artykuły prewencyjne.

Około 770 różnych informacji nt. wypadków w rolnictwie i prowadzonych działaniach prewencyjnych zamieszczono na stronach internetowych: KRUS, urzędów gmin, szkół i instytucji zainteresowanych bezpieczeństwem pracy.

W 2011 roku na stronie internetowej KRUS uruchomiono *Kalendarz Wydarzeń Prewencyjnych* – aplikację, która służy informowaniu rolników ubezpieczonych w KRUS i członków ich rodzin o realizowanych przez Kasę działaniach prewencyjnych, np. szkoleniach, pokazach, konkursach. Odwiedzający stronę internetową www.krus.gov.pl w zakładce „kalendarz wydarzeń prewencyjnych” mogą przeglądać i wyszukiwać interesujące ich działania m.in. według daty i miejsca realizacji.

W mediach ogłaszano i prowadzono konkursy wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym. Wiele działań prewencyjnych objętych było patronatem medialnym. Popularyzowano cele i regulaminy Ogólnokrajowego Konkursu *Bezpieczne Gospodarstwo Rolne* i I Ogólnopolskiego Konkursu *Plastycznego Bezpiecznie na wsi*, a także osiągnięcia laureatów uczestniczących w Konkursach.

Dla większego zainteresowania dziennikarzy i publicystów popularyzacją wiedzy o zagrożeniach i zasadach bezpiecznej pracy w gospodarstwie rolnym ogłoszono i przeprowadzono XVII edycję konkursu „W rolnictwie można pracować bezpieczniej” na publikacje poświęcone bezpieczeństwu pracy w rolnictwie. Konkurs adresowany był do dziennikarzy prasy ogólnokrajowej i regionalnej, rozgłośni radiowych i ośrodków telewizyjnych, a także innych osób publikujących w środkach

masowego przekazu. W 2011 roku w konkursie uczestniczyło 33 publicystów i popularyzatorów działalności prewencyjnej KRUS, w tym 14 autorów 65 publikacji prasowych, 10 autorów 52 audycji radiowych, 6 autorów 19 audycji telewizyjnych.

Zgodnie z regulaminem konkursu komisja konkursowa oceniała prace według dwóch kategorii – publikacje popularyzatorskie i publikacje problemowe oraz trzech nośników informacji – prasy, radia i telewizji.

58

tyle wypadków przy
przygotowywaniu opalu w 2010 r.
odnotowała siedlecka Placówka
Terenowa KRUS.

Sprawdź opryskiwacz

PREZYST: Laboratori Orodok Doradztwa Rolniczego w Karczewie przeprowadza inspekcje opryskiwaczy. Osoby zainteresowane prosimy o kontakt: LIDER w Karczewie - Tomasz Przeciółka, tel. 601 418 403; Ośrodek Szkoleniowa-Wystawieniowy w Słotwie-Januszu Dieka, tel. 605 836 790.

Zaprezentuj się na targach

REGION: 14 i 15 maja odbędą się w Lublinie VII Targi Ogrodnicze „EDEN 2011” oraz VII Kiermasz Ogrodniczy EDEN 2011. Centrum targowo-wystawieniowe Międzyrodowych Targów Lubelskich S.A. zaprasza, że przygotowało taką formę imprezy, która przyciąga się w poprzednich edycjach. Targi targowe zostały podzielone na dwie części: targi kiermasz. Zmiana ta pozwoliła na bardziej przejrzyste przedstawienie oferty rodzimemu targowemu, jak i handlowi. Wydawca ma możliwość prezentacji swojej firmy w targowej części hal, natomiast w części kiermaszowej może prowadzić sprzedaż swoich produktów.

Zaproszenie

ŁÓDŹ: Zespół Doradztwa Rolniczego zaprasza rolników na szkolenie dotyczące charakterystyki odmian zbóż, ziemniaków, rzepaku i roślin motylkowych zalecanych do uprawy w woj. lubelskim. Poprowadzi je dr inż. Piotr Piszczalowski, pracownik Stacji Doświadczalnej Odczynu Odmian w Ukrainie. Szkolenie odbędzie się w budynku katowickiego urzędu gminy 10 marca, o 10.00.

BEZPIECZEŃSTWO

W lesie nie ma żartów

A po co mi instrukcja obsługi? - dziwi się rolnik spotkany w lesie z pilarką spalinną w dłoni.
- Przecież dziecko nie jestem i wiem, jak włączyć maszynę. A drzewo nie pierwszy raz ścinam, nawet mój nastoletni syn to potrafi - dodaje z dumą.

Właśnie taka groźnica niebezpieczeństwa jest przyczyną wypadków przy wycinaniu. Bo zabrakło jej nielicznych, ale nie może. Ci, którzy samodzielnie ścinają drzewa na swoich posesjach czy w lesach, nie zastanawiają się, jakie mogą być konsekwencje takiego działania. Podobnie jak samodzielnie cięcie opalu czy przycinanie drzew pilarką. A szkoda.

Coraz częściej

Wychynamy problem - powie ktoś, kto niejednokrotnie sam ścinał drzewa, transportował je, a potem ciął za przedmiotowy podwórko. A jednak nie.

- Wypadków podczas wycinki drzew dla potrzeb gospodarstwa rolnego odnotowujemy coraz więcej, bo tradycyjne pilarki łańcuchowe, kłaczki, są zastępowane pilarkami spalinowymi - mówi mgr inż. Marek Zając, kierownik Samodzielnego Referatu ds. Prewencji, Rehabilitacji i Orzecznictwa Ilekarnego Placówki Terenowej KRUS w Siedlcach. - W zestawieniu wypadków w 2010 r. 58 zdarzeń nastąpiło przy przygotowywaniu opalu, podczas cięcia czy rąbania drewna, itp. - dodaje.

Jednak nie wszyscy rozumieją, że przy pracy łańcuchowymi pilarkami spalinnymi występuje zagrożenie zarówno dla odnowy, jak i życia rolnika. Tak było w przypadku pana Jerzego, który dwa lata

Brak kasku, rękawic i odpowiedniego ubrania ochronnego to najczęstsze przyczyny lekważenia zasad bezpieczeństwa przy zmaszynianiu.

temu stracił rękę przy cięciu drzewa na opał.

- Po co miałem być na szkoleniu? Bo ja nie wiem, jak się pilarka używa? - denerwuje się pan Jerzy, razi go wypadek bliźniaczy swojego pecha: - Zdarza się i tyle, tym razem podło za mnie. Myślił pan, że gdyby miał kask albo rękawice, to by to coś zmieniło? - ironizuje.

Winni człowiek

Jedni dochodzą do wypadku, w którym zdrowie lub życie ludzi człowieka, zazwyczaj winny jest on sam, a nie sprzęt. Najczęściej jest to nieumiejętne obsłużenie maszyny, brak odzieży ochronnej i zabezpieczeń. Pilarki uważane są za najbardziej niebezpieczne maszyny ręczne sprzedawane na rynku. Ich szeroka dostępność ciągle się zwiększa, ponieważ wprowadzane są do powszechnej sprzedaży po

WARTO PAMIĘTAĆ O:

- przy wyznaczeniu miejsca pracy w takim przypadku, aby nie było utrudnień wykonawcy wszystkich czynności;
- używaniu właściwej ze względu na bezpieczeństwo pracy odzieży i środków ochrony indywidualnej;
- doposażeniu do obrabek tylko takich przedmiotów/materiałów, których stan nie stwarza zagrożenia odłamaniem materiału;
- stosowaniu właściwych urządzeń pomocniczych, jeżeli wymaga tego wykonana praca (np. kłaczki, niebezpiecznym wyłączeniu pilarki w razie stwierdzenia awarii);
- wyłączeniu pilarki przed opuszczeniem stanowiska pracy.

w lesie często giną ludzie. Samodzielne wycinanie drzew może być naprawdę niebezpieczne.

Według naszej wiedzy rolnik ma prawo samodzielnie obrabiać swojego gospodarstwa - mówi Jolanta Górnica, radkowniczka z Biłej Podlaskiej. - W latach Piłsudczyków naszy BHP przy wykonywaniu prac z zakresu gospodarki leśnej rygorystycznie niepostrzegano. Wskazywano, zgodnie z którym niebezpiecznym jest wykonywanie prac przez pracowników nieposiadających wymaganych kwalifikacji - słownie do rodzaju wykonanej pracy. Jak podano w zapisie, dotyczący to pracowników, a rolnik pracujący w swoim gospodarstwie w lesie pracujący pracownikami nie jest - precyzuje pani J. Górnica.

Paragraf siedmiy tego nieporozumienia za pracę szczególnie niebezpieczną uznaje m.in. kucie drzew tradycyjnie, w szczególności złamanych lub ich części, wywiercenie, a odłączonym systemem korzeniowym, z polowaniem piasku, ze stwierdzeniem zgłębienia wewnętrzna, składowanych w sąsiedztwie budynków, budowli, linii telekomunikacyjnych, wyładowanie prądów, silnie pochylonych, zawieszonych i trwałych do ściągania.

Dlatego przed przystąpieniem do zaplanowanych prac warto zrehabilitować się i zdać się na umiejętności specjalistów, zamiast ryzykować własne zdrowie czy życie.

WIKOLIA ORODOK

Najlepszy artykuł problemowy w XVII Konkursie „W rolnictwie można pracować bezpieczniej”

Bezpieczne WAKACJE

Jan Śubień

Wsi spokojna, wsi wesoła... – rzekł kiedyś poeta. Dziś na wsi, w gospodarstwie istnieją szereg zagrożeń dla życia i zdrowia osób nie tylko pracujących, ale i wypoczywających, szczególnie dzieci, młodzieży. Gospodarstwo rolne to zakład pracy. Niebezpieczeństwo powodują maszyny, urządzenia, instalacje oraz zwierzęta. Niebezpieczne może być także otoczenie gospodarstwa – bliższe i dalsze. Z istniejących zagrożeń nie zawsze zdają sobie sprawę osoby dorosłe wykonujące pracę. Mniejszą świadomość niebezpieczeństw mają przebywający goście. Często jako „mieszczuchy” nie znają specyfiki wykonywanych prac. Najmniejsza poczucie występujących zagrożeń mają dzieci przyjeżdżające na wakacje. Troska o to, aby były to wakacje udane należy do nas wszystkich, ale przede wszystkim do właścicieli gospodarstw i opiekunów dzieci.

Miejsca niebezpieczne – tych jest wiele w każdym gospodarstwie, a więc: otwarte, niezabezpieczone studnie, inne zbiorniki, np. szamba, doły z wapnem, głębokie doły po piechu, po zwirze, wykopy,

miejsca przechowywania maszyn, garaże, pracujące maszyny, środki transportu w ruchu, magazyny środków ochrony roślin, nawozów, ale nie tylko, miejsca przebywania zwierząt niebezpiecznych, drabiny, niezabezpieczone schody, pomosty, uszkodzone, zdekompletowane instalacje elektryczne, najbliższe otoczenie pracującej plarłki.

Takie miejsca nie mogą być „placem zabaw”!

Także poza gospodarstwem nie zawsze jest bezpiecznie. Wymienić tutaj można:

miejsca wydzinki drzew, stare, zdewastowane obiekty, przekazywane kłody i mosiki, wyrobiska: kamieniołomy, zwirownie itp., drogi o dużym natężeniu ruchu bez chodników, „dzikie” plaże, kąpieliska, sedzawki i glinianki, nielegalne wysypiska śmieci,

miejsca wypalenia traw, resztek roślinnych, śmieci.

Lubiane przez dzieci i młodzież przejeżdżki rowerowe, źle zorganizowane, bez nadzoru także mogą być niebezpieczne.

W celu zapewnienia bezpiecznego wypoczynku dzieciom i młodzieży należy w pierwszej kolejności:

Zapewnić odpowiedni nadzór dzieciom.

Ustalić wyraźne zakazy dla dzieci i zapewnić ich przestrzeganie.

Edukować dzieci w dziedzinie bezpieczeństwa w gospodarstwie.

Wyznaczyć bezpieczne miejsce zabaw dla dzieci.

Dorośli powinni także nauczyć się udzielania pierwszej pomocy oraz poznać schemat postępowania przy wypadkach lub w sytuacjach „awaryjnych”. Ale z pewnością muszą nauczyć się dostrzegać zagrożenia. Wykorzystywanie dzieci do niektórych prac niesie wielkie niebezpieczeństwo, szczególnie dotyczy to obsługi maszyn. Za portalem „rynakzdrowia.pl” podaję kilka przykładów niefortunności, miały one, niestety, swój tragiczny finał:

12-letni Łukasz na polecenie ojca pomagał przy łączeniu prasy do sianki z ciągnikiem. Podczas zabezpieczania dysza prasy sworznikiem, tam wysunął się z zaczepu i zmiażdżył stopę chłopca.

13-letni Tomek, który pomagał ojcu przy napełnieniu gnojownicą beczki asenilacyjnej, usiłował przajść nad nieosłoniętym wałem przegubowo-środkowym napędzającym pompę beczki. Wał zaczepił o spocinie chłopca, który został inwalidą na całe życie.

12-letnia Bogusia straciła palec, pomagając 17-letniemu bratu przy cełcu trawy ręczną sieczkarnią.

6-letnia Marta, bawiąc się w pobliżu oca śrutującego zboża, zbliżyła się do maszyny – nieosłonięte pasy napędu chwyciły szalik dziewczynki i unwały jej głowę.

13-letni Grzegorz poparzył sobie rękę i twarz parą, gdy otwierał pokrywę parnika.

To tylko kilka przykładów z życia wziętych. Powinny być dla nas przestrożą i nauczką. Oby nie miało zastosowania przysłowia „mądry Polak po szkodzie”.

lipiec-sierpień 2011 - AKTUALNOŚCI ROLNICZE - 33

II nagroda w kategorii najlepszy popularyzatorski artykuł prasowy

Kasa współuczestniczyła w organizacji kolejnej edycji Ogólnopolskiego Konkursu Radiowego pt. „Strażacy ochotnicy nie tylko gaszą”, przeprowadzonego przez I Program Polskiego Radia S.A. i Zarząd Wykonawczy Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Nagrodę Specjalną Prezesa KRUS przyznano za reportaż „Syrena”.

Udział w seminariach i konferencjach

Pracownicy Kasy uczestniczyli w seminariach, konferencjach, różnego rodzaju spotkaniach i posiedzeniach, których tematy poruszały problematykę ergonomii i bezpieczeństwa pracy w rolnictwie. Współorganizowano je oraz wygłaszano opracowane referaty, wystąpienia i przedstawiano prezentacje multimedialne. Organizowano stoiska informacyjne KRUS.

Były to m. in.

- XVIII Międzynarodowe Seminarium Ergonomii i BHP pn. *Czynnik ludzki a bezpieczeństwo i higiena pracy w rolnictwie*, zorganizowane w dniach 10-11 października 2011 roku w Instytucie Medycyny Wsi w Lublinie. Opracowano prezentację i wygłoszono referat nt.: *Edukacja rolników indywidualnych w zakresie BHP*;
- XVII Międzynarodowa Konferencja Naukowa zorganizowana przez Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach, pn. „Problemy intensyfikacji produkcji zwierzęcej z uwzględnieniem struktury obszarowej gospodarstw rolnych, ochrony środowiska i standardów UE”, 20-21 września 2011 r. w Warszawie. Przygotowano prezentację i wystąpienie nt. *Wypadki w rolnictwie indywidualnym. Przyczyny i okoliczności wypadków ze zwierzętami na podstawie danych KRUS za 2010 rok*;
- Krajowa Konferencja w Przemysłowym Instytucie Maszyn Rolniczych (PIMR) w Poznaniu nt. „Problematyka bezpieczeństwa, ergonomii oraz ekologii w użytkowaniu maszyn i ciągników rolniczych”, 10 listopada 2011 roku. Opracowano i wygłoszono referat nt.: *Wypadkowość w indywidualnych gospodarstwach rolnych z udziałem technicznych środków produkcji w 2010 roku*.

Ponadto:

- Konferencje w ZDR w Chełmie:
pt. „Zmiany w Programie Rolnośrodowiskowym”, 15 marca 2011 r.; referowano temat *BHP przy stosowaniu środków ochrony roślin*,
pt. „Prawidłowe zmianowanie roślin, warunkiem pozyskania dodatkowych funduszy UE”, 20 września 2011 r.; przedstawiono temat *BHP podczas prac polowych*;

pt. „Fundusze PROW 2007-2013, rozliczanie inwestycji”, 22 listopada 2011 roku, wygłoszono temat *Dbając o BHP dobrze inwestujesz w swoje gospodarstwo* (OR w Lublinie).

- III Forum Rolnicze w Janowie, 15 maja 2011 roku (OR w Białymstoku).
- Forum Ochrony Środowiska w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Przysieku pn. „Postępowanie z odpadami o charakterze zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów”, 2 września 2011 roku (OR w Bydgoszczy).
- Konferencja pod patronatem Marszałka Województwa Śląskiego i Forum Sołtysów Województwa Śląskiego w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach 22 września 2011 r. Wystawiono stoisko informacyjne KRUS (OR w Częstochowie).
- Konferencja Małopolskiej Izby Rolniczej pt. *Teraźniejszość i przyszłość drobnych gospodarstw rolnych w UE*, 24 października 2011 roku. Przedstawiono strukturę i charakter ubezpieczenia społecznego rolników oraz przyczyny i skutki wypadków przy pracy rolniczej, a także prowadzone przez KRUS działania prewencyjne (OR w Krakowie).
- Seminarium dwudniowe pt. *Bezpieczeństwo Pracy na Obszarach Wiejskich*, zorganizowane 27-28 listopada 2011 roku przez OIP w Krakowie, OSP w Jeżówce i Tczycy oraz PT KRUS w Wolbromiu z udziałem m.in. Przewodniczącego Rady Rolników KRUS (wykład nt. roli KRUS w przeciwdziałaniu i zapobieganiu wypadkom w rolnictwie) i pracowników Kasy (wykład o działalności prewencyjnej i rehabilitacyjnej KRUS oraz zapobieganiu upadkom z wysokości). Seminarium zakończył konkurs testowy nt. *Bezpieczna Praca na Wysokości*, w którym nagrodami były drabiny firmy DRABEX i ZARGES (OR w Krakowie).

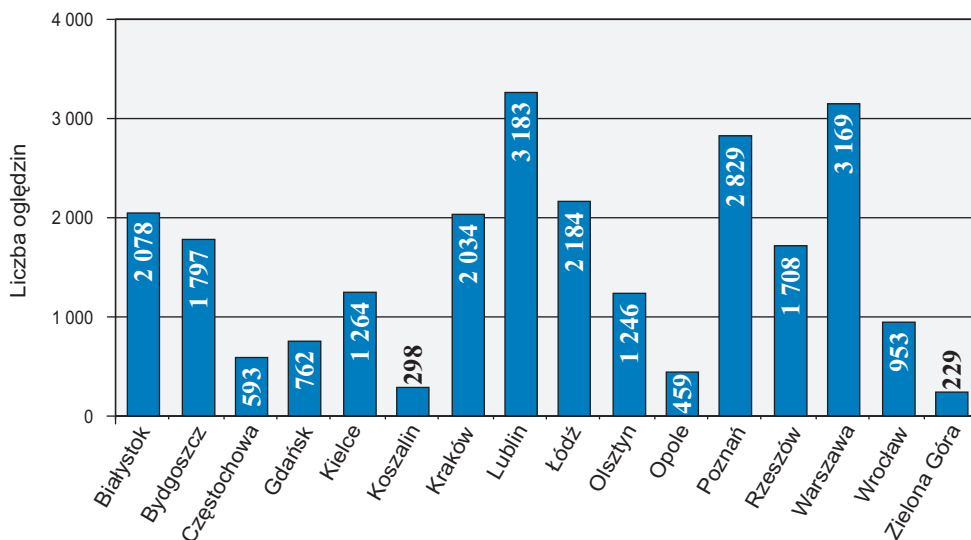
Pracownicy KRUS uczestniczyli również w posiedzeniach regionalnych, wojewódzkich i powiatowych komisji ds. bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie, w forach sołtysów, a także w różnych spotkaniach z przedstawicielami samorządów i instytucji zainteresowanych bezpieczeństwem mieszkańców wsi.

Instruktaż podczas oględzin miejsc wypadków i wydawanie zaleceń prewencyjnych

Inspektorzy ds. prewencji prowadząc postępowania powypadkowe dokonywali w gospodarstwach rolnych oględzin miejsc i przedmiotów związanych z wypadkami. Zwracali uwagę na występujące zagrożenia – nieporządek w obejściu gospodarskim, brak zabezpieczeń i osłon, nie stosowanie właściwego obuwia i odzieży roboczej oraz ochron osobistych. Udzielali instruktażu poszkodowanym i członkom ich rodzin jak należy unikać tych zagrożeń i podawali sposoby ich likwidacji. Przekazywali ulotki i broszury tematyczne.

W celu zmniejszenia ryzyka ponownego zaistnienia wypadku, wydawano zalecenia prewencyjne dotyczące usunięcia przyczyny wypadku i stwierdzonych nieprawidłowości. Prowadzono konkursy na najlepiej wykonane zalecenie prewencyjne.

Liczba przeprowadzonych oględzin miejsc wypadków w 2011 roku

5. Współdziałanie KRUS w tworzeniu systemu ratownictwa przedmedycznego

Realizowano porozumienie zawarte 23.12.1999 roku pomiędzy Prezesem Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego a Prezesem Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, dotyczące współpracy we wdrażaniu systemu ratownictwa przedlekarskiego w rejonach wiejskich.

W celu łagodzenia skutków wypadków przy pracy rolniczej, Kasa przekazywała jednostkom OSP zestawy ratownictwa przedlekarskiego. W latach 2000-2011 przekazano do jednostek OSP ogółem 1 363 zestawy ratownictwa przedlekarskiego.

OR w Bydgoszczy – przekazanie torby OSP w Nakle nad Notecią

OR we Wrocławiu – przekazanie zestawu ratownictwa przedmedycznego dla OSP w Pęgowie

OR w Rzeszowie – przekazanie zestawu ratownictwa przedmedycznego dla OSP w Rozpuciu

Jednostki OSP, które otrzymały zestawy, informowały o ich wykorzystaniu podczas akcji ratowniczych.

Rok	Liczba akcji ratunkowych z wykorzystaniem zestawów ratowniczych
2003	862
2004	1 266
2005	1 965
2006	2 449
2007	2 221
2008	3 793
2009	3 611
2010	4 638
2011	4 315
Ogółem	25 120

Interwencje dotyczyły wypadków przy pracy rolniczej, wypadków drogowych, usuwania skutków powodzi, pożarów, ulew czy wichur. Otrzymany sprzęt ratownictwa przedmedycznego strażacy wykorzystywali także podczas prezentacji i pokazów oraz zabezpieczenia pod względem medycznym imprez masowych organizowanych na terenie wiosek, gmin, powiatów czy województw.

W 2011 roku pracownicy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i strażacy z jednostek OSP, kontynuując zainicjowaną w latach poprzednich działalność prewencyjną wśród rolników oraz dzieci, przeprowadzili wspólnie 92 szkolenia i prelekcje z udziałem ponad 2 300 osób oraz 147 pokazów udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej, gaszenia pożarów, ochron osobistych i odzieży roboczej dla ponad 7 300 dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Podczas imprez otwartych i festynów przedstawiciele OSP współorganizowali turnieje i konkursy o tematyce przeciwpożarowej oraz zasadach bhp i higieny podczas pracy rolniczej, jak również regionalne mistrzostwa w ratownictwie drogowym i medycznym. Prowadzono wspólnie ze strażakami OSP wizytacje gospodarstw rolnych, podczas których oceniano stan bezpieczeństwa, w tym zabezpieczenia ppoż.

OR w Warszawie – pokaz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej dla rolników w Mościskach

OR w Bydgoszczy – pokaz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej przez OSP podczas szkolenia w Nieżywięciu

OR w Olsztynie – spotkanie dzieci ze strażakami OSP w Gródkach

6. Starania KRUS o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników

Maszynom i urządzeniom o wysokim poziomie bezpieczeństwa lub innym wyrobom zwiększającym bezpieczeństwo pracy rolniczej Prezes KRUS nadaje „**Znak Bezpieczeństwa KRUS**”. Znak ten nadawany jest na podstawie regulaminu, który określa warunki ubiegania się, przyznawania i odbierania Znak. Dostawca (producent, importer, sprzedawca) występujący o nadanie „Znaku Bezpieczeństwa KRUS” dobrowolnie poddaje atestacji swój wyrób, zarówno pod względem spełnienia wymogów bezpieczeństwa biernego (konstrukcja), jak i czynnego (zaistnienie wypadków z udziałem danego urządzenia w przeszłości – ryzyko szczątkowe).

Na koniec 2011 roku ważnych było 58 zezwoleń upoważniających 25 producentów do Oznaczania Znakiem Kasy 187 wyrobów.

Wręczenie zezwoleń i Statuetek „Dobrosław” w 2011 roku miało miejsce podczas XVII Międzynarodowych Targów Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach.

Znak Bezpieczeństwa KRUS w 2011 roku otrzymały wyroby:

- **odzież classic** (bluza z paskiem nr art. 3016, spodnie ogrodniczki nr art. 6016), **odzież export** (bluza nr art. 3608, spodnie z paskiem nr art. 5306, spodnie ogrodniczki nr art. 6306, kamizelka ocieplana nr art. 2306) i **obuwie robocze** (trzewik uniwersalny nr art. 4228 i 4236 – z wkładką antyprzebiową, trzewik roboczy ocieplany nr art. 5309, trzewik roboczy biały BRISTOL nr art. 4326) dla rolników, których producentem jest Kegel-Błazusiak Sp. z o.o.z Nowego Targu (zezwolenie nr 60/2011).

- **agregaty podorywkowe** o szerokościach roboczych od 1,8 m do 3,8 m oraz **agregaty uprawowo-pielęgnacyjne** z przystawką profilującą 2 i 4-rzędowe, serii U 865, produkowane przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „BOMET” Andrzej Sińczuk z Węgrowa (zezwolenie nr 61/2011).

Agreat podorywkowy z wałem rurowym serii U 865

Agreat podorywkowy z gęsiostopkami i zgrzeblem serii U-865

Obsypnik 4-rzędowy do ziemniaków z przystawką profilującą serii U-865

Inną formą oddziaływania na rzecz produkcji i dystrybucji właściwych wyrobów jest przyznawanie przez Prezesa Kasy od 1996 roku **wyróżnień targowych pn. „DOBROSLAW”** za „*Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym*”. Do tego wyróżnienia typowane są wyroby, które mogą zmniejszyć zagrożenia, występujące podczas pracy w gospodarstwach rolnych.

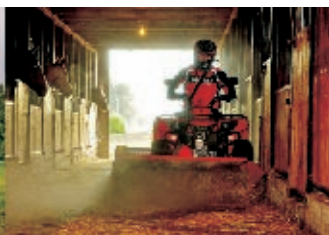

W 2011 roku wyróżnienia targowe wręczono podczas Międzynarodowych Targów AGRO-PARK w Lublinie firmie ProBiotics Polska z Bratuszyna za **ProBio Emy** – wyroby probiotyczne do stosowania w rolnictwie...

oraz podczas XIII Międzynarodowej Wystawy Maszyn Rolniczych AGRO-SHOW w Bednarach:

- firmie Yamaha z Warszawy, właścicielowi marki TechLander, dla **urządzeń ułatwiających utrzymanie porządku** w gospodarstwach rolnych (w zestawie zmiatarka przednia, zmiatarka z pojemnikiem, przyczepka wywrotka, kosiarka bijakowa i pług do odśnieżania przystosowane do pracy z mikrociągnikami);

- Pracowniczemu Ośrodkowi Maszynowemu (POM) Augustów Sp. z o.o. za **urządzenie pompujące do cieczy N 406 o napędzie hydraulicznym**.

W latach 1996-2011 Prezes Kasy przyznał 58 wyróżnień targowych dla dostawców (producentów i importerów) 98. typów wyrobów.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników nałożyła na KRUS obowiązek podejmowania starań w zakresie produkcji i dystrybucji bezpiecznych środków (produkcji i ochrony pracy). Poprzez **postępowania prewencyjne** eliminowane są z rynku techniczne środki produkcji, których wady konstrukcyjne, wykonanie lub błędna instrukcja obsługi były lub mogą być przyczyną wypadków albo źródłem zagrożenia dla użytkowników. Natomiast w **postępowaniach regresowych** Prezes KRUS domaga się od dostawców wadliwych wyrobów i usług będących przyczyną wypadku zwrotu świadczeń powypadkowych wypłaconych z ubezpieczenia społecznego rolników.

Kasa, badając okoliczności i przyczyny wypadków, w postępowaniu powypadkowym, ustala, czy konstrukcja lub sposób wykonania danej maszyny i innych technicznych środków do produkcji rolnej miały wpływ na zaistnienie zdarzenia wypadkowego.

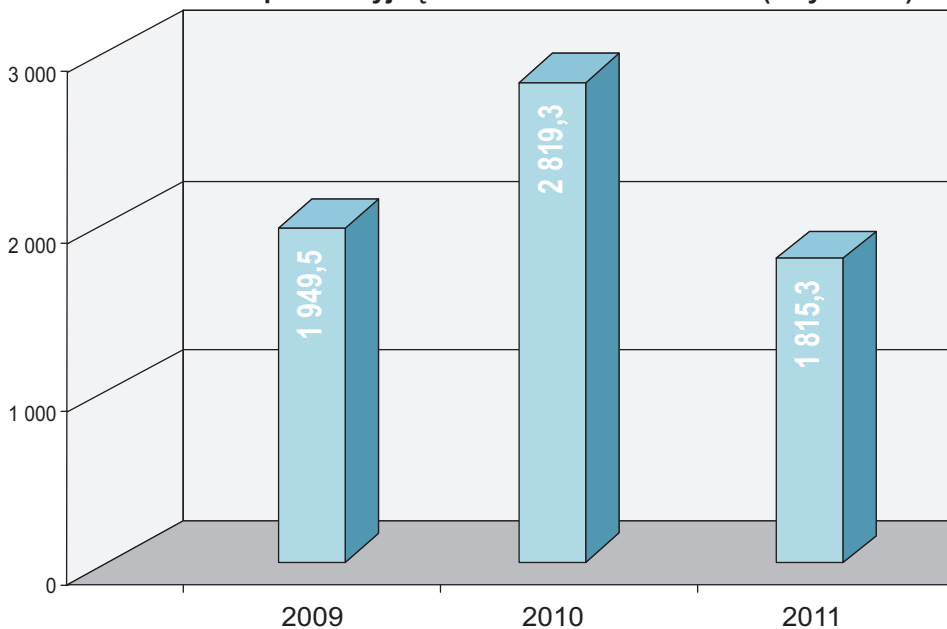
W 2011 roku Oddziały Regionalne KRUS nie zgłosiły wniosków o wszczęcie postępowania regresowego. Kontynuowano dwie sprawy z 2010 roku wobec producenta mieszalnika pasz sykich typ H037 (zrezygnowano z prowadzenia postępowania regresowego) i producenta opryskiwacza ciągnikowego zawieszanego P-128/3 4001 (postępowanie w toku).

O bezpiecznych wyrobach (wyróżnionych Znakiem KRUS i wyróżnieniem targowym „Dobrosław”) oraz o wadliwych wyrobach informowano rolników podczas targów i innych imprez rolniczych, szkoleń i spotkań, na konferencjach, seminariach i sympozjach oraz w mediach, a także innych spotkaniach poświęconych bezpieczeństwu pracy w rolnictwie. Wykaz wyrobów ze Znakiem KRUS i zwiększających bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym opublikowano na stronie internetowej Kasy.

Kasa współorganizowała XXXIX Ogólnopolski Konkurs Poprawy Warunków Pracy, przeprowadzony przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy pod patronatem Ministra Pracy i Polityki Społecznej, którego celem jest poprawa warunków pracy, jej bezpieczeństwo oraz ochrona człowieka w środowisku pracy. Przedstawiciel Kasy uczestniczył w pracach Sądu Konkursowego.

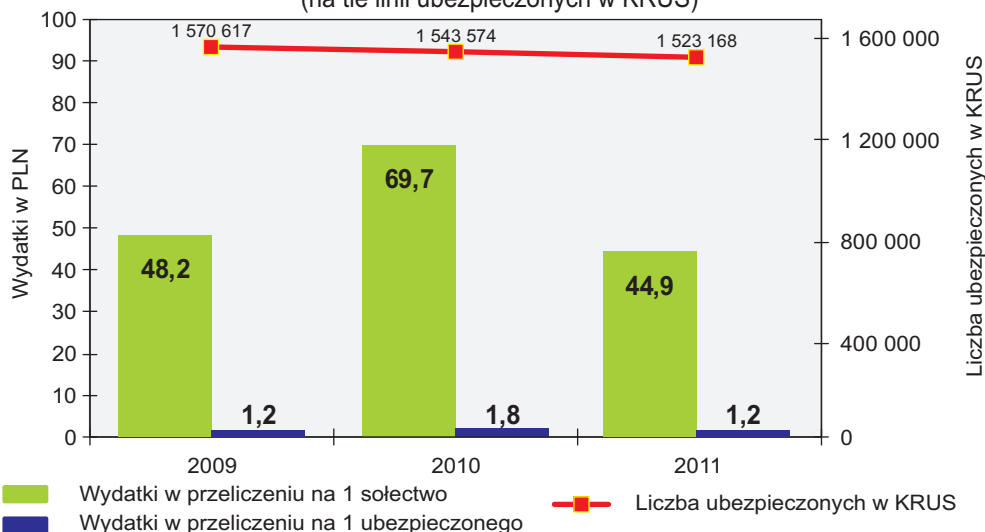
7. Finansowanie działań prewencyjnych KRUS z Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Wydatki poniesione z Funduszu Prewencji i Rehabilitacji na działalność prewencyjną KRUS w latach 2009-2011 (w tys. PLN)

Na działalność prewencyjną w 2011 roku ze środków Funduszu Prewencji i Rehabilitacji wydatkowano ogółem 1 815,3 tys. PLN. W przeliczeniu na jednego ubezpieczonego w KRUS wydatkowano 1,2 PLN, a na jedno sołectwo – 44,9 PLN.

Środki z Funduszu Prewencji i Rehabilitacji wydatkowane na działalność prewencyjną w latach 2009-2011 w przeliczeniu na sołectwo i ubezpieczonego w KRUS (na tle linii ubezpieczonych w KRUS)

III. Podsumowanie

W 2011 roku do placówek terenowych i oddziałów regionalnych KRUS zgłoszono 25 772 zdarzenia wypadkowe. W stosunku do roku poprzedniego liczba ich obniżyła się o 2%, a w ciągu 5 lat o 12,2%, przy spadku liczby osób ubezpieczonych (w stosunku do 2010 roku o 1,2%, a do 2007 roku – o 5,3%).

Za wypadki przy pracy rolniczej w rozumieniu ustawy o u.s.r. (bez względu na skutki zdrowotne wypadku) uznano 22 642 zdarzenia, o 3,6% mniej niż w roku ubiegłym, w tym wypłatą jednorazowych odszkodowań zakończyły się 16 574 wypadki, o 1,9% mniej niż w roku ubiegłym i o 11,5% mniej niż 5 lat temu, a o około 60% mniej od momentu rozpoczęcia działalności z zakresu prewencji.

Struktura orzeczonego uszczerbku na zdrowiu w porównaniu z rokiem ubiegłym nie uległa zmianie, u większości poszkodowanych (63%) uszczerbek na zdrowiu nie przekroczył 5%, u 0,7% poszkodowanych orzeczono uszczerbek powyżej 60%.

Niezdolność do samodzielnej egzystencji wskutek wypadku stwierdzono u 41 osób.

Systematycznie zmniejsza się liczba wypadków śmiertelnych. Śmiercią poszkodowanych zakończyło się 81 wypadków (89 w 2010 roku, 102 w 2009 roku).

Wskaźnik wypadkowości mierzony liczbą wypadków powodujących wypłatę jednorazowych odszkodowań na 1 000 ubezpieczonych w KRUS, w porównaniu do 2010 roku, utrzymywał się na tym samym poziomie i wyniósł 10,9. Wskaźnik ten jest niższy od wskaźnika dla pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybołówstwie – według GUS wyniósł 13,01 (12,53 w 2010 roku). Od 2007 roku wskaźnik wypadkowości w rolnictwie indywidualnym obniżył się o 0,7.

Nadal występuje duże zróżnicowanie wskaźnika wypadkowości, w różnych regionach Polski waha się od 6,7 do 15,0 wypadków na 1000 ubezpieczonych. Na zróżnicowanie wypadkowości pomiędzy województwami miały wpływ: ukształtowanie terenu, warunki klimatyczne regionu, specyfika produkcji rolniczej w województwie, sytuacja ekonomiczna gospodarstw oraz kultura pracy.

Podobnie jak w latach poprzednich, wypadki z trzech grup wypadkowych „upadek osób” (50,5%), „pochwycenie i uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń” (13%) i „uderzenie, przygniecenie i pogryzienie przez zwierzęta” (11,6%) stanowiły ok. 75% wszystkich wypadków. Nadal najwięcej wypadków śmiertelnych jest z grupy „pochwycenie, uderzenie i przygniecenie przez środek transportu w ruchu” (32,1% wypadków śmiertelnych).

Z analizy przyczyn i okoliczności wypadków wynika, że najczęstszymi przyczynami wypadków był zły stan nawierzchni podwórzy i ciągów komunikacyjnych, bałagan w obejściu gospodarstwa oraz w pomieszczeniach produkcyjnych, brak odpowiednich przejść i dojść, nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych, oraz niestosowanie drabin i podestów do pracy na wysokości, niewłaściwa obsługa zwierząt i postępowanie z nimi, nieużywanie ochron (przede wszystkim brak lub noszenie nieodpowiedniego obuwia roboczego), niewłaściwe uchwycenie i trzymanie narzędzi, oraz niewłaściwe zabezpieczanie maszyn, urządzeń i narzędzi podczas postoju, w ruchu, ręczne

wykonywanie prac, brak lub niewłaściwe osłony i zabezpieczenia maszyn i urządzeń oraz nieprawidłowo skonstruowane drabiny, brak poręczy i barierek, progi, niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe.

Powodem wielu wypadków było również niewłaściwe tempo pracy i pośpiech, niedostateczna koncentracja na wykonywanej pracy, nadmierny wysiłek fizyczny i niedyspozycja fizyczna rolnika, a także warunki atmosferyczne.

Zwiększyła się liczba wypłaconych jednorazowych odszkodowań z tytułu uszczerbku na zdrowiu bądź śmierci wskutek choroby zawodowej. Wśród 183 chorób zawodowych (170 w 2010 roku) dominowały choroby zakaźne przenoszone przez kleszcze (159 przypadków – boreliozy i kleszczowe zapalenia mózgu) i choroby układu oddechowego (12 przypadków). Wzrost liczby wypłaconych jednorazowych odszkodowań z tytułu zachorowań na boreliozę i kleszczowe zapalenie mózgu wynika z większej świadomości lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i rolników co do możliwości uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników z tytułu stwierdzenia uszczerbku na zdrowiu wskutek choroby zawodowej.

Systematyczne obniżanie się wypadkowości w rolnictwie indywidualnym było w dużej mierze efektem większej świadomości rolników o występujących zagrożeniach, lepszej znajomości zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym.

Zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym, oraz wiedzę o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi, upowszechniano poprzez różne formy działań, których liczba z roku na rok rośnie.

W 2011 roku przeprowadzono o 6,5% więcej niż w 2010 roku szkoleń (4 468) z udziałem 153 400 rolników i ich dzieci, oraz osób związanych ze środowiskiem wiejskim; o 20% więcej olimpiad i różnego typu konkursów wiedzy o bhp samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami (2 318), w których wzięło udział ponad 84 200 rolników i członków ich rodzin; o 24% więcej stoisk i punktów informacyjnych KRUS podczas targów i wystaw rolniczych, dożynek, festynów i pikników; Dni Otwartej Drzwi w ODR-ach oraz różnych spotkań z udziałem mieszkańców wsi (854); o 37% więcej pokazów bezpiecznej pracy (1 385). W konkursach na bezpieczne gospodarstwo rolne uczestniczyły 1 553 gospodarstwa, w tym w IX Ogólnokrajowym Konkursie *Bezpieczne Gospodarstwo Rolne* – 1 097 gospodarstw;

Zasady ochrony zdrowia i życia rolników upowszechniano w artykułach prasowych, audycjach radiowych, audycjach telewizyjnych oraz na różnych portalach internetowych.

Na stronie internetowej Kasy poprzez kalendarz wydarzeń prewencyjnych zachęcano do uczestnictwa w działaniach prewencyjnych organizowanych przez KRUS.

Dla dziennikarzy i publicystów przeprowadzono XVII Konkurs „W rolnictwie można pracować bezpieczniej” na publikacje poświęcone bezpieczeństwu pracy w rolnictwie.

Współorganizowano i uczestniczono w seminariach, konferencjach oraz różnego rodzaju spotkaniach związanych z bezpieczeństwem pracy w rolnictwie.

Doposażono Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w kolejne zestawy ratownictwa przedlekarskiego. Prowadzono starania o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników. Prezes Kasy wydał dwa kolejne zezwolenia do oznaczania wyrobów *Znakiem Bezpieczeństwa KRUS* oraz przyznał trzy wyróżnienia targowe DOBROSŁAW za „*Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym*”

Realizując działania prewencyjne, Kasa współpracowała z wieloma instytucjami zainteresowanymi ochroną zdrowia i życia rolników i członków ich rodzin, oraz włączała się do działań tych instytucji w celu poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy mieszkańców wsi.

Prowadzona przez Kasę wielokierunkowa i różnorodna pod względem form działalność prewencyjna w znacznym stopniu wpływa na poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy w gospodarstwach rolnych.

W celu dalszego zmniejszenia liczby wypadków i ograniczenia ich skutków należy kontynuować działania prewencyjne wśród rolników i członków ich rodzin. W najbliższych latach działania powinny być przede wszystkim ukierunkowane na likwidowanie najczęstszych przyczyn wypadków z grupy „upadek osób”. Polepszenie jakości prowadzonych dotychczas form jest jednym ze sposobów podnoszenia ich efektywności i skuteczności.

Warszawa, czerwiec 2012 rok

**Kasa Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego**

**Centrala
Biuro Prewencji i Rehabilitacji
Al. Niepodległości 190, 00-608 Warszawa**